ŽOS VĀRDOS

o norvēģu zemnieki nepiekāpīgi tr.
streiku. Valdība spiesta rūpēties par
un citu lauksaimniecības produktu
nu no ārzemēm.

steidzīgi aizpildītu tukšo robu Atlan.
bruņotos spēkos, Francija bruņojas mē.
ņempā. Aizsardzības ministrs Moc
ja, ka vēl līdz š. g. 31. decembrim
ai būs 10 divīzijas. Patlaban frenču
ir tikai 4 divīzijas. Līdz 1952. gada
Francijas rīcībā būšot vairāk nekā
īzijas, bet 1953. g. pāri par 20 divī.

mā apcietinātas vairākas prominentas
as; to vidū bij. valsts prezidents R. A.
ardia un kāda cita bij. valsts preziden.
s Roberto Arias. Apcietināšanas ie.
nav zināmi.

ar atomizētiem tvaikiem dzīš lok.
laista apgrozībā Austrumberlīnē, kopā
joslas radio.

uma veida radara tēmēšanas ierīces
as lieto ne vien ložmetējiem un lie.
m, bet arī raķešu lādiņu izšaušanai
ību mešanai. Pirmie izmēģinājumi ar
šām sekmēm izdarīti ar Thunderjet
tājiem pie 950 km st. ātruma, rezul.
triecot vairākas sarkano lidmašīnas
porti" **saucas helikopteru** ministrs,
uz debesskrāpju jumtiem, un pirmā
au ierīko Nujorkā.

reizi aviācijas vēsturē ar 480 km st.
Bristoles lidlaukā nosēdās seržants
s Džoness, kad motora defekta dēļ
sava Vampir turboizmēģinātāja gu
āt līdz vajadzīgai 170 km robežai.

ilj. cilvēku dzīvības prasījuši "sīki
kari. Bez tam otrā pasaules karā
alidiem kļuvuši 35 milj. cilvēku, bet
pasaules karā 21,1 milj.

nu pārsvars Vācijā konstatēts 1939. g.
kaitīšanā: 50,7 proc. luterāņu, 45,2
atoļu un 4,1 proc. dažādu konfesiju
o.

jumu ar Japānu parakstīs augustā,
no Tokio laikraksti pēc informācijas
emta sabiedroto Tālo austrumu ģe.
ītnē.

ijas karalis Hakons būs Lielbritā.
iskās ģimenes viesis no 5.—8. jūn.

ungāru apcietināšanu Budapeštā ot.
skaidrojumus Ungārijas valdībai pie.
Anglijas vēstniecība. Visi apcie.
gāri bijuši nodarbināti angļu vēst.

lis Franko asi vērsās pret **BBC** un
starptautiski nozīmīgākiem raidīt.
ā runā norādīdams, ka tie darbo.
ģā brīvmūrnieku un Izraēlas bezmies
" ietekmē.

jorkas debesskrāpja 15. stāva īstr.
ūs gadu vecs zēns, bet, kā par
netika nopietni ievainots, jo īstr.
krūmā.

denēm guļamtelpas kādā Merviles
Misūri štatā, pēkšņi aizdegās, kad
eksplodēja kāds lielāks benzīna
ilzīgā pānikā jaunavas trūcīgi
ērbā atstāja degošo namu. 50 to
odoties cauri liesmām, dabūja ap.
deguma brūces.

laikā gaisā eksplodēja kāda pasa.
našīna virs Indianas štata, Veines
mā. 8 pasažieri un 3 apkalpes lo.
lija galu.

no Nigērijas (Rietumafrikā) ie.
pcigā, lai, sekojot Grotevola val.
gumam, tur studētu ,,brīvības cī.

iesētām žurkām dzīvnieku draugs
nolēmis sojot pa Kopenhagenas ie.
eslietu ministrijas namu, lai pro.
t ,,mežonīgiem paņēmieniem" žur.
šanā.

a kongresa runu speciālā grā.
iedīs kāds Čikagas izdevējs, pa.
ar to gūt milzu panākumus. Pir.
iuma metiens — 250.000 eksem.

no vienas ēdienu reizes nedēļā
es iedzīvotājus aicinājis Indijas
rezidents Nēru, lai šādā veidā
rtikas līdzekļus varētu nodot bada
m Biharas un Madrasas provincēm.

zemūdene, kas nevarēja piedzert
uz 30 min. novērota Portorikas
Vidusamerikā. Izsūtītajām līdzu.
kuģiem neizdevās zemūdenes ide.
idrot.

ču konsulātu Prāgā uzaicinājusi
ijas valdība. Francijas ārlietu
aziņojusi, ka ir ar mieru to de.
nsulāta uzdevumus nodos kādai
nodaļai.

Tomasa Masarika balsi skaņu
rdēja jaunatklātā Brīvās Eiropas
usītāji atklāšanas svinību raidī.
ammā bija ietilpināta Čehoslo.
a" Masarika runa, ko viņš teica
ublikas 10. gada dienā.

omobiļu pārdoti 11. starptautiskā
lu skatē Frankfurtē pie Mainas.
as pārdotas eksportam, bet 3000
omobiļu pasūtināti Vācijas vaja.
ādi apmeklēja pāri par 600.000
20 Eiropas un 25 aizjūras zemēm.

misāra Mekkloja deklarācijai par
Itisko bēgļu neizdošanu pievie.
merikāņu augstais komisārs Au.
ijs.

slimību izplatība Rietumvācijā
inājusies, bet toties pēdējos ga.
seksuālo noziegumu skaits. Pie.
ē pēckara gados to skaits pie.
76 uz 4016 jeb no 1,5 līdz 3,9
u noziegumu skaita gadā. Tai
aslimšanas gadījumu skaits sa.
40.574 uz 15.411.

amerikāņu detektīviem urdots
ēt Berlīnes naktsklubus un deju
ur ļoti aktīvas kļuvušas komū.
, kam jāpārvilina Austrumvāci.
abiedroto karavīri propagandas
ustrumvācijas propagandas mi.
izteicies, ka komjaunieču pa.
soļošot arī ,,britu un amerikā.
i".

olicijas virsnieku nolemts sūtīt
r novērotājiem. Tuvākā laikā
līdzīga ,,studiju grupa". Ko.
āla apmācību vieta tautas po.
iem virsniekiem, paskaidroja
kontrolkomisijas ierēdnis.

nas sporta aizliegums Vācijā
notikuši pirmie lidošanas mē.
henes apkārtnē.

ģen. Makarturam kāds ameri.
piedāvājis par viņa memuā.

s Daless, prezidenta Trumena
avarotais Pacifika jautājumā,
onu, lai apspriestos par dom.
šanu starp angliem un ameri.
s mierīguma jautājumā.

tības kustības konstatētas aģ.
provincēs Pomerānijā, Aus.
dētijā, ziņo Berlīnes Telegraf.
, ko apstiprinājuši arī tikko
i, pretestības centri atrodo.
Leitmericā, Tečenā-Bodenbachā
. Pretestībniekiem, kas esot
m ieročiem pievienojoties arī
ovaku un poļu robežsargi.

ll grēksūdzes laikā nodevusi
āda Nirnbergas vāciete, motīv.
bu ar to, ka neatļauta ieroča
ūt esot grēks.

ipināko čeļi pasaulē izaudzē.
nātnieki, paziņoja Pad. savie.
aģentūra. TASS. Dažas dienas
aziņojums, ka arī lielākais un
s izaudzēts Staļina valstī.

, kā ,,brālīgu draudzības ap.
d. savienības kirgīzu republi.
pasnieguši Austrumvācijas
m Pīkam.

LATVIA
Latvian Newspaper
Nr. 37 (481), Mai 12, 1951
Publisher: Jānis Niedra, Augustdorf b. Detmold, Lager, Germany, Phone Augustdorf 02.
Editorial and Business Office: Grafenaschau, Obb., Regierungslager, Germany.
USA Office: 102-15, 85th Drive, Richmond Hill 18, N. Y., Phone VI 9-7778. Subscription rates USA: $ 2.— or 1.50 monthly.
Printer: Weilheimer Druckerei, G.m.b.H., Weilheim/Obb., Germany.
Publ. twice weekly. Circul. 11.000.
Sponsor — IRO.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 37 (481)
Sestdien, 1951. g. 12. maijā
Izmāk trešdienās un sestdienās
Izdevējs: Latviešu Centrālā Komiteja. Galvenais redaktors: Maksis Čulītis, galv. red vietn V Lesiņš. Redaktori: G. Grīnbergs P Kļāns, E. Miesnieks, L. Svarcs Apgāda saimniecības vadītājs P Bārdis Apgāda un redakcijas adrese: (13b) Grafenaschau, Obb. Lager. ASV redakc. vad.: A Kļāvsons, 319 N. 22nd Ave W. Duluth Minn., USA. Austrālijas redakc. vad.: A. Šmits, 18, Linden Avenue, Wendouree, Ballarat, Vic Australia.

Pagaidām pārtraukta vīzu izsniegšana uz ASV

ELLISA SALĀ IZSĒDINĀTI DIVI KUĢU TRANSPORTI UN TBC DĒĻ NORAIDĪTI 178 IECEĻOTĀJI — VESELĪBAS PĀRBAUDES DRAUD PASTIPRINĀTIES UN EMIGRĀCIJAS PROCESS IEILGT — ASV „ĀRZEMNIEKU LEĢIONU" NAV PAREDZĒTS SŪTĪT UZ KOREJU — IZCEĻOJUŠO DP DOKUMENTUS IRO VĀCIJĀ IZNĪCINĀS

IRO preses konference Minchenē

Pēc piecu mēnešu pārtraukuma IRO publiskās informācijas nozare šai nedēļā atjaunoja rēgulārās preses konferences. Otrdienas sanāksmē, kas bija pulcinājusi ap 40 DP žurnālistu, publiskās informācijas nozares šefs Dilenijs (J. P. Delaney) sniedza sīkākus paskaidrojumus par jaundibināmo ārzemnieku leģionu Eiropā, bet IRO emigrācijas nodaļas vadītājs Tomass (J. F. Thomas) informēja par izceļošanas programmām, kā arī par jauniem sarežģījumiem emigrācijā uz ASV: sākot ar otrdienu, sekojot no Vašingtonas saņemtam norādījumam, pagaidām pārtraukta vīzu izsniegšana visiem, kas iesaistījušies emigrācijas procesā uz ASV. Bez tam Ellisas salā nogādāti visi divu pēdējo DP transporta kuģu pasažieri atkārtotai veselības pārbaudei, kuŗas rezultātā iecelošana liegta 178 personām.

Novietošanas daļas vadītājs Edvardss (B. J. Edwards) norādīja, ka nometņu iedzīvotāju pārcelšana vēl turpināsies, jo līdz septembŗa beigām paredzēts IRO pārziņā esošo 27 institūciju skaitu samazināt uz 9. Saimnieciskās un politiskās daļas vad. vietnieks Šerārs (T. D. Sherrard) mūsu laikrakstā jau sniegtajā jautājumā par DP dokumentu archīva turpmāko likteni informēja, ka IRO nolēmusi šos dokumentus iznīcināt, tikko tie būs zaudējuši savu nozīmi, attiecīgajiem emigrantiem izceļojot.

Pārrunās par jaundibināmo „ārzemnieku leģionu" (šāds nosaukums konferencē tika oficiāli lietots) noskaidrojās, ka tā skaitliskais sastāvs pagaidām paliek līdzšinējais — 2500, un ka tas uzskatāms par eksperimentu, sekojot zināmajam ierosinājumam ASV senātā, kas prasīja 25.000 vīru stipru ārzemnieku vienību. Izmēģinājuma izdošanās gadījumā iespējama arī jaunu vienību dibināšana resp. papildus reģistrācija. Uzņemšanas noteikumos, kas jau sīkāk minēti Latvijas 31. marta 25. numurā, starp citu paredzēts, ka kandidātiem noteikti jābūt vieniniekiem bez jebkādiem piederīgiem. Kā norādīja referents, ASV armijas vadības ieskati šai ziņā esot stingrāki nekā IRO. Aprūpe, atalgojums un citi dienesta noteikumi pilnīgi tie paši, kas ASV armijas vienībās. Mr. Dilenijs īpaši norādīja, ka nav nekāda pamata baumām, it kā šo ārzemnieku vienību formētu īpašiem cīņas uzdevumiem Korejā. Tai būs tie paši pienākumi, kas jebkurai ASV armijas vienībai Eiropā, kuŗu iesaistīšana vienā vai otrā uzdevumā vai vietā iepriekš nav paredzama. Jaundibināmo ārzemnieku vienību, paredzams, stacionēšot Dienvidvācijā. Šinīs dienās tiks izgatavotas reģistrācijas blankas, kā arī atsevišķi izziņots, kur tās saņemamas un kam iesniedzamas. Visu reģistrācijas akciju un vienības formēšanu vada attiecīgais Military Post, kas paredzējis kandidātiem sniegt atbildi 10—20 dienu laikā pēc reģistrācijas. Kandidāti var būt tikai DP. IRO vadība bez tam apņemas armijas iestādēs atbalstīt DP ierosinājumu, ja tāds rastos, šo jaundibināmo ārzemnieku vienību veidot uz nacionālo grupu bazes.

Mr. Dilenijs tālāk norādīja, ka nav nekādu izredžu IRO darbības turpināšanai vēl pēc š. g. 31. decembŗa, gluži otrādi — ir paredzēts triju mēnešu laikā pēc 1952. g. 1. janvāŗa likv-

(Turpinājums 12. lpp.)

Tāda bija Latvijas vasara priekš daudziem gadiem — toreiz, kad savas zemes neatkarību latvieši vēl turēja pašu rokās, sauli neaptumšoja sarkanā migla un debess brīvi spoguļojās dzimtenes ūdeņos. Svētā gara svētkos baznīcās skanēja neapslāpēts Dieva vārds, laudis redzēja vasaru ienākam laukos un mežā, un pašu pļavās plūktes puķes un pašu birzīs lauzti zari puškoja namus pilsētās un pagastos.

Vasarsvētku zaļums māj un aicina — neaizmirstiet slieksni, pār kuŗu reiz pārkāpāt.

Vīzu izsniegšanas aizliegums vēršas pret ASV drošībai kaitīgiem elementiem

Ludvigsburga (s). — Cenšoties iegūt sīkāku informāciju par vīzu izsniegšanas aizlieguma iemesliem, mūsu līdzstrādniekam kompetentās amerikāņu aprindās izdevās noskaidrot, ka rīkojumu devis ASV Valsts departaments 5. maijā, un tas stājies spēkā 7. maijā. Aizlieguma motīvi ir ASV drošības iemesli, un tā nolūks ir no jauna pārbaudīt visus tos izceļotājus, kas dzimuši komūnistu pārvaldītās zemēs, neatkarīgi no dzimšanas datuma, kā arī tos, kam ar šīm zemēm bijis kontakts, piem., apmeklējot Vācijas austrumu joslu u. c. Sīkāku instrukciju par rīkojuma, resp. aizlieguma iedzīvināšanu vēl trūkst, taču no tā izriet, ka šim jaunajam ASV drošības solim pakļauti visi emigranti, kas nolēmuši doties uz ASV, un kas atbilst rīkojuma nolūkam, bet praktiski tas nozīmē, ka tie skaŗ gandrīz visus DP. Uz jautājumu, vai vīzu izsniegšanas aizliegums adresēts kādām īpašām imigrantu grupām, atbilde bija, ka no aizlieguma ģenerālā principa neizriet īpašs nolūks vērsties pret kādu no iecelotāju grupām, piem., bij. leģionāriem, un tie rīkojumam pakļauti tāpat kā visi citi, kas dzimuši komūnistu pārvaldītās zemēs, ja šāds fakts pastāv.

Par to, cik ilgu laiku aizliegums paliks spēkā, resp. cik ilgā laikā attiecīgos gadījumus pārbaudīs, un kāda būs pārbaužu techniskā norise, informācijas vēl trūkst. Rīkojums neskaŗ tos, kas vīzas saņēmuši vēl pirms 7. maija.

Jautājums par veselības pārbaudēm sakarā ar Ellisa salā aizturētajiem 178 DP, oficiālais viedoklis ir, ka minētais fakts neliek domāt par pārbaužu pastiprināšanu emigrācijas centros, bet tas jāsaprot kā rīcība, kas garantē ASV veselības noteikumu ievērošanu.

1,6 milj. dol. DP akadēmiķu izcelošanai

Ņujorka (al). — 2000 inteliģento profesiju DP — akadēmiķu izceļošanas veicināšanai uz Sav. valstīm Forda fonds ziedojis 500.000 dol. Šo 2000 akadēmiķu un viņu ģimenes locekļu pārvešana uz Sav. valstīm kopsummā prasīs 1,6 milj. dol. Emigrācijas akcijas vadību uzņēmies kāds no izcilajiem amerikāņu teologiem Dr. Reinholds Nībūrs.

Šim numuram 12 lappušu.

Nākošais numurs Vasarsvētku dēļ iznāks 19. maijā.

PROF. Dr. T. GRĪNBERGS

Vasarsvētkos

Jāņa ev. 14, 23—27.

Mīļie tautieši un tautietes! Ir jauki un svētīgi aplūkot Dieva lielos darbus dabā un visumā, kur viss pauž Dieva slavu un varenību: putni savās dziesmās, puķes savos ziedos, saule savos staros un siltumā, un cilvēkam, to visu redzot, lūpas pārplūst skaļas liecības vārdos: „Debesis izteic stipra Dieva godu, un izplatījums pasludina viņa roku darbu."

Svētīgi un jauki ir aplūkot Dieva ceļus tautu vēsturē un atsevišķa cilvēka dzīvē. Kāds varens spēks un gudrība, kāda žēlastība un žēlsirdība visur redzama, kāds svētums un taisnība. Bet no tā vien, ka uzskatām un apbrīnojam Dieva lielos darbus visumā un svētīgos ceļus vēsturē mums vēl nav pilniga svētība. Mums vajaga vairāk: mums ir jāzina un jātic, ka visuvarenais Dievs ir mūsu Dievs, ir mūsu tēvs un mēs esam viņa bērni.

Ir svētīgi un jauki aplūkot Vasarsvētku notikumu, Svētā Gara nākšanu vējā un ugunsliesmās; ir svētīgi dzirdēt mācekļus runājam jaunās mēlēs un dzirdēt, ka brīnums aizdedzina cilvēku sirdis un ka nodibinās Kristus draudze. Ir svētīgi novērot Svētā Gara darbību kristīgā pasaulē gandrīz divi tūkstoš gados. Bet ar to vien vēl nepietiek. Man ir jāzina un jātic, ka šis Svētais Gars ir arī mans vadonis, iepriecinātājs un pamācītājs ceļā uz debesstēva mājām.

Vasarsvētki ir prieka svētki. Kā tādus tos svin dzīvē un nedzīvē dabā, kā prieka svētkus tos svinēja arī vecās derības tauta; jo tai tie bija pirmie pļaujas svētki un bausļības došanas piemiņas svētki. Bet prieka svētki tie ir arī kristīgai pasaulei, jo tie ir tās dibināšanas svētki. Un arī mums tos būs svinēt, kā Istus prieka svētkus. Bet to varēsim tikai tad, kad pie mums piepildīsies Pestītāja vārds: „Mēs pie tā nāksim un pie tā ņemsim mājvietu." Tāpēc cilvēka sirds ir trisvienīga Dieva mājoklis; tāda sirds klausa Dieva balsij, deg dievišķās mīlestības ugunī un jūt Dieva svēto mieru.

Jēzus saka: „Vārds, ko jūs dzirdat, nav mans vārds, bet tā Tēva, kas mani sūtījis." Ar to Jēzus skaidri pateic, ka svētos rakstos, kad tos vai nu dzirdam, vai lasām, pats Dievs mūs pamāca, mierina, brīdina, modina sirdsapziņu, stiprina gribu, atspirdzina dvēseli, apgaismo dzīves ceļu, lai nākam pie svētīgas pārliecības, ka evaņģelijs ir Dieva spēks par pestīšanu ikvienam, kas tic. Bieži vien pasaules troksnī, smagā dzīves cīņā, kārdināšanas stundās, bēdu vētrās mēs aizmirstam to, ko Dievs mums teicis, un mēs tam neklausām. Bet Dievs arī tad vēl mūs neatstāj. Viņš sūta savu garu ,kas pēc dzirdētā Jēzus vārda mūs māca un atgādina visu, ko viņš ir sacījis. Un savu kanceli Svētais Gars ir cēlis cilvēka sirdī, un tā ir sirdsapziņa. Bet bieži vien sirdsapziņa ir iemigusi, no šīs Svētā Gara kanceles nav vairs dzirdama Dieva balss.

Tad nāk Svētais Gars. Tas grib sirdsapziņu darīt dzīvu, grib dzīvu darīt to Dieva bausļību, kas ir sirdī rakstīta, grib mums atgādināt to, ko Jēzus mums sacījis un māca vēl šodien. Svētīga sirds, kas klausa Dieva balsij svētos rakstos un sirdsapziņai.

Bet cilvēka sirds, kas, pateicoties Svētam Garam, ir kļuvusi par Dieva mājokli, ne tikvien klausa Dieva balsij, bet arī deg dievišķas mīlestības uguni. Jēzus saka: „Kas mani mīl, tas turēs manu vārdu, un mans tēvs to mīlēs, un mēs nāksim un ņemsim pie tā mājvietu. Bet kas mani nemīl, tas manu vārdu netur." Ar šo Jēzus vārdu mums skaidri pateikts, kur sakņojas kristietības īstais spēks, proti, mīlestībā uz Dievu un Kristu, un dziļu patiesību slēpj šis vārds. Kur cilvēka sirdī mājo patmīlība un pasaules mīlestība, kur mīlestībai uz Dievu un Pestītāju nav vairs telpu, tur Dieva vārdu netur un pēc Dieva prāta nedzīvo.

Nesalīdzināmi augstāka un varenāka ir mīlestība uz Dievu un Pestītāju. Tā pavairo visus spēkus un spējas, atvieglo pienākumu, saldina upurus un ļauj mums pieredzēt, cik patiesi ir Jēzus vārdi: „Mani baušļi nav grūti, mana nasta ir viegla!" Šī mīlestība uz Dievu rada mīlestību uz cilvēkiem. Viens no Jēzus augstākiem baušļiem ir: mīlēt savu tuvāko kā sevi pašu un mīlēt pat savu ienaidnieku. Šis bauslis prasa no mums daudz. Bet sirds ir tik auksta un cieta. Kas pārvērtīs mūsu nedzīvo sirdi par Dieva mājokli, kur deg dievišķas mīlestības uguns, kurā valda vienīgi Dievs, kur

(Turpinājums 2. lpp.)

Berchtesgadenas veco ļaužu mītni pārņēmusi Bavārijas luteraņu baznīca

ARCHIBĪSKAPS PROF. DR. T. GRĪNBERGS PIEDALĀS MĪTNES JAUNĀS BAZNĪCAS IESVĒTĪŠANĀ

Piedaloties Vispasaules luteraņu apvienības, Bavārijas ev. lut. baznīcas un tiekšējās misijas vadītājiem darbiniekiem, Latvijas ev. lut. baznīcas archibīskapam prof. Dr. T. Grīnbergam un pārējo Baltijas ev. lut. baznīcu, kā arī Bavārijas valdības un IRO pārstāvjiem, Berchtesgadenā pag. svētdienā notika ar kopīgām pūlēm izbūvētās Insulas veco ļaužu mītnes nodošana Bavārijas ev. lut. baznīcai. Tai pašā dienā iesvētīja mītnes jaunizbūvēto baznīcu. No pašreizējiem 300 Insulas iemītniekiem 201 ir latvietis, un drīzumā paredzēts uzņemt vēl 150 latviešu. Mītne ir vislabāk iekārtotā Vācijā un solās izvērsties arī par lielāko latviešu veco ļaužu aprūpes centru.

Kaŗa vētras, kas tik smagi brāzās pāri mūsu tēvzemei, aizrāva svešos ceļos arī daudz sirmgalvju, kas uz savām rokām izauklējuši mūsu tautas jauno ticētāju un cīnītāju audzi. Daļa no viņiem tagad nometināti veco ļaužu mītnē Berchtesgadenā. Varenā Vacmaņa kalnu pāŗa pakājē atrodas Insula — saliņa, kur, vētras izmesti, tagad savas dienas vada arī daudzi latviešu tēvi un mātes. Tur sastopam darba vīru, kas uzticīgi kalpojis savai ģimenei un tautai; tur — valstsvīru, kas droši vadīja mūsu zemi pretī labklājībai; skolotāju, kas mācīja

(Turpinājums 2. lpp.)

Rīgai šogad piepildās 750 gadu

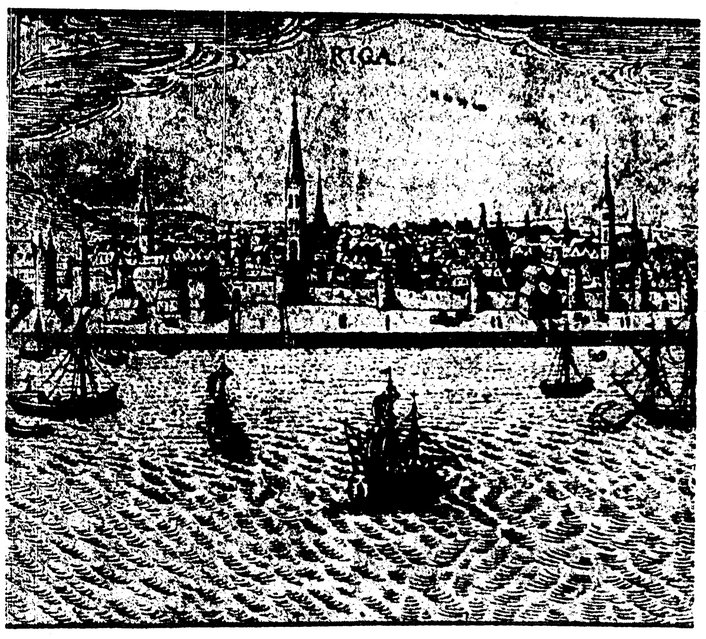

Rīga 14. g. simtenī, kādu to rāda sena gravīra.

Latvijas galvaspilsētas jubilejai veltītus rakstus un mūsu metropoles uzņēmumus sniedzam šī numura 5. lappusē.

Ņujorkas baltiešu iesniegums Bonnai

Bonna (oe). — Rietumvācijas valdība Bonnā saņēmusi Ņujorkas baltiešu organizāciju kopīgo memorandu, kas adresēts valsts kancleram Dr. Adenaueram. Memorandu parakstījuši Lietuviešu Amerikas palīdzības priekšsēdis Konciuss, Latvian Relief Inc. priekšsēdis H. Lielnors, Igauņu palīdzības priekšsēdis K. R. Pusta un Vispasaules igauņu apvienības priekšsēdis J. Markuss.

Memoranda prasības ietvertas 4 punktos. Pirmkārt, lūgta Rietumvācijas gādība par to, lai netiktu likti šķēršļi baltiešu nacionālo pārstāvību un skolu darbībai. Šajā punktā tuvāk skarts arī baltiešu nacionālo grupu kultūrālās autonomijas jautājums vispārīgi. Memoranda otrā punktā ieteikts radīt atsevišķu tautību kolonijas, lai novērstu baltiešu izklīdināšanu pa visu Vāciju. Treškārt, izteikta prasība, lai baltiešus nenometina pārāk tuvu austrumu joslas robežai. Beidzot prasīta Rietumvācijas valdības piekrišana 300 baltiešu uzņemšanai no Austrijas nometnēm.

Berchtesgadenas veco ļaužu . . .

Arī Augšbavārijas valdības prezidents apsola palīdzību

(Turpinājums no 1. lpp.)

jauno audzi kalpot Dievam un tēvzemei; baltio arāju, kas uzticīgi dzina vagu savas tautas tīrumā. Kaut launa vara tiem visu atņēmusi, tomēr viņi vēl glabā krūtīs nesalaužamu ticību Dieva taisnības uzvarai. Vienīgi šī ticība tiem palīdz atliekt dzīves nastas saliekto muguru, pacelt galvu augstāk un pāri šīsdienas īstenībai raudzīties pēc tā, kam jānāk.

Insulas veco ļaužu mītne ar Bavārijas valdības, ev. lut. baznīcas, LWF un IRO atbalstu ir izbūvēta par skaistāko šāda veida iestādi Vācijā. Telpas, kur kādreiz atradās latviešu nometne, pilnīgi pārbūvētas. Saulainajās istabās novietoti katrā divi līdz četri iemītnieki. Vācu māsas tos aprūpē ar lielu gādību un, vienmēr smaidīdamas, cenšas iepriecināt nogurušās sirdis. Katru svētvakaru un svētrītu iezvana māsu koŗa dziesmas. Aizkustinoša ir paraža — atzīmēt ikviena iemītnieka dzimumdienu ar cepumu, ziediem un svecīšu liesmām. Ja arī pati sirmā galva kādreiz šo dienu ir aizmirsusi, to atgādina māsiņas, modinādamas ar apsveikšanas dziesmu. Tikko atvērta mītnes bibliotēka, kurā lielākā vairumā ir latviešu grāmatas. Pienāk arī latviešu laikraksti. Dievkalpojumi notiek ik svētdienas latviešu un vācu valodā, un garīgo aprūpi uzticīgi veic mācītājs A. Voitkus sen. Visi mītnes bloki savienoti ar ērtām apakšzemes ejām. Katrā blokā sava ēdamzāle. Lielais vairums iemītnieku ar uzturu pilnīgi apmierināti.

Svētdien Insulā bija liela svētku diena, jo iesvētīja jaunizbūvēto baznīcu. Svinībās bija ieradušies vairāk nekā 200 viesu no tuvienes un tālienes, pat no ārzemēm. Vislielāko iepriecinājumu latviešiem deva mūsu archibīskapa tēva gaišā personība. Dievnamu atverot, sapulcējušos uzrunāja Bavārijas ev. lut. baznīcas virspadomnieks Daumillers: „Jūs, kas esat zaudējuši visu un kuŗu nespēka un sirmo matu dēļ neviens vairs palīdzīgu roku negrib sniegt, mēs esam uzņēmuši savā paspārnē. Jūs neesat šeit **svešinieki**, bet **mūsu brāļi**, kas esam vienoti Kristū." **Archibīskapa tēva svētruna** par ticību, cerību un **mīlestību** dziļi aizkustināja viesu un iemītnieku sirdis. „Šai trīsstarainai zvaigznei," teica archibīskaps, „ir jāspīd pār šo dievnamu un mītni, jāspīd pie katra bēgļa debesīm. Ticība ir cerības pamats un mīlestības avots. Tikai ticības caurstrāvota cerība nepievil. Un mīlestība, kas nāk no ticīgas sirds dziļumiem, dara brīnumus. Šīsdienas chaosā asiņojošai un raudošai cilvēcei ir tikai viena izeja — **atpakaļ pie Ištas un patiesas ticības, cerības un mīlestības**, bet tikai tādas, **kas sakņojas darbos**. Mūsu rokas ir **tukšas. Mums nav ko dot.** Mēs tikai **varam lūgt un pateikties** par jūsu **kalpojošo mīlestību.**"

Iesvētes dievkalpojumā piedalījās arī **Vispasaules luterāņu** apvienības **eksekutīvas ģenerālsekretārs** Dr. S. C. **Maikelfelders, LWF** direktors Vācijā **prof. J. Šmits,** Bavārijas ev. lut. baznīcas **bīskaps** Dr. Meisers, iekšējās **misijas prezidents** rektors Dr. Nikols un **daudz** mācītāju. Daudzu acis aizklāja balti mutautiņi, kad orķestra pavadībā izskanēja beigu korālis Paliec ar žēlastību. Bet mūsu archibīskapa tēva svētīšanas vārdi deva mierinājumu un stiprinājumu lūdzēju sirdīm.

Pēcpusdienā sekoja svētku akts, kuŗā Insulas veco ļaužu mītni oficiāli pārņēma Bavārijas **ev. lut. baznīcas diakonija** „Mātes nams". Atzinīgos vārdos IRO galvenās mītnes pārstāvis Vošingtons atzīmēja lielo darbu, ko šeit veic kristietības vārdā. „Zīmīgi sakrīt," teica LWF **eksekutīvas** ģenerālsekretārs Maikelfelders, „ka reizē ar šīm svinībām šodien visas draudzes ASV, kas iekļautas Vispasaules luterāņu apvienībā, aktīvi vāc līdzekļus **bēgļu palīdzībai visā pasaulē.**" Dziļi kristīgu runu teica **bīskaps** Meisers, apsolot **Bavārijas luterāņu vārdā vienmēr sniegt palīdzīgu roku tiem ticības brāļiem un māsām, ko sveša vara ir padzinusi no dzimtenes.** „Šo apkārtnes skaistumu," pasvītroja bīskaps, „Dievs ir devis tiklab mums kā jums." Iespējamo atbalstu apsolīja arī Augšbavārijas **valdības prezidents,** norādīdams, ka šai nopietnā laikā mēs nedrīkstam skatīties uz tautības un valodas atšķirībām. Sekoja apsveikumi no ASV **komisāra** pie Bavārijas valdības, **Berchtesgadenas landrāta,** dekāniem u. c.

Krēslai metoties, grūts bija šķiršanās brīdis, atstājot šīs mīļās sirdis dzīves maliņā. Tamdēļ neaizmirsīsim savus tēvus un mātes, bet atcerēsimies tos biežāk domās, vārdos un darbos. Kaut baltas ir istabiņu sienas un ņipras ir māsiņu kājas, — to, ko sirds ir zaudējusi, var atdot tikai māte Latvija.

Māc. A. Liepiņš

Prāvests J. Ķullītis izceļojis uz ASV

Maija sākumā no Hochfeldas nometnes uz ASV izceļojis archibīskapa vietnieks prāvests J. Ķullītis. Bez pienākumiem baznīcā un skolā, prāvests aktīvi līdzdarbojās arī latviešu trimdas organizācijās LCP un LNP, ev. lut. baznīcas federācijā, YMCA-YWCA, kādu laiku bija arī Hochfeldas nometnes administrātors. Kā latviešu pārstāvis prāv. J. Ķullītis sekmīgi aizstāvējis tautiešu intereses IRO un amerikāņu armijas iestādēs.

—re—

VASARSVĒTKOS

(Turpinājums no 1. lpp.)

esam nodevuši Dieva kalpībā visas savas spējas un spēkus, kur bez kurpināšanas Dievam upurējam savas vēlēšanās, kur mūsu dzīves likums ir: Tēvs, no manis, bet tavs prāts lai notiek.

To spēj tikai Vasarsvētku gars, kas dod mums jaunu sirdi un ticības, cerības, paklausības, lēnprātības un pacietības spēku. Tādā sirdī ņem mājvietu Dievs un Pestītājs ar Svēto Garu, tur deg dievišķās mīlestības uguns. Vasarsvētki jautā ikvienam no mums: Vai tu jūti savā sirdī jaunu dzīvību? Vai tavā sirdī deg dievišķas mīlestības uguns? Jeb vai tur vēl mīt pelnīšība un pasaules alkšņi? Vai dzīvojam mēsā vai garā? Lūgsim ar dziesmas vārdu:

Lai tavs mīlestības Gars
Mūsu aukstās sirdis silda;
Kad mūs nomāc zemes svars,
Lai ar jaunu spēku pilda;
Tad vien varam pastāvēt,
Cīnīties un uzvarēt.

Bet ja sirds ir kļuvusi par svētnīcu, kuŗā mājo trisvienīgais Dievs, tad tāda sirds jūt svēto Dieva mieru: „Mieru es jums atstāju, savu mieru es jums domu, ne kā pasaule dod, es jums domu. Jūsu sirds lai neiztrūcinās un neizbīstas."

Kādu kristietību mēs sauksim par īstu, dzīvu kristietību? Ne to, kas tikai labās dienās mūs puiķo, bet to, kas dzīves vētrās nesabruks, kas dod gaišu skatu nākotnē un mūžībā un svētu mieru sirdij, kaut arī trakotu ap mums visspēcīgākās vētras. Šo mieru pasaule mums nevar dot. Tā var, ja daudz, mums dot ārēju mieru, bet dvēselei salkst un slāpst pēc svētīga miera. Pavisam citādi ir ar to mieru, ko sola Jēzus: savu mieru, to mieru, ko viņš sirdī nesa, mūsu vidū kā cilvēks dzīvodams, to mieru, kas sakņojas vienībā ar Dievu, izlīdzinātas sirdsapziņas mieru, apšēlota grēcinieka sirdsmieru, mieru, ko jūt tas, kas atrodas Dieva drošā patvērumā.

Ja šo mieru sirdī jūtam, tad esam īsti, dzīvi kristieši un nebaidāmies ne no kā. Un šo mieru Jēzus mums sola un ar Svēto Garu mums arī to dod. Svētais Gars padara sirdi par trisvienīga Dieva svētnīcu. Lūgsim svēto garu, lai tas dotu mums dvēseles mieru, svētnīcas klusumu un svētu dusu Dievā. Bet mēs atvērsim trisvienīgam Dievam savu sirdi, lai tā kļūtu par viņa mājvietu, sirdi, kas klausa Dieva balsij, deg dievišķas mīlestības uguni un jūt svēto Dieva mieru.

Prof. Dr. T. Grīnbergs,
Latvijas ev. lut. baznīcas archibīskaps

Britanijas festivāls

SPECIĀLRAKSTS LATVIJAI

Kopš **vienas nedēļas starptautiskā** politika **Anglijā** aizvirzījusies otrā plānā. Ne vien Londona atrodas Lielbritānijas festivāla zīmē, bet 2336 pilsētās un apdzīvotās vietās svinību gada ievadījumu atzīmē ar neskaitāmu izstāžu atklāšanu un visdažādākiem sarīkojumiem. Atklāšanas svinību degpunktā atradās karalpāŗa un karalisķās ģimenes, kā arī valdības un parlamenta **loceklu kopīgais gadsimta izstādes apmeklējums Londonā pag.** piektdien.

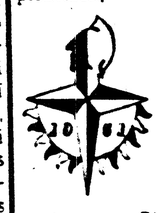

Londona uzvilkusi **svinīgas drānas un gaida viesus. Viss** lielajai pieņemšanai tikpat kā sagatavots. To, ka **kāds grandiozs notikums „ir gaisā"**, var nepārprotami just staigājot pa Londonas centru — Pikadilli, Ridžentsstrītu, Lesterskveru, Naitsbridžu. Veikali jau salikuši logos labāko, ko tie spēj piedāvāt, elektrību netaupa pat saulainā dienas laikā, ēaradies milzums puķu, vispār — pelēkā, mazliet īdzīgā Londona kļuvusi daudz priecīgāka, krāsām bagātāka.

Ārzemnieki jau sabraukuši lielā skaitā un tos Londonas centrā var sastapt vai ik uz soļa. Amerikānus var pazīt no viņu platajām cepurēm un paisajiem mēteļiem; ļoti daudz zinkārīgās Skandināvijas jaunatnes; bieži var dzirdēt franču un spāņu valodu, netrūkst arī vāciešu un holandiešu. Jau pag. gadā 600.000 ārzemju tūristi Lielbritānijā atstāja 80 milj. mārciņu. Šogad ieņēmumiem jābūt vēl lielākiem, jo — ir taču Britānijas festivāls.

Tas un nekas cits ir iemeslā šim svētku noskaņojumam. No maija līdz septembrim festivāls pārvērtīs ne tik vien Londonu, bet visu Lielbritāniju par svētku vietu, kur tiks rīkoti kā nevāli uz zemes un uz ūdens, organizētas neskaitāmas skates un izrādes, demonstrēti britu sasniegumi visā **dzīves nozarēs — zinātnē, tehnikā,** gara pasaulē, mākslā, civilizācijas progresā. Pirmo Britānijas festivālu pirms 100 gadiem Kristalla pilī atklāja **karaliene Viktorija.**

Angļi smejas, ka galas trūkums festivāla viesus uz laiku pārvērtis viesģetārieŗos, bet toties pietiekami **bagātus būšot ausīm, acīm, prātam, sirdij. Un patiesi — visu to sarīkojumu,** kas notiks šovasar, uzskaitīšana viņa prasītu daudz laika un telpas.

Atšķirībā no citām, **agrākām izstādēm un svētkiem, Britānijas festivāls** mēģina savā orbitā iesaistīt visu tautu, pat **visattālākās vietas provinces. Festivāla programma** aptvers vairākus tūkstošus pilsētu un ciemu! Bet **to vēl nepietiek, būs īpašas celojošās izstādes** — viena brauks uz riņņiem, otra peldēs: tā iekārtota **aviācijas bazes kuģi „Campania", ko** mirālitāte **aizdevusi festivālam. Vietējie iedzīvotāji skubināti rīkot lokālus svētkus, rādīt savas īpatnības tautas deju, dziesmu, tradiciju, sporta** rīkojumu veidā.

„Ievērojamākā diena festivāla gatavošanas procesā," saka Britānijas festivāla **ģenerāldirektors** — **nālists Dž. Berrijs, „bija tā, kad** britu tauta nolēma, ka šis ir **festivāls, un viņi ķērās pie darba.** Tā nav bijusi īpaši atzīmēta **nav bijusi zināma pat pašiem rīkotājiem. Sākumā ar skepsi uzņemtais** rosinājums kļuvis par ikviena **nigu goda lietu.**

(Turpinājums 3. lpp.)

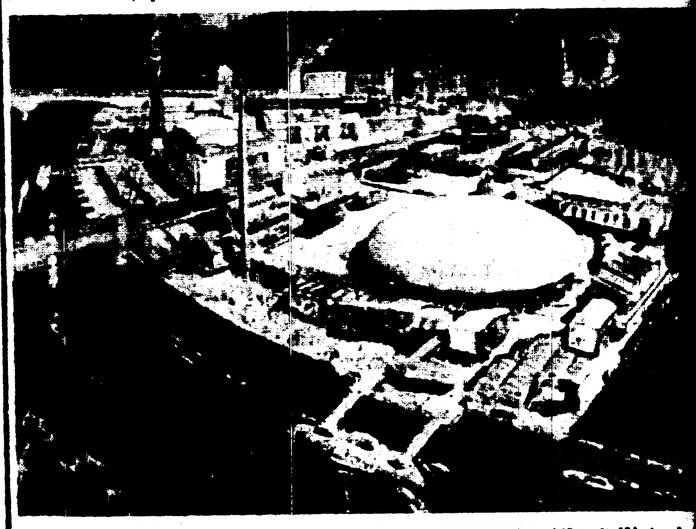

Britānijas festivāla kopaina: vidū Atklājumu skates celtne, ko kļūs lielākais **pasaulē**

JĀNIS JAUNSUDRABIŅŠ

Es eju dziedāt

NO ZAĻĀS GRĀMATAS

Pagastā tai laikā pastāvēja liels dziedātāju koris. Tas puiķoja baznīcā svētku dievkalpojumus, bet galvenā kārtā priecināja ļaudis zaļumu svētkos, kas joprojām notika jaukajā sudmalu salā. Zobgaļi par koŗa dziedāšanu smējās, ka dziesmas tiekot vītas kā pātagas, trijos kāšos: Jurkauckis vienu, viņas skolas skolotājs otru, un Ķesteru Regūts liekot uzviju. Patiesībā tā tas arī bija. Visās trijās Neretas skolās bija ērģelītes, visās pa svētdienu pēcpusdienām sanāca puiši un meitas — gan vairāk saimnieku kārtas, kam lielāka vaļa — un mācījās dziedāt uz balsīm. Bija arī amatnieki dziedātāju vidū, kā, piemēram, Valašiņu Petravičs, mans krusttēvs, Pauparu Auziņš.

Un ko domājat, — pat es, gans, gāju dziedāt! Balss gan man diezkāda nebija, bet es ātri varēju iemācīties meldijas un pareizi noturēt. Krusttēvs gribēja, lai eju, un māte atganīja manu vakara cēlienu, tā kā neviens man nevarēja šo prieku liegt. Patiesībai par godu gan varētu piebilst, ka pati dziedāšana lielu prieku man nesagādāja, bet tā aiziet un atnākt, kopā ar pazīstamiem puišiem, bija daudz patikamāk, nekā kvernēt ganībās pie govīm.

Jā, tur viņi gāja, arvien zināmā stundā, pa Pulpju krasta virsu, no Riekstiņu puses uz Ķesteriem, — krusttēvs, Ķīķeru Jēkabs ar Reini, Riekstiņu saimnieks, kuŗam bija varen zema balss. Viņus ieraudzījis, es mudīgi pārcēlos pār upi un pievienojos Pulpju Petram. Un tad mēs visi gājām.

Te jāpaskaidro, kāpēc mēs negājām uz Riekstiņu skolu, kas taču bija tuvāk, ja ne man, tad pārējiem. — Kopš skolotājs apprecējās, viņš vairs dziedāt nevarēja mācīt. Neviena meita nenāca. Un kā lai uz četri balsi dzied, kad nav pirmās balss, kas meldiju ved? Tā tagad dziesmas tika vītas tikai divos kāšos: Ķesteros un Susējas skolā.

Staģis, Susējas skolas skolotājs gan arī bija precējies, tam bija pat prāvi bērni, tomēr tur vēl dziedāt tika; jo skolotājs turēja palīgu, un tas bija jauns, tāpat kā Ķesteru Vilis, vecā Regūta dēls. Staģa palīgs sevišķi prata dziedātājus pievilkt. Runāja, ka viņš pa starpām ar vijoli uzraujot pa dancim, un tā reizē varot jautri padejot. Arī mēs Ķesteros pa reizei dejojām. Un vēl kā! Pie ragu mūzikas, kā lielā bellē. Jo jaunais Regūts apmācīja astonus mūzikantus, kuŗus vēlāk redzēja spēlējam visos pagasta godos un pat salī, lielajos zaļumsvētkos.

Tepat otrā klasē sanākuši, mūzikanti vingrinājās, visādi blūdinādami savas taures un stabules. Mūzikantu vidū bija arī viens zēns, mazāks par mani. To sauca par Jaudzemu Ījabiņu. Vaigus piepūtis kā eņģelītis bildē, viņš ar kāju sita takti un ar trim pirkstiem spaidīja savas taurītes taustiņus. Visi uz viņu skatījās kā uz brīnumu.

Tā mēs gājām uz Gribacānu tiltu pa vistaisnāko ceļu, pa krūmiem un ganībām un uz tilta dēļiem arvien pamanījām kādas zābaki vai nu dubļaini, vai stipri noputējuši. Tad Gribacānu olnīcā, kur bagātīgi auga lipīgo dadžu lapas, mes saravām pilnas rokas, lai, tikuši pie kapu vales, krietni ar tām noberzētu apavus. Nu mūsu zābaki bija melni un tik spīdīgi, kā kad vikse būtu uzlikta. Tad mēs iegriezāmies pa ābeļdārza malu Ķesteros.

Ķesteŗi nebija vienkārša skola un ķesteris bija kaut kas viduvējs starp mācītāju un citiem skolotājiem. Viņš turējās vairāk pie vāciešiem un, zina vai nezina, lietoja vācu izsaucienus. Ķesteru skolā gāja ziemu un vasaru tādi bērni, kam nevajadzēja pašiem maizi pelnīt, kam vecāki spēja skolas naudu samaksāt un kas gribēja iemācīties vāciski kaut cik buldurot un smalki uzvesties.

Dažreiz mēs iegājām Ķesteros, neviena ārā nesastapuši. Tas bija patīkami. Tikai vecais, brūnais putnu suns, lielām ausīm, kaut kur ēnā gulēdams, labvēlīgi pakustināja asti. Bet pa lielākai daļai sirmais kungs jau stāvēja tur pie dzīvojamās mājas lievenja un atņēma mūsu labdienu. Viņš bija liela auguma, taisns kā svece, prāvu, palīku degunu, baltu, apaļi apcirptu bārzdu, — gandrīz kā Cimzes Jānis „Dziesmu rotā". Citi ar viņu sasveicinājās tāpat pa prastam, bet mēs ar Pulpju Petru pabučojām roku.

Tad mēs gājām tālāk. Un nu vajadzēja atkal cepuri pacelt, jo tur uz jaunās skolas balkona sēdēja Anna un Mare, Ķesteru preilenes. Tās cēli palocīja īsi apcirptās, sproģainās galvas un runājās tālāk ar kādiem vai kādām, kas jau nu tur viņām bija līdzvērtīgi. Mēs žigli aplecāmies ap stūri un iegājām pa mājas vienkāršo pusi klasē.

Es biju iedalīts no sākta gala pie otrās balss un, jāsaka, nejutos kori visai ērti. Ne pašas dziedāšanas dēļ, bet par to, ka biju viens pats starp meitiešiem. Dažas jau es pavirši pazinu, tomēr, — visas viņas bija saimnieku meitas un mani tā kā nost vien bīdīja. Daudzmaz labēk bija tikai, kad aizrāvos pavisam aiz viņām un tikai domāju par dziedāšanu. Gan jau viņas visas zināja, ka esmu tikai Šausmānu gans, nekas vairāk. Jo kāpēc tad viņas runājās ar Jaudzemu Ījabu un ar Poģēļu Ati, kas tāpat vēl bija nepieauguši. Viena man pat nekaunīgā kārtā prasīja, pati pie tam tā savādi smakodama, kad es, apsēdies uz skolas galda stūŗa, skatījos tikko izsniegtajā dziesmu lapiņā:

„Vai tad tu arī ko no notīm jēdz?"

Protams, ka es daudz no notīm nejēdzu, tomēr to gan, ka uz augstākas līnijas balss bij jāpacel un uz zemākas jānolaiž, ka notis ar lipiņām ātrāk dziedamas un ar resnajām galvām pavisam lēnām. Bet es biju pārliecināts, ka vaicātāja pati daudz vairāk nezināja. Es pietvīku un pieklājīgi atteicu:

„Man notis nav note pazīt. Es klausos uz ērģelītēm un iemācos. Es pārlasu dziesmu vārdus, lai dziedot deguns nav jābāž lapā."

Puiši mani aicināja nākt pie trešās balss, — ko es tur viens pats, kā avens aitu barā... Es sasparojos un reiz, pie diriģenta piegājis, pateicu ko vēlos. Viņš mani noskatīja no galvas līdz kājām tā, ka es sāku jau domāt, — kad nu tikai neatsviež pavisam. Un es pasteidzos piemetināt, ka tieku no citiem puišiem izšiepts par to, ka pie meitiešiem.

Bet ko Regūts? — Viņš pavīpsnāja un, saņēmis mani aiz pleciem, sapurināja kā mazu zēnu, sacīdams:

„Vai te pirts, ka tev tākaunās no sieviešiem? Dziedi vien to pašu ali. Atnāc zēnu balsis ir vispiemērotākās. Žēl tikai, ka mums vairāk tādu nav kā tu. Bet pagaidi vien, kad nāksim kopā. Tur Andreja skolā ir divi. Tad tu vairs nebūsi viens un nelaimīgs."

Tādi vārdi mani reizē cildināja un mierināja. Es paliku alta.

*

Nevajag domāt, ka Riekstiņu skolas skolotājs pēc apprecēšanās būtu bijis tikpat kā miris. Šad un tad viņš ieradās Ķesteros, palīdzēja mācīt atsevišķas balsis un, kad laida kopā, tad stājās pie basistiem, un tie varēja būt droši, ka viņš nekas nenovedīs no ceļa. — Pa reizei arī Susējas skolas skolotāji un dziedātāji saradās Ķesteros, lai sameģinātu kopā. Viņi nāca gan kājām, gan braukšus, skatoties pēc iespējas tāluma un arī cieņīguma. Susējas jeb Andreja skola bija pagasta vīnā galā un mums, Leišu un Upesgala dziedātājiem būtu bijis par daudz tālu, sevišķi kājniekiem, ja kopmēģinājumi tur notiktu. Tāpēc, kad susējieši kurnēja, ka vieniģi viņiem jāmērojot tik tāli ceļi uz Ķesteriem, dažreiz mēģinājumus nolika Kāžu priedītēs, taisni vidū starp abām skolām. Tur pavisam! Telpa vai mežs, — ērģelītes jau vairs nebija vajadzīgas, pat ne vijoles. Regūts, kam piekrita lielā koŗa vadīšana, jo viņš bija labākais mūzikas pratējs, sastādīja kori pēc balsīm un teica:

„Tagad mēs te stāvam publikas priekšā. Vairāki simti pāru klausās. Varbūt arī kāda vāvere. Ja mums tagad sajūk, tad var arī izrīkojumā sajukt. Un tad būs kauna pilnas acis ne vien man, bet mums visiem. Tāpēc dziedāsim uz to labāko. Kas nejūtas pilnīgi droši, lai nepārsteidzas, lai pārāk neklausās un rauga savu balsi pielāgot dziedātājam turpat blakus. Pie katras balss ir mums tādi, kuŗiem pilnīgi var palaisties. Piemēram, pie diskanta Ķundze, pie basa Jurkovska kungs un tā tālāk." To tālāko gan nevarēja labi zināt.

Tad diriģents izvilka no kabatas dzelzstīņu, sakoda zobos un, pie auss dadūris, uzdeva balsis, no augšas uz leju: ā, ā, ā, ā!

Mēs bijām sadrošināti un pierāti, un likās, ka ies. Dažas dziesmas arī nogāja pavisam gludi. Bet bija tādas, kuŗu vārdi un meldijas ritums visām balsīm nebija vienāds, piemēram, Aiz upītes es uzaugu, kur vieni dzied Nāc, mīļā, atpakaļ, bet citi tikai Nāc mā—a—siņ! Tās tad nācās atkārtot atkal un atkal, līdz apnikumam.

Izdzirdusi jauko dziedāšanu, apkārtējo māju ļaudis ielenca un klausījās, galvas pieškiebuši. Nu mēs bez iedomāšanās bijām dzīvas publikas priekšā.

Kāžu priedītes bija nelielš silinš, kam cauri gāja Lūkšu—Jelgavas lielceļš. Gadījās tāla ceļa braucēji, kam apnika, bija sveši. Tie apstājās un brīnījās. Te taču nebija nekāda krusta. Tātad ne bērinieki. Un vai tad nu Dievīņ uz kalna dziedātu: Kur tu teci, kur tu teci...

— Katram darbam reiz nāk alga. Mēs to sapēmām bagātīgi, kad pienāca izrīkojuma diena. Jau par ieeju zaļumu svētku dziedātājiem nebija jāmaksā. Tālāk katrs, kungs vai cits, dabūja divas zīmītes, pret kuŗām pie bufetes turētāja vīra par brīvu saņemt bundeli alus un divus klingerus. Bet galvenais — dziedātājiem bija atsevišķas svētku nozīmes pie krūts, kuŗu dēļ mūs ne viens vien jaunietis apskauda un varbūt arī nodomāja: Nudie, būs turpmāk jāiet arī man dziedāt!

Saruna ar jaunajiem paziņām

VĒSTULE LATVIJAI NO SAV. VALSTĪM

Mans kaimiņš Lorencis dažreiz ir jautrā prātā. Viņš tad sit ar dūri pret krūtīm un skaļi noprasa: „Vai jūs domājat, ka man, vecam siļķu žņaudzējam, nav vairs spēka kaulos?"

Kas gan to varētu teikt? Lorencim jau 63 gadi, bet viņš katru dienu iet darbā un savas astoņas stundas nostrādā kā nieku. Tiesa, viņš nav tik spēcīgs kā lielais Krists, kas ar saviem 67 gadiem svaida 100 mārciņu smagās naglu muciņas kā sērkociņu kastītes. Toties Krists var strādāt, kad tas grib, bet Lorencim jādara tas, ko liek un jālokās bez mitēšanās. Tā ir starpība, un Lorencis to atgādina, kad iznāk runāšana par spēku un izturību.

Kaut ar Krists skaitās Lorencim priekšnieks, taču viņš nekad neliek to just; vispār Kristam nav tāda daba, bez tam abi iecelojuši no... Norvēģijas! Tas noticis jau priekš 40 gadiem, bet viņi šo braucienu spilgti atceras — par 68 dolariem no Trondjemas līdz Amerikas vidienai. Tie tik bija laiki... Draugi gan paklusām zobojas, ka Krists toreiz nemaz neesot zinājis dolara vērtību. Kad viņam solīti 40 dolaru mēnesī pie akmeņu skaldīšanas, viņš vispirms apjautājis, cik siļķu par to naudu var nopirkt.

Krists apprecējis norvēģieti, un viņa dēls, kas jau astoto gadu strādā tai pašā firmā, kur darbu sāka un visu laiku turpina tēvs, runā norvēģiski, bet Lorencim par sievu gadījās zviedriete. Viņu mazmeitiņa vairs neprot ne vectēva, ne vecmātes valodu, kaut tās stipri radnieciskas — pietiktu ar vienu, lai saprastu otru. „Nav neviena, kas viņai to mācītu," saka Lorencis un klusināti piebilst: „Nav arī nekādas vajadzības..." Tomēr prieks bija redzēt, ar kādu sirsnību un aizgādību viņš sagaidīja jauno Džordžu, kas tikai priekš gada ieradies no tās pašas Trondjemas.

„Kāpēc braucāt šurp?" apjautājos Džordžam bez aplinku vārdiem. „Kā lai nebrauc, ja rodas iespēja," tas atbildēja. „Bet jums taču tur bija māja!" — „Bija gan, bet neko nevarēja nopelnīt. Par vesela mēneša algu nevarēja nopirkt uzvalku. Šeit tāds maksā nedēļas izpelņu, un kurpes vēl piedevām." Džordžs vēl pastāsta, ka tēvocis — pārticis vīrs — mudinājis mācīties amatu. Viņam neesot bijusi patika mācīties. Tā ar 29 gadiem neko vairāk neprotot kā „melno darbu". Šeit esot sācis strādāt būvdarbos, bet tas esot darbs „ar pārtraukumiem" — kad līst vai snieg, tad jāsēž mājās. Tādēļ pārnācis pie... norvēģiem.

„Kā iekļuvāt Sav. valstīs?" — „Uzkvoti. Divi gadi gan vajadzēja gaidīt."

„Tas nav nekāds ilgais laiks." — „Divi gados daudz kas var notikt, sevišķi tagad," nozīmīgi pasmaida jaunietelotājs. Viņam tikai vēlēšanās, lai varbūtējie notikumi nesāktos pirms gada — kad būs iebraukusi no Norvēģijas viņa meitene. Džordžam tad būtu it kā vienaldzīgi, vai karš sākas vai nesākas. Toties kapteinis Pīters nemaz nebūtu par to sajūsminājts — viņam pēc gada jābrauc atpakaļ, jo viņš ielaists Sav. valstīs „radu apciemojumam". Vīza izdota uz vienu gadu. Šai laikā Pīters grib sapelnīt iespējami vairāk dolaru. Tāpēc viņš pameta darbu uzņēmumā, kur Krists ar Lorenci nostrādājuši tepat visu mūžu, un aizgāja uz ostu pie rūdas kuģiem. Tur varot divtik nopelnīt.

„Nopelnīt var gan, bet kas tas par darbu — cauru dienu vienos sviedros," saka bijušais stūrmanis Džons. Viņš izbraucis pasaules jūras, ciemojies Hamburgas ostas krodziņos, kas viņam palikuši daudz labākā atmiņā nekā raibās dalekarnietes, ar kurām iepazinies Geteborgā. „Aukstā zeme un iedomīgi cilvēki," viņš saka par Zviedriju. To gan tūdaļ apstrīd Ingners Paulsens.

Paulsens piedzimis Amerikā, bet viņš prot runāt zviedriski — māte iemācījusi. Zviedru valodu iemācīšot arī savam zēnam. Kā viņš to izdarīs, tas nav īsti skaidre, jo sieva ir norvēģiete, kas zviedriski neprot. Bet ja Paulsens to apņēmies, tad viņš to arī izdarīs. „Man ir tikai 40 gadu, bet viss jau sagādāts," viņš paklusām palielas.

Pirmajam karam viņš bijis par jaunu, otrajam par vecu. Kamēr citi karojuši, tikmēr viņš mērķtiecīgi strādājis un krājis. Tagad Paulsenam ir piecistabu mājiņa ar visām amerikāniskām ērtībām. Pēc desmit gadiem tā būs pilnīgi izmaksāta. Protams, viņam ir arī mašīna, kaut arī ne pēdējo gadu modelis; viņam ir motorlaiva, ar ko vasarā var izbraukt pa ezeru pazvejot vai izvizināt ģimeni. Tomēr visvairāk viņš lepojas ar jauno akordeonu, ko nupat nopircis par 1200 dolariem! „Tas sevi atpelnīs," saka Paulsens. „Katru sestdienas vakaru akordeons pārnes mājās 15 dol. Vai nav labi maksāts par 3 stundu darbu?" — Paulsens domā, ka dēls — pašlaik tam tikai desmit gadu — drīz varēšot palīdzēt; tas jau tagad trenējas valsi, spēlējot bez klūdām. Un ja viņi abi spēlētu stūra kafejnīcā pa sestdienas vakariem, tad padomājiet, kāda lieka nauda ienāktu ģimenei!

Vladis šais sarunās nepiedalās. Viņam zviedri un norvēģi pasveši. Toties katru tas pavelk sānis, kas izsaka kādu vārdu poliski. Viņa vecās acis tūdaļ iedzirkstas, un tam ir bezgala daudz ko stāstīt.

Vladis cītīgi lasa poļu laikrakstu, kas iznāk Čikagā, un sirsnīgi priecājas, ja tanī atkal „sadots" komūnistiem. „Mēs neesam nekādi bagātnieki," viņš saka, „bet komūnisti nekad nebūsim! Ja sāksies karš ar Maskavu, mūsu jaunieši pieteiksies brīvprātīgi. Polija bijusi un būs brīva!" — Tam viņš tic nešaubīgi. Viņš arī zina uzskaitīt poļus, kas atrodas izcilos amatos. Un tie visi taču rūpēšoties, lai poļu taisnā lieta gūtu uzvaru.

Vladis pats ir piedzimis šai krastā, un tagad tam pāri par 60, bet viņa mazbērni tāpat turēšoties pie poļu tautības. Mūsu pilsētā poļu neesot daudz — „tikai 5000", bet Čikagā to esot kādi 60.000. Šeit viņi dzīvojot klajāk, bet tur dažviet poliski vien dzirdot. „Savas tautības cilvēks arvien pievelk," viņš atbild, kad jautāju, kā poļi tā sagrupējušies pa vienu vietu. „Padzīvosit ilgāk, arī jūs sabrauksit vienkopā." Arv. Kl.

ASV, aprīlī.

Britānijas...

Turpinājums no 2. lpp.)

Festivāla centrs ir t. s. Dienvidus krastā izstāde Temzas līcī, starp Vaterlū un Vestminsteras tiltiem. 27,5 akru lielo platību divos gados strādnieku tūkstoši pārvērtuši īpatnējā, nekur nebijušā paviljonu, dārzu un fontānu pasaulē. Atsevišķo paviljonu nosaukumi pauž lielo apjomu un dažādību, ko rādīs izstāde: Britānijas zeme, Dzinējspēks un produkcija, Jūra un kuģi, Transports, Mājas un dārzi, Sports, Britu tauta, Īpatā Atklājumu celtnē, ko klāj lielākais pasaules kupols, būs uzskatāmi parādīts lielo britu zinātnieku un pētnieku mūža darbs. Lai minam tikai Faradeju, Kuku, Livingstonu.

Sabumbotajā Londonas „slama" priekšpilsētā Poplarā uzbūvēta jauna, moderna pilsētiņa, ar plašiem laukumiem un apstādījumiem. Te notiks britu architektūras izstāde. Londonas Zinātņu mūzeja telpās notiks zinātņu izstāde. Kamēr Dienvidkrastā skatē atspoguļosies zinātnes un technikas progress attieksmē pret moderno dzīvi, šī izstāde savukārt iedziļināsies vielas pētniecībā un struktūrā. Būs, piem., redzams 10.000.000.000 reizes palielināts atoms. — Jāpiemin arī Beteksī parkā izbūvētie festivāla „Izpriecu dārzi", kas reprezentēs sarīkojuma vieglprātīgo daļu.

Pavisam notiks 23 mākslas festivāli, koncertu zāles, teātri, mākslas galerijas visā Lielbritānijā dos labāko, būtiskāko, vērtīgāko, kas vien viņu spēkos.

Velsa un Skotija reprezentēsies ar savu programmu — senām tradicijām, krāšņiem tautas tērpiem. Edinburgā augusta otrā pusē notiks vēsturiskā cilšu (lanu) sapulce — pirmo reizi pēc vairāk nekā 200 gadiem. Velsieši savukārt ir lieli mūzikas cienītāji un tāpēc Kardifas tuvumā tie rīkos nacionālus mūzikas, drāmas un tautisko deju svētkus.

Britānijas festivāla ietvaros notiks arī mūsu dziesmu svētki un pārējie jūlija sarīkojumi, bet tāpēc tie nekā nezaudēs no nacionālām īpatnībām, bet, kā mēs visi ceram, iegūs vēl lielāku popularitāti vietējos iedzīvotājos. Vairāki latvieši bija nodarbināti izstādes iekārtošanā, vairāki strādās ēdienu un atspirdzinājumu sagatavošanā u. t. t.

Pirms trīs gadiem, projektējot festivālu, starptautiskās debesis bija daudz skaidrākas nekā tagad. Festivāls bija domāts kā kara radīto grūtību un trūkuma izbeigšanās zīme, kā jauna, labāka laikmeta iezvanītājs. Tāds nu, diemžēl, tas nebūs...

„Taču stāvokļa pasliktināšanās," saka ģenerāldirektors Berrijs, „piešķir festivālam vēl lielāku nozīmi. Pasaulē, kur aizvien vairāk izplatās varmācība, ir ļoti nozīmīgi parādīt, ka brīvai nācijai piemīt radītājas spējas. Festivāls dos arī pašai nācijai ierosinājumus un palīdzēs tai sagatavoties un reālizēt nākamības uzdevumus."

Katrā gadījumā — Britānijas festivāls, ko karalis 3. septembrī atklās no Sv. Paula katedrāles kāpnēm, būs liels notikums, varbūt pat lielākais, kāds jebkad pasaulē šai virzienā noticis.

V. Sk.

Londonā, maijā.

LATVIEŠI VISĀ PASAULĒ

★ Filadelfijā, Sv. Matveja baznīcā amatā iesvētīts Filadelfijas latviešu ev. lut. draudzes mācītājs J. Siliņš.

★ Latviešu biedrība Lielbritānijā no 2.—15. septembrim rīko ekskursiju uz Spāniju. Tuvāka informācija un pieteikšanās biedrības birojā 55, Hans Road, London, SW 3.

★ Kopenhagenā darbību izbeigusi latviešu Ausekļa tautskola un ģimnazija.

AMERIKĀNISKĀS DZĪVES SKOLA

VĒSTULE LATVIJAS REDAKCIJAI NO ASV

Daudz rindu mūsu laikrakstā veltīts Amerikas īpatnību aprakstiem, bet maz dziļākam ieskatam šejienes dzīves mācībā, kas katram agrāk vai vēlāk būs jāizprot, lai cīnītos uz augšu. Ja spriež pēc veco Amerikas latviešu atzinuma un mācības, ko dod bēgli, kas ieit jau nodzīvojuši 3 vai 4 gadi un ir vecāki „amerikāņi" par visu DP vairākumu, tad lielākai tiesai paiet vairāki gadi un jāiziet cauri vismaz 3—4 nodarbībām, līdz var sākt to, ko, sportistu valodā runājot, saucam par startu sacīkstē par dzīvi.

„Biju viesmīlis, šoferis, „kaplis" (precēts kalpotāju pāris — couple), līdz tiku par darbinieku kādā firmā," stāsta latvietis, kas te ieceļojis 1947. g. un varējis lepoties ar valodas prašanu. „Arī tur sākumā maksāja tikai 40 dolaru nedēļā. Bet es turēju acis vaļā un, naktis negulēdams, prātoju, ar kādām idejām varētu uzlabot darbu savā firmas nozarē, kur tādas iespējas likās būt pamatotas. Beidzot atradu vēl neviena nepamanītu ideju, kas deva firmai iespēju labāk pakalpot klientiem un reizē ar to vairot savus ienākumus. Protams, sākumā bija jāatduras uz lielām aizdomām priekšniecībā un jāliek galva ķīlā, ka lieta ies, jo pārorganizēšanu ar šo brīdi uzticēja man pašam. Atkal sekoja pūliņi, netaupot ne dienas, nedz naktis, līdz pēc 4 mēnešiem es biju uzvarējis. Ierosinājums bija attaisnojies, un mana alga automatiski palielinājās no 40 uz 100 dol. nedēļā. Tomēr to uzlūkoju tikai par sākumu, jo esmu pamanījis, ka uzlabojumi būtu vietā arī citās firmas nozarēs."

Tautieša domas bija, ka sapratīgs latviešu iecelotājs līdzīgu karjēru var taisīt kurā katrā nozarē, ja vien paguvis nonākt pozicijā, ka var sākt aptvert lietu kodolu. „Mums nav jābaidās, ka mēs nevarētu sacensties ar amerikāņiem," bija viņa atzinums, „tikai jāiziet viņu dzīves skola."

Kā visas skolas, tā arī šī būs visgrūtākais uzdevums Amerikā. Jaunākie to veiks vieglāk, bet vecākai paaudzei gadu nasta bieži vien vairs neatļaus ne iziet cauri tik daudz nodarbībām, nedz arī perfekti iemācīties valodu un iedzīvoties amerikāniskajā dzīvē. Tāpēc viņi arvien paliks nosodīti turēties mazāk atalgotos un netīrākos arodos, pilsētās par sētniekiem jeb „superiem", apkopējiem slimnīcās vai skolās, namu vai slimnieku uzraugiem mājās un dažādiem palīgstrādniekiem. Bet jaunajiem, neskatoties uz nopelņu sākumā, stāv visi ceļi vaļā ir uz valodas apgūšanu, ir kārtīgu arodu. Viņi var atļauties ērtību vispirms labāk samaksātos arodos, piemēram, mūrnieka, krāsotāja vai galdnieka darbā reizē labi pelnīt un iemācīties arodu, bet vēlāk apskatīties pēc piemērotas vietas citur, kur var kāpt uz augšu ar idejām un ierosmi.

Tāpēc jauniešiem, ja vien iespējams, jādod izdevība apmeklēt vietējās skolas, kas tiem pāris gados palīdz kā iemācīties valodu, tā arī iepazīt un izprast amerikāņu dzīves veidu, pie tam nezaudējot nekā no latviskā. Pēdējais ir svarīgi, jo tieši tajā var sakņoties izdevība ierosmēm un jaunām idejām, kas var vairot ienākumus un labāku stāvokli. Tiem, kam skolas laiks jau garām, jācenšas meklēt arodus, kur iznāk saskarsme ar amerikāņiem un kur valodu var macīties praksē, kaut arī algas ziņā tie nebūtu tik izdevīgi.

Visneizdevīgākais stāvoklis iebraucējiem laikam ir laukos. Kad kādam tautietim prasīju, vai viņš gada laikā, ko pavadījis Nebraskas farmā, iemācījies angliski, viņš bēdīgs konstatēja, ka visas pūles bijušas veltas. Saimnieks runājis kādu dzilu izloksni un nav lieki tērējis laiku, plāpādams ar puisi, bet palīgstrādnieki bijuši DP. Tā angļu valodas vietā viņi iemācījies krieviski. Laukos tāpēc vismaz jāpūlas lasīt laikrakstu, lai vairotu vārdu krājumu.

Valodas apgūšana, arods un dzīves mācība pagaidām mazajam cilvēkam Amerikā ir vienīgās kāpnes, kā tikt uz augšu. Pieredze rāda, ka ar šām lietām nedrīkst kavēties, jo lielākai tiesai taisni vecums bijis par iemeslu, ka tie nav tikuši uz augšu, kaut izgājuši bieži grūtāku dzīves skolu, kā tas ir ar vecajiem Amerikas latviešiem. Vairākums viņu pusmūža gados sākuši ar to, ko mēs varētu saukt par pamatskolu, kamēr tagadējo iecelotāju sastāvam tā sen aiz muguras, bieži ieskaitot arī ģimnaziju un augstskolu. Jāpiespiežas tātad vairs tikai vienā vietā — valodā un amerikānisma izpratnē, kas pēc savas būtības ir tā paša eiropiskā cits paveids un stils. Daži eiropiskās mentālitātes elementi atmesti, un citi stājušies to vietā, lai līdz minimam nivelētu visu, kas tieši nekalpo ātrai un jūtamai karjērai, cilvēka ērtībām un labklājībai jau šajā pasaulē, daudz neprātojot par nākošo.

Nujorkā kādā lielā firmā tagad strādā ap 30 latviešu sieviešu. Ne tāpēc, ka te vairāk maksātu, bet tāpēc, ka amerikānietes aiziet uz rūpnīcām, kas veic bruņošanās pasūtinājumus. Viņu acīs darbs birojā nav nekāds gods, ja citur ar to pašu piepūli var nopelnīt vairāk. Amerikāņu birojos, kā saka, gumiju var stiept tikai tie, kas iepem vadītāju posteņus, bet pārējiem jāraujas tāpat kā fabrikās, jo sen noskaidrots, cik aplokšņu, rēķinu vai čeku dienā jāapstrādā. Un tā pati dzīve izlīdzinājusi starpību starp baltu un melno darbu, ko par ideālu tura boļševiki un velti cenšas to sasniegt. Bet arī birojos asprātīgi ļaudis var rast vienu otru ideju, kā uzlabot darbu un tādā veidā lūkot avansēties.

Šā vai tā, bez skolas neviens neiztiks, un labi dara tie, kas paši sev izvēlas labāko startu. Bez šīs skolas pavisam grūti kaut ko pasākt tādās milzīgās nozarēs, kā tirdzniecībā un valsts darbā. Nedomāju, ka šī skola ASV būtu grūtāka par to, kas jāiziet bēgļiem Vācijā, Anglijā, Kanadā vai citur, ja tie grib sacensties ar iezemiešiem visās dzīves nozarēs. Drīzāk var būt otrādi, jo šeit mazāk pieņemts skatīties uz to, kas ir cilvēks un no kurienes viņš nāk, bet vairāk ievēro, ko viņš prot un kam derīgs. Šaubos arī, ka šī skola kaitētu latviskumam, drīzāk tā liktos aicināta veicināt to. Jo latviskā pašapziņa ir ticības un pārliecības lieta, un šeit visiem pret cilvēka personību ir iedzimts demokratisks respekts.

Kādu laiku dzīvoju istabā žīdu ģimenē, kas Amerikā pavadījusi 30 gadu, bet nekā nebija zaudējusi no tipiski žīdiskā. Žīdu daudzums Amerikā un viņu turēšanās pie sava tautiskuma pat piespiež firmas apgādāt preču iesaiņojumus ar žīdu uzrakstiem un arī citādi pakalpot viņu nacionālitātei.

Nujorkā 86. ielā skaitās vācu iela. Tur veikalos var sarunāties vācu valodā, pirkt mednieku desiņas vai švābu „ripli", vācu avīzes un žurnālus, ieiet vācu kino un krogā. Tā ir maza vāciska pasaule milzīgajā Nujorkas tautu kausētavā, un tāda pati tā šeit vai citur var būt latviešiem. Viss atkarīgs no pašiem. Bet šī pasaule neradīsies, ja mēs būsim nosodīti mūžīgi palikt tikai par sētniekiem un citu aokopējiem, ja mums nebūs amerikānisma skolu izgājušu tirgoņu, uzņēmēju, komisionāru, kas latvisko spēj padarīt reizē arī par ienesīgo. Un tad tālāk tas kopsies pats no sevis, kā to rāda žīdu, vācu, lietuviešu, itaļu un citu eiropiešu paraugi.

Ēriks Raisters

Bruklinā, maijā.

Papīra lidmašīnas ap komūnistu eksprezidenta galvu

KRITIENS CIRKA ARĒNĀ — TASMĀNIJĀ NODARBINĀS ĀRSTUS — TAGAD VIŅŠ PROT ARĪ LATVISKI — DZEJAS MĪLAI — KAS TĀS PAR SILĶĒM!

VĒSTULE REDAKCIJAI NO AUSTRĀLIJAS

Austrālijas iekšpolitikas lielais notikums aizvadīts — federālā parlamenta jaunais sastāvs ievēlēts. Partiju priekšvēlēšanu kampaņa bija īsa, bet asa. Visnepatīkamākos vārdus mītiņos nācās dzirdēt komūnistiem. Sirsnīgi izrīkojās Sidnejas universitātes studenti, kad mācību pārtraukuma laikā uzstājās Austrālijas kompartijas eksprezidents J. B. Mailess. Simtiem studentu nemitīgi pārtrauca runātāju, apdzēsa elektriskās spuldzes, apmētāja aģitātoru sīknaudas gabaliem un papīra lidmašīniņām. Sidnejas Daily Telegraph raksta, ka demonstrantu vadītāji bijuši „three Balt students". Pēc citām ziņām, šie trīs ir latviešu studenti.

★

No 30 pēdu augstuma Sidnejas cirka arēnā šajās dienās nokrita divi trapēcas vingrotāji — latviešu artisti Konstantīns Zuijs un Adriāns Matvejs. Sevišķi smagi ievainots pirmais. Viņam bojāts mugurkauls un nav paredzama drīza atgriešanās labi atalgotajā cirka artista darbā.

★

Tasmānijas parlaments pieņēmis likumu par 14 ārzemju ārstu nodarbināšanu nākamajos divi gados. Šogad prakses atļauja paredzēta 4 ārstiem, 1952. g. — 5 un 1953. g. — atkal 5. Vispirms gan nepieciešami speciāli pārbaudījumi, pēc kam jāsaistās piecgadīgā līgumā ar valdību. Ārzemnieki galvenokārt būs speciālisti plaušu slimībās un psīchiatrijā. Debatēs parlamentā Tasmānijas veselības ministrs Dr. Tērnbals teica, ka pēckara ārzemju ārstu līmenis esot ļoti zems, un šaubījās, vai maz varēšot dabūt šogad paredzētos 4 ārstus, kuri spēšot pierādīt vajadzīgo kvalitāti!

★

Kāds Tasmānijas tautietis žēlojas par latviešu sabiedriskās dzīves klusumu Tasmānijā. „Dažkārt mēs tomēr darbojamies interesantā virzienā," viņš stāsta. „Pagājušos Ziemsvētkos te ieradās kāda latviete ar divi bērniem. Mazākais puisēns, kuram 4 gadi, runāja tikai angliski un vāciski. Tagad viņš jau lieliski prot arī latviešu valodu."

★

Apgāds Grāmatnieki izdevis pirmo latviešu daiļliteratūras grāmatu Austrālijā — Jāņa Ziemeļnieka dzejoļu izlasi „Dzejas mīlai. Tajā ietilpst J. Ziemeļnieka darbi no krājumiem Sūkpsts, Nezināmai, Aizejošais un Naktis. Tikai labs speciālists redzēs, ka šajā iespiedumā latviskās izrunas garumzīmes un mīkstinājumi ir rokas zīmēti, pēc kam viss darbs pārfotografēts. Tādas pat sākuma grūtības vajadzējis pārvarēt arī mūsu izdevējiem UNRRAs laikos Vācijā. Apgāds Grāmatnieki izdošanai vēl sagatavo Ērika Ādamsona Dziesmas mūžībai un Jāņa Ziemeļnieka balādi Fatums.

★

Eiropietim un austrālietim dažkārt visgrūtāk saprasties ēdienu kartes izvēlē. Balaratas latviešu tirgotāja Jēkabsona delikatesu veikalā austrāliešu namamāte nopērk 3 marinētas siļķītes. Nākamajā rītā austrāliete atkal veikalā: „Sakiet, lūdzu, kas tās par siļķēm? Vārīju turpat pāris stundu, bet nekas krietns nesanāk."

Arnolds Šmits

Balaratā, maijā.

Dibinās Brazilijas latviešu organizāciju centrālo padomi

Latviešu apvienība Brazilijā pēc Latvijas pilnvarotā ministra Dr. P. Oliņa ierosmes Sanpaulā aicināja Brazilijas latviešu organizāciju un draudžu pārstāvjus uz informātīvu apspriedi par Brazilijas latviešu organizāciju centrālās konsultācijas komisijas dibināšanu. Ieradušies bija N. Ozoliņš jun. no Riodežaneiro, māc. A. Stefenbergs un K. Liepiņš no Novaodesas, Ž. Sproģis no Sanpaulo baptistu draudzes, inž. J. Kaspars no Sanpaulo luterāņu draudzes, O. Lezdkalns no LAB, P. Rušmanis, L. Rudzītis un H. Gūža. Nolēma dibināt komisiju, kurai jāizstrādā statūti Brazilijas latviešu organizāciju centrālai padomei, kas vēlāk izveidotos par Dienvidamerikas latviešu globālo pārstāvību.

Y

Latviešu apvienības Brazilijā valde un revīzijas komisija ar viesiem: 1. r. no kr. — O. Lezdkalns (priekšsēdis), A. Dzelme, A. (Saša) Ziemelis, E. Iezdkalne, V. Dunce, O. Bikša; 2. r. — L. Rudzītis, P. Rušmanis, E. Kalniņš, R. Stiglics, P. Ļavāns un K. Vectirāns.

Kādreiz atgriezās 219.788 — cik atgriezīsies šoreiz?

LATVIEŠU IZKLIŠANA PASAULĒ UN ATGRIEŠNĀS DZIMTENĒ

Grūtais vergu jūgs, kādu tūkstošiem latviešu tagad nes Pad. savienības piespiedu darbu nometnēs, tāpat sūrās trimdinieku gaitas, ko tagad liela latvju tautas daļa vada Vācijā, un citās zemēs, dažādās pasaules malās, nav pārciestas pirmo reizi. Dažādu apstākļu spiesti, mūsu tautieši arī agrāk atstājuši savu dzimteni un patvērušies svešās zemēs. Daļa viņu, apstākļiem mainoties, vēlāk atgriezušies mājās, daļa iekārtojusies kādā svešā malā jaunā dzīvē, bet daļa grūtajos apstākļos aizgājusi bojā.

Tādas pat cilvēku medības, kādas notika 1940./41. g. pēc boļševiku iebrukumu Latvijā, kad nakts vidū no gultām izrāva 34.250 mierīgus iedzīvotājus un, līdzīgi lopiem, aizrestotos lopu vagonos nogādāja uz piespiedu darba nometnēm Pad. savienībā, ir notikušas arī agrāk. Par pašiem pirmajiem notikumiem, kad tūkstošiem ļaužu aizvesti un pārdoti par vergiem tatāriem un persiešiem, saglabājušies tikai nostāsti. Turpretim vēstures materiālos atrodam jau ziņas, ka 1324. g., kad krievu kņazs Davids Timofejevs iebruka Latvijā, no viena paša Rēzeknes apgabala aizvesti 20.000 latviešu, bet 1558. g. 22. janvārī Jāņa Briesmīgā karavīri no tā paša apgabala aizveduši ap 30.000 latviešu. Rietumzemgalieši simtgadu cīņās ar vācu ordeņa iebrucējiem 13. g. s. beigās bija tā noasiņojuši, ka, nespēdami savu zemi vairs nosargāt, devās uz Lietuvu. Aizgājēju skaits sasniedzis 100.000 cilvēku.

Cik no šiem trimdiniekiem vēlāk atgriezušies dzimtenē, par to nav nekādu ziņu.

Tad nāk pirmie Sibirijas trimdinieki. Par tiem Augusts Melnalksnis 1938. g. izdotajā grāmatā Latviešu kolonijas sniedz sekojošas ziņas:

„18. gadsimta otrā pusē Vidzemes zemnieku apspiešana un izmantošana sasniedza augstāko pakāpi. Zemnieks bija padarīts par sava kunga beztiesisku vergu, ko varēja sist, spīdzināt un nogalināt, par to nesaņemot ne mazāko sodu. Valmieras un Cēsu pilsmuižas zemnieki 1776. g. vasarā, Krievijas troņmantniekam Pāvilam ceļojot caur Vidzemi, 21. jūlijā Lenču pasta stacijā iesniedza aizstāvības lūgumu pret muižnieku varmācībām. Šī zemnieku pārdrošība ļoti uztrauca muižniekus. Gala rezultātā vainīgos briesmīgi sodīja. Šo zemnieku nemieru dalībnieki ir arī pirmie uz Sibiriju izsūtītie, kaut gan viņi nebija ne slepkavojuši, nedz arī sacēlušies ar ieročiem rokās. No Rīgas cietuma, pieslēgti pie kārts kopā ar slepkavām, dedzinātājiem un zagļiem, viņi uzsāka savu moku pilno ceļojumu.

Pēc vairāku mēnešu klimšanas tūkstošiem kilometru garā ceļā, izsūtītie nonāk Tobolskā. Še kalējs latviešu nemierniekiem pārcērt kēdes, un tie tiek brīvi. Tobolskā priekšā ir jau citi nemiernieki: Pētera 1. zviedru un vidzemnieku pēcnāči, Elizabetes un Katrīnas 2. laikā izsūtītie somi, poļi un vācieši. Ar ķeizara piekrišanu gubernas administrācija ierāda kolonijas vajadzībām 18.000 desetiņu zemes sāls purviem bagātā mūža mežā, kilometrus 80 no Tobolskas un 240 km no Omskas. Še 1802. g. nodibinājas pirmā latviešu, igauņu, somu un zviedru jauktā kolonija, ko nosauca Rīgas vārdā par Riškovu. 1803. g. kolonijā nonāk uz nometināšanu Sibirijā notiesātie Kauguru nemieru dalībnieki — kauguriešī, kocenieši un valmieriešī."

Turpmākos gados latviešu koloniju skaits Krievijā aug. Turp nokļūst ne vien tie, ko aizved ar varu, bet arī daudzi tādi, kas pārliecīgi grūto dzīves apstākļu dēļ spiesti atstāt savu dzimto zemi un meklēt kādu vietu, „kur nav kungu un baronu". Nomas maksas paaugstināšana, īstermiņa zemes nomas līgumi, neražas, zemnieku saimniecību pievienošana muižai — tie bija iemesli, kas daudzus spieda doties svešumā.

Konversācijas vārdnīcā atzīmēts, ka no 1850. līdz 1859. g. Krievijā radušās 5 latviešu kolonijas, nākošos 10 gados — 40, tālākos 10 gados atkal 42, tad 101, 189, 102 un no 1910. līdz 1914. g. vēl 35 kolonijas, pavisam kopā 514 latviešu apmetņu. Rēķina, ka līdz pirmajam pasaules karam Krievijā atradušies jau 220.000 latviešu. Ar savu centību tie vietām radījuši arī pārsteigumus. Tā, piem., Kamenskas kolonijā, kur 14 gadu pēc nodibināšanas reiz ierodas ministri Stoļipins un Krivošeins, tie par latviešu ierīkošanos viensētās tā sajūsminājas, ka uzdod gubernātoram visiem iecelotājiem, kas vēlētos apmesties viensētās, ierādīt labākos iecirkņus, neatsakoties pat no krievisko sādžu likvidēšanas.

Šīm kolonijām tomēr nav lemts ilgi pastāvēt. Sākoties kollektīvizācijai, latviešiem atsevišķi organizēties neatļauj, daudzus par pretestību izsūta uz citiem apgabaliem, daudziem saimniecību ēkas nodedzina, daudzus ieloga piespiedu darbu nometnēs. Sākas lielā Sibirijas traģēdija...

Notikumi, kas risinās Latvijā 1905. g., aizdzen trimdā ap 10.000 tautiešu. Daļa no tiem nonāk Amerikā. Citīgi strādājot, tie ātri tiek uz augšu. Tā, pēc kāda turienieša A. Lauberta ziņām, 1929. g. Nujorkā strādā ap 200 latviešu drēbnieku un ap 20 namu pārvaldnieku. Daudziem ārpus pilsētas pieder vasarnīcas un saimniecības. Pie lielā Hudsona tilta par konstruktoru strādājis inž. Emīls Freijs. Maksis Meijers un Jēkabs Graudiņš cēluši 90 stāvu augstus namus, bet Priede un brāļi Freimaņi bijuši ievērojami cementbūvju speciālisti. Veselus pilsētu kvartālus uzcēluši P. un A. Kājiņš. Klavieru fabrika piederējusi Andersonam, bet tērauda spiežu uzņēmums G. Dancim. Sekojošās saimnieciskās grūtības daudzu tautiešu turību gan izputinājušas.

Dziļi mūsu tautu skar pirmais pasaules karš. Piespiedu evakuācijā un bēgļu gaitās uz Krieviju aizplūst ap 850.000 latviešu. Tūkstošiem latvju karavīru krīt frontē, daudzi iet bojā revolūcijas cīņās, sērgās, aukstumā un badā. Kara vētrām norimstot un apstākļiem noskaidrojoties, sākas tautiešu atgriešanās dzimtenē. Sevišķi rosīga tā kļūst pēc Latvijas-Krievijas mierlīguma parakstīšanas 1920. g. Tajā pat gadā dzimtenē atgriežas 91.028 latvieši, 1921. g. — 94.818, 1922. g. — 21.204, 1923. g. — 6088, 1924. g. 5036, 1925. g. — 1614. Pavisam dzimtenē atpakaļ nokļūst 219.788 tautieši.

Ja pieņemtais aizplūdušo latviešu skaits 850.000 ir kaut cik pareizs, tad iznāk, ka atgriezušies ir tikai drusku vairāk par vienu ceturto daļu, pie kam trimdas laiks daļai bija ildzis 11 gadu.

Otrais pasaules karš un pēckara jukas vēl nav beigušās. Šī kara ietekmē 110.000 latviešu nokļuva Vācijā, 5500 Zviedrijā, 2100 Austrijā un 1800 Dānijā. Šie tautieši tagad dalēji ir jau citās tālākās pasaules malās — Amerikā, Kanadā, Austrālijā, Jaunzēlandē u. c. Vienu no pirmajiem uz Pad. savienību 1940. g. 21. jūlijā deportēja mūsu valsts prezidentu Kārli Ulmani, un tam sekoja tūkstoši. Arī no tā laika drīz būs pagājuši 11 gadu, bet vēl tālu nav saskatāms gals, kad mūsu tautas iznīcināšana beigsies. Pirmajiem 34 tūkstošiem, ko aizveda baigajā 1940./41. g., visus vēlākos gadus ir pievienojušies neskaitāmi citi tūkstoši. Daži sakās zinām, ka no visām trim Baltijas valstīm aizvesti vairāk nekā 1 miljons cilvēku, bet daži gūstekņi, kas nesen vēl bijuši Latvijā un tagad atgriezušies Vakareiropā, vērtē, ka pašreiz Latvijā nav vairāk par 800.000 latviešu. Ja tas tā, tad no mūsu kādreizējās 2 milj. lielās tautas jau vairāk nekā 1 milj. nokļuvuši padomju vergu nometnēs.

Cik no tiem atgriezīsies? Tas ir jautājums, uz kuru pašreiz vēl neviens nevar atbildēt. Zuduši šobrīd mums ir jau visi tie, kas necilvēcīgos apstākļus tur nav izturējuši un jau atdusas Sibirijas nepārredzamajā masu kapā. Mēs, protams, vēlamies, lai dzimtenes sauli kādreiz varētu skatīt visi, kas vēl dzīvi, bet arī šis vēlējums laikam nepiepildīsies, jo daudzi, kas tagad gan vēl elpo, ir tā izbadināti un novārdzināti, ka ilgi izturēt vairs nevarēs. Un tā kā šādā stāvoklī ir nokļuvuši cietēju lielākā daļa, tad mūsu dzīvā spēka zaudējumi būs daudz, daudz lielāki nekā tie bija pirmajā pasaules karā.

P. Ludvigs

Pusdzīva krava jeb: „progresīvā padomju putnkopība"

Padomju laikraksts Socialističeskoje Zemļeģelije š. g. 73. numurā apraksta sekojošu epizodu: „Pag. gada augustā Rjazaņas putnkopības stacijas smagais auto apstājās pie Molotova kolhoza biroja, Mervinskas rajonā... Izkrāva kastes ar cāļiem, kolhozu priekšsēdis saņēma kravas rēķinu par 500 cāļiem, un auto ar savu dzīvo kravu ripoja tālāk uz nākošo kolhozu. Pareizāk tomēr būtu kravu apzīmēt par „pusdzīvu", jo daudzi cāļi ceļā nobeidzās un arī atlikušie tikko elpoja. Pēc dažām dienām no 500 cāļiem bija palicis pāri vienīgi kravas rēķins, atgādinot kolhozam, ka tas parādā ievērojamu summu naudas Rjazaņas putnkopības stacijai. Rjazaņas rajona kolhozos nobeidzās gandrīz visi jūlija un augusta perējuma cāļi."

KURZEMES GALS (I)

Pirms desmit gadiem dzimtenes ciņu laukos

NO KARAVĪRA ATMIŅU GRĀMATAS

Saiedzam klāt daudz pierādījuma un nopelniem bagāta latviešu cīnītāja atmiņas par Kurzemes kapitulācijas laiku un Liepājas pēdējām dienām pirms krišanas.

Karš tuvojas beigām. Viss, kas reiz Liepājā jauks bijis, tagad sabumbots. Nepārtraukti pāri mūsu galvām šņāc boļševiku tālšāvēja artilerija. Esmu kādā skolas ēkā pie Rožu laukuma, kas tagad kalpo par kara lazareti. Visapkārt tikai drupas. Kādreizējā Graudu ielā vairākus simtus metru nevar saskatīt nevienu namu, kas nebūtu drupās vai stipri bojāts. Tāpat smagi cietuši Kūrmājas prospekta nami. Gaisā bieži notiek kaujas, sirēnas nepārtraukti vēstī gan uzlidojumus, gan traukšmes atsaukumus. Taisni pēdējās aprīļa dienās boļševiki ir visaktīvākie.

Ir 28. aprīlis, kad ar mašīnu dodamies pie 19. divīzijas uz grāvjiem Saldus rajonā (Blīdene — Kaulači). Mums pievienojas dzejniece V. Strēlerte, kas vēl grib apciemot piederīgos. Neviens vairs nesteidzas, liekas, savam liktenim nevar izbēgt. Izbraucam ap pl. 9. Tūliņ aiz Grobiņas mums jāsamazina temps, jo Kurzemes ceļi pa kara laiku nav laboti. Mums uz brīdi pat jāapstājas. Visapkārt pavasaris. Birzīs kūko dzeguzes. Zemnieks ar sētuvi rokā gausi met sēklu, nezinādams, kas to pļaus. Pļavas un atmatas koši zaļas. Birzis un krūmi vēl dzeltenīgi.

Esam visi drusku aizsapņojušies, kad šoferis ziņo, ka varam ceļu turpināt. Sejās nozūd pavasarīgie smaidi. Visapkārt dun lielgabali, gaisā aizrūc lidmašīnas. Cerību, cerību nezaudēt, gan tad nāks mūsu diena, kaut arī caur ugunīm un gruvešiem! Aizpute, Kuldīga — arī tās ir boļševiku bumbām nomētātas, kaut arī ne tik rūpīgi kā Liepāja.

Mūsu brauciens šodien beidzas kādās mājās aiz Kuldīgas, kur kādam no mūsu ceļa draugiem ir piederīgie. Izņemot dūšīgo dzejnieci, visi esam karavīri, taču nostāsti par notikumiem tuvākajā apkārtnē mums nemaz nav patīkami. Vairākas Sarkanās bultas partizānu grupas pastrādājušas briesmu darbus. Kādu mežsargu nošāvuši aizvakar tikai tāpēc, ka viņa mājās mītinājušies karavīri. Gandrīz katrās Kurzemes mājās taču bija karavīri. Tāpat visur notiek laupīšana un slepkavošana. Nav sevišķi omulīgi pārgulēt nakti meža malā, kur divus kilometrus tālāk tikko vēl notikušas slepkavības.

Nākošā diena ir atkal tikpat jauka kā iepriekšējā. Mūsu ceļš iet uz Tukumu. Tumes pagastā apciemoju brāļa ģimeni. Arī šeit ir frontes iespaids, jo te novietojies smagās artilerijas divīziona štābs. Pēc krietnas stundas esam atkal ceļā, un nu tieši pie deviņpadsmitās. Esmu savā bataljonā. Daudz kas ir mainījies pēc marta kaujām, kad mani ievainoja, bet te tomēr ir tas gars, kas nemirs nekad. Te man nepietiek ciemoties tikai pāris dienas, jo tas, kas aizvadīts trijos un vairākos kopējos kaujas gados, nav pārrunājams dažās dienās. Esmu taču no „metropoles", un visi grib kaut ko zināt.

„Vai ir tiesa, ka angļu flote esot pie Liepājas?" jautā vīri. Nevaru neko tuvāk pastāstīt, arī Liepājā visi grib un gaida šo floti un armiju kā vienīgo glābiņu. „Runā gan, ka Baltijas jūrā esot iebraukuši, ko arī radio ziņas apstiprinot, bet ka Liepājā vēl nav līdz vakardienai redzēti, to varu „no pirmās rokas" pastāstīt," beidzu jokoties.

Mūs visus nospiež viena doma, kā glābt Kurzemi? „Vai tad ģen. Bangerskis nemēģina nākt sakaros ar angļiem?" nerimst enerģiskais bataljona komandieris, kas nāvi skatījis tūkstošām reižu un kura gaitas vainago kauju slava. Ar nāvi viņš ir „uz tu", tikai tēvzeme viņam rūp, lai boļševiku ordas reiz beigtu to postīt un pazemot. Žēl, arī šeit nevaru neko vairāk pateikt, kā tikai, ka ģenerālis kopā pāris nedēļām izbraucis uz Vāciju, bet pulkv. Osis grib mēģināt diplomātisko spēli no jauna.

Vīri ir iedegušī brūni un nometuši siltās drēbes. Katrs no viņiem pats par sevi ir „bunkurs", un desmitkārtējus pārspēkus tie situši pie Volchovas, Ostrovas, Opočkas, Lubāna, Lestenes un Saldus. Lūk, kapr. P., vīrs ar „pilnu krūti", sešas reizes ievainots, piedalījies vairāk nekā 40 tuvcīņās. Abu šķiru dzelzkrusti. Divi tanki tuvcīņā. Jā, nu es atceros — viņš taču ir no Zemgales bataljona, pulkv. K. vīrs no kapt. M. rotas — tātad gandrīz četri gadi frontē. Ltn. D. — 6 tanki, seržants K. — 4.

„Kur Ādams Baigais?" jautā D. „Ar Ādamu lieta nav nemaz tik vienkārša, — liekas, uz grāvjiem vairs netiks, kaut gan nelaujas dakteriem iestāstīt. Vienu aci druscin saglāba, to nō Volchovas, bet otru laikam nevarēs; nupat izdarīja operāciju, tāpēc jau netika līdzi. Pa Liepāju ejam pastaigāties, tikai vienmēr jātur pie rokas, jo pavisam vāji redz. Vienīgais, ar ko Ādamam vēl tāpat labi veicas, ir „Henesi'," tā nu smejamies. Vai nu par Ādamu varētu tik ātri beigt, — jāstāsta vēl. „Kādu vakaru gaidām ciemiņus. Esam trīs vīri — Ādams, Bērzs un es. Mūsu draugam Ādamam, kā jau parasti, netīri nagi un rokas. Bērzs grib aizrādīt, bet Ādams nav „pakaļrams" un mums pastāsta, ka nemaz neesot jāmazgājas, jo netīrumi paši pēc trim dienām nobirstot — to viņš Marokā esot jau pārbaudījis."

„Un Žanis, vai tad tas, „uzsitis gaisā" zivju dīķus, vairs nerādīsies atpakaļ?" atkal jautā vīri. Tā mēs ejam valodās no viena kopēja pazīņas pie otra un atceramies kaujas. Nāk vakars. Vīri nāk no grāvjiem un iet uz grāvjiem. Te neviens zaķa pastala nevar pastāvēt, jo pāris nedēļās tas kļūst par vīru. Ilgi nebiju saticis savu „dēlu" V., kas gaitas deviņpadsmitajā uzsāka tikai 1944. g. rudenī. Zēns kļuvis par vīru, nemaz vairs neizskatās pēc ķīmijas studenta.

Esmu ceļā uz rotas komandpunktu, drīzi jau pie vadiem un grupām, atkal grāvjos. Te nekas nav mainījies kopš marta, tikai labāki ierakumi, bunkuri un ieroču lizdas un ienaidnieks pievilcies tuvāk. Blīdenes stacijā ieripo boļševiku vilciens, mūsu artilerija šauj no vairākām baterijām. Grāvjos nakts nav gulēšanai. Visas darīšanas — apgāde, ziņnešu dienests, uztura piegāde utt. — var notikt tikai naktī. To zina arī ienaidnieks, un uz galvenajiem ceļiem ne reti krīt ienaidnieka granātu sprosti. Izdales punkti nu ir zem granātu krusas, bet tas neiet ilgi. „Viens ievainots," ziņo postenis.

Latviešu divīzijā ir manāms nervozums. Ko nesīs rītdiena? Sen gaida atgriešanos sirmajā Rīgā. Vidzemes kalnos un pie zilajiem Latgales ezeriem, bet nu sarkanajam nezvēram jau atvērti vārti uz Eiropas sirdi. Vēl paliek viena iespēja, ka arī vācu vienības Kurzemē turpinās cīņu, bet cik ilgi? Angļi, vai tad tie mūs būs aizmirsuši?

J. P.

Nākamajā — beigu rakstā: Liepājas pēdējās dienas un latvīņa izglābšanās.

Rietumiem jāatzīst sava vaina pret politiskajiem bēgļiem

VĀCU LAIKRAKSTS APCER NEPAREIZI NOVĒRTĒTO DP PROBLĒMU

Nesen ziņojām par jaunu kominforma direktīvu, kurā komūnistu aģentiem uzdots rīkot terrora akciju pret Austrumeiropas emigrantu politiskām organizācijām un grupām. Šifrētā instrukcijā, kas nonākusi ASV federālā izmeklēšanas biroja rokās, īpaši bija uzdots arī atentāts pret Brīvo ungāru kustības prezidentu Vargu un viņa Nujorkas biroja uzspridzināšana. Ar šo pašu komūnistu slepeno instrukciju, šķiet, saistāma arī kādreizējā poļu vēstnieka Francijā Lukaševica mistiskā nāve, ko grūti izskaidrot ar pašnāvību. Pamatojoties uz šo ziņu, lielais nedēļas laikraksts Die Zeit Vācijas britu joslā plašā rakstā pieskaras pārvietoto personu, resp. politisko bēgļu problēmai. Raksta autors Richards Tingels (Tuengel) uzsver, ka tieši minētā informācija no Amerikas izteiksmīgi apgaismo kādu jautājumu, kuram rietumi, pēc autora domām, veltījuši par maz uzmanības. Tas ir jautājums par pārvietoto personu politisko nozīmi.

Gadījums ar kominforma instrukciju un Lukaševicu, — raksta autors, — skaidri apliecina, cik nopietni raugās Pad. savienība. Turpretim rietumi līdz šim to nav darījuši — paši sev par šaunu. Jau pirms kara beigām boļševiki domājuši par to, kas darāms, lai paredzamos Maskavas satelītvalstu emigrantus saskaldītu, deklasētu tos un dzītu izmisumā. Maskava šo pieredzes labi zina, cik liela politiska nozīme var būt emigrācijai, jo rietumos jau kopš 1918. g. dzīvo daudz krievu emigrantu. Kremlis allaž rēķinājies ar to, ka reiz pienāks brīdis, kad rietumu valstis aicinās emigrantus līdzi cīņā pret komūnismu. Tāpēc šie laudis jau iepriekš bija iespējami lielākā skaitā jāiznīcina.

Pieminot tos 5 miljonus bēgļu no zemēm aiz dzelzs priekškara, kas pēc kara atradās rietumos, raksta autors izceļ, ka to vidū bija vismaz pusotra miljona vīru, ar kuriem varētu rēķināties nākamajā cīņā pret komūnismu. Tās būtu 70—80 kara laika apmēra divīzijas, kas kvalitātes, pieredzes komūnisma un tā metožu pazīšanas, bet jo sevišķi savas iekšējās gatavības ziņā būtu pieskaitāmas pie labākajām, ko nekomūnistiskā pasaule varētu sastādīt. Šo daudzo tūkstošu vidū bija daudz fanātisku komūnisma pretinieku, cilvēki, kas bija pazaudējuši visu, atskaitot kailo dzīvību, vīri, kas labi zināja, ka bez komūnisma sakāves nevar būt atgriešanās dzimtenē.

„Nelaimīgā kārtā rietumvalstis arī bēgļu jautājuma interpretācijā lāvušas krieviem sevi piemuļķot," tālāk raksta Tingels. Maskava ar sekmēm tām iestāstīja, ka DP ir „kolaboranti", „kara noziedznieki" vai vismaz „antidemokrati" un tādēļ izdodami komūnistiem. Tas arī notika, un pat jau ceļā simtiem tūkstošu bēgļu likvidēja. „Šīs noziedzīgās Maskavas politikas fakti tikai tagad kļūst zināmi arī rietumu pasaulē," saka autors, „pie tam šo politiku sekmēja rietumvalstis savas ģlupības un uzvarētāja augstprātības dēļ." —

Te varam atkārtoti norādīt uz mūsu leģionāru izdošanu Zviedrijā, uz 25.000 kazaku izdošanu, par ko Latvijā nesen bija rakstīts plašāk, uz vlasoviešiem, uz varmācīgajām repatriācijām pēckara pirmajā posmā un citiem piemēriem. Arī lielākais serbu dienas laikraksts Sav. valstīs Amerikanskij Srbobran tikko publicējis ziņojumu par apmēram 20.000 slovēņu un serbu izdošanu Tito režīmam. Šie bēgļi jutās laimīgi, kad bija nonākuši rietumvalstu okupētajā territorijā, bet smagi pievīlās, jo nodēgtos dzelzceļa vagonos viņus nosūtīja it kā uz Italiju, bet faktiski tie nonāca atkal Jugoslavijā, kur tos bez kāda tiesas sprieduma tūlīt apšāva. Nedaudzos, kam laimējās izbēgt no šīm masu slepkavībām, rietumnieki pēc tam otrreiz izdeva slepkavām. Metodes, ar kādām komūnisti no pirmajiem pēckara mēnešiem līdz pat šim laikam „apstrādā" Austrumeiropas valstu bēgļus Vācijā, Zviedrijā uc., mums pārāk labi pazīstamas.

„Bet rietumu dremokrātijas vēl arvien nav nekā mācījušās, vēl arvien nav aptvērušas šo cilvēku vērtību cīņā par brīvību," pareizi secina vācu laikraksts. Šos cilvēkus sasaista kopīgais liktenis un kopīgie politiskie uzskati, un tie ir sava veida internacionāle šaipus dzelzs priekškaram, kas vērsta pret komūnistisko internacionāli un būtu gatava cīnīties pret komūnismu jebkuros garuma vai platuma grados. Šie cilvēki labi apzinās, ka viņu dzimtene nav atbrīvojama ātrāk, iekām visa pasaule atbrīvota no komūnisma. Viņi bieži vien neizprot rietumvalstu savstarpējos strīdus, piem., par izraugāmo virspavēlnieku nacionālitāti un tml. Boļševiku cīņa pret DP grib aizkavēt viņu kopību izveidošanos, kas eventuāli varētu uzņemties piekto kolonnu organizēšanu aiz dzelzs priekškara.

Citēsim vēl dažas vietas no Die Zeit raksta: „Rietumiem no tā būtu jāmācās, ka DP liktenis nav pirmā kārtā karitatīva vai humāna problēma, bet gan politiska un turklāt ar izcilu nozīmi. Ir smags nokavējums, ka līdz šim tas nav izprasts. Un tā Staļins bez viena lielgabala šāviena varējis nesodīts nolikvidēt simtiem tūkstošu pārliecinātu un visādā ziņā godīgu pretkomūnistisku cīnītāju. Nekad vēl pasaules vēsturē tik nozīmīga kauja nav vieglāk uzvarēta." Pareizi norakstudorams bēgļu vilšanos par izpratnes un palīdzības trūkumu un viņu reakciju uz to, autors tālāk raksta: „Kas pret to darāms? Bēgļiem, kas šodien strādā Anglijas raktuvēs vai Ziemeļu un Dienvidamerikas vai citu aizjūras zemju farmās, beidzot jādod pārliecība, ka rietumi saprot viņu visādā veidā cienījamo nostāju. Rietumu politikiem vajadzētu būt drosmei atzīt pielaistās kļūdas. Tiem vajadzētu cilvēkiem, kam viņi sagādājuši tik daudz nelaimes, dot vismaz šo morālisko gandarījumu, jo tie nevar atmodināt mirušos, kuŗus nepārdomāti un vieglprātīgi pametuši liktenim. Vēl varbūt divpadsmitā stundā iespējams izlīgt ar cilvēkiem, kam būtu visas tiesības mūs ienīst, bet kas tomēr ir gatavi par mums mirt, ja viņus sauktu."

„Nedrīkstētu būt nekādu šaubu," nobeigumā saka Richards Tingels, „ka šis aicinājums domāts ne tikai demokratiskajām ārzemēm, bet arī mums, Rietumvācijas vāciešiem. Mēs esam atbildīgi ne tikai par mūsu pašu tautiešiem, kas padzīti no dzimtenes, bet arī tiem DP mūsu vidū, kas uzticēdamies atbēguši pie mums."

RĪGA DIMD

1201-1951

750

N. LANCMANIS

Rīgā mēs izaugām lieli

Kad „bruņotais apustulis" — bīskaps Alberts pirms 750 gadiem dibināja Rīgas pilsētu, tai vajadzēja kalpot par atbalsta punktu kristīgās ticības izplatīšanai, tirdzniecībai ar vietējām ciltīm un vācu kolonizācijai. Vācu ordenim pārnesot savu darbību uz zemes iekšieni, tur ar laiku izveidojās muižnieku kārta un ar to saistīta vietējo zemnieku nebrīvība. Rīga zem virebīskapa virskundzības savā iekšējā dzīvē baudīja lielu brīvību un patstāvību. Tās pamatelements — tirgotāji un arī vēlāk izveidotā amatnieku kārta nebija ieinteresēta nebrīvā darba spēkā, un tādu arī būtu bijis grūti dabūt. Bez tam vācu tirgotāji arī Rīgā bija līdzi atveduši vācu pilsētu principu, ka pilsētas gaiss dara brīvu. Praktiski tas izpaudās tā, ka katrs nebrīvais, kas pilsētā bija nodzīvojis vienu gadu un vienu dienu, kļuva brīvs un vairs savam agrākam kungam netika izdots. Šis princips nāca Rīgai par lielu svētību, sagādājot vajadzīgo darba spēku. Daudzi latviešu zemnieki, atbēguši no saviem kungiem Rīgā, še atrada darbu un brīvību. Daudzi no viņiem ar centību kļuva pie turības un augsta stāvokļa. Par nožēlošanu, liela daļa no viņiem reizē ar to pārvācojās un latviešu tautai zuda uz visiem laikiem.

Tirgotāji, kas bija spēcīgākā šķira pilsētā, izveidoja arī pilsētas pārvaldi — rāti. Rāti nevēlēja, bet tā papildinājās kooptācijas ceļā; ja kāds rātskungs mira vai izstājās, tad rāte pati izraudzīja viņa pēcnieku no ievērojamāko pilsoņu vidus. Tirgotāji bija apvienoti arodorganizācijā Lielajā ģildē, kurai bija liels iespaids pilsētas pārvaldē. Vēlāk arī amatnieki apvienojās Mazajā ģildē. Ģilžu ēkas Rīgā vēl tagad saglabājušās, bet rātsnams gāja bojā 1941. g., kad arī sadega vērtīgā pilsētas grāmatu krātuve. Kad izcēlās cīņas starp virsbīskapu un ordeni, Rīgas pilsoņi nostājās virsbīskapa pusē. Virsbīskaps tomēr cīņu zaudēja, un viņam pat uz laiku nācās Rīgu atstāt, bet Rīga nokļuva zem ordeņa varas. Vēlāk tomēr virsbīskaps un ordenis vienojās par kopēju pārvaldi.

Rīgas izdevīgais stāvoklis pievilka kaimiņu iekāri, kādēļ tai nācās pārdzīvot vairākkārtīgus iebrukumus, postījumus un virskungu maiņas: poļi, zviedri, vispēdīgi krievi, kas te noturējās pāri par 200 gadiem. Krievu laikā arī mainījās pilsētas pārvaldes veids; radīja vēlētu domi un pilsētas valdi ar pilsētas galvu priekšgalā. Tomēr arī tagad latviešiem, kaut tie bija vairākumā, bija maz teikšanas pilsētas lietās, jo vēlēšanu tiesības bija atkarīgas no mantiskā cenza. Pēdējās pilsētas vēlēšanās pirms pirmā pasaules kara Rīgas vāciskā pilsētas dome „izslēdza" no Rīgas pilsētas visu Torņkalnu, kur ar maz izņēmumiem visi namīpašnieki bija latvieši, lai pilsētas domē nesanāktu latviešu vairākums. Gubernātors Zvegincevs šo domes lēmumu apstiprināja. Tikai nodibinoties patstāvīgai Latvijai, latvieši ieguva noteikšanu arī pār Rīgu, un vēlēšanu tiesības baudīja katrs pilntiesīgs pastāvīgs Rīgas iedzīvotājs.

No latviešu zemnieku nebrīvības laikiem, kad Rīgā deva bēgļiem patvērumu un brīvību, līdz pat pēdējam laikam plūsme no provinces uz Rīgu neapstājās. Iemesls tam — labāki dzīves apstākļi, vieglāks darbs, labāka peļņa un — vēlākos laikos — izglītības iespējas, pēc kuŗas tik ļoti centās pamodusies, brīvību un pašapziņu atguvusā latviešu tauta. Augstākās pilsētas un valsts skolās latviešiem arvienu vēl stāvēja ceļā daudz kavēkļu. Tādēļ nodibinājās privātas latviešu skolas: Ķēniņa vidusskolas, Draudziņas meiteņu ģimnazija, Odiņa tirdzniecības skola. Vienīgā

(Turpinājums 6. lpp.)

Tautas dziesmas

Gaidi, gaidi, māmuliņa,
Šovakar ceļa vīra:
Skanējās Rīgas vārti,
Šurpu grieza kumeliņu.

Kurzemnieki Rīgā brauca,
Skanēt skan Rīgas pils;
Trīs birkavi, seši podi,
Tas bij vīra vezumiņš.

Balti, balti, Rīgas mūri,
Kas tos baltus balināja?
Vidzemnieku balti lini,
Tie tos baltus balināja.

Rīgā autas man kājiņas,
Rīgā jūgts kumeliņš;
Eit', māsiņas, nojūdziet
Rīgā jūgtu kumeliņu.

Sen to Rīgu daudzināja,
Nu es biju, nu redzēju:
Stūrs pie stūŗa, mūrs pie mūŗa,
Caunes aste galiņā.

M. DERUMS

Senā Rīga kaŗa un uguns liesmās

PĒTERIS LIELAIS UN NAPOLEONA ARMIJAS PILSĒTAS PIEVĀRTĒ

Septiņarpus gadsimtos mūsu sirmā Rīga gan pieredzējusi daudz spožu dienu, bet pārāk bieži pēc tās no dažādām pusēm stiepušās svešas, naidīgas rokas ar uguni un zobenu. Neskaitāmas reizes pilsētu plosījušas un grāvušas kaŗa un uguns liesmas, bet arvienu no jauna tā pacēlusies godībā. Arī pēc tagadējā posta laika, kad pilsēta īsā laikā pārcietusi trīs „atbrīvošanas", jānāk jaunai Rīgas atdzimšanai.

Atšķirsim pāris lappušu no Rīgas pagājušo gadsimtu vēstures, kas stāsta par iebrukumiem, kaŗa un uguns postu.

Tai vietā Pārdaugavā, kur kādreiz pacēlās sešu stāvu sargtornis, no kuŗa nosaukumu guvis Torņkalns, Zviedrijas karalis Gustavs Ādolfs 1621. g. lika ierīkot nocietinājumu, lai savu Rīgas apspiedēju kaŗaspēku segtu pret pilsētai palīgā nākošiem poļu spēkiem. Gustava Ādolfa uzdevumā pulkvedis Kobrons iecēma torni un uzbēra skansti, no kuŗas 2. septembrī uzsāka pilsētas bombardēšanu. Nocietinājumu nosauca pulkveža vārdā par Kobronskansti. Pēc Rīgas padošanās zviedriem nocietinājumu vairākkārt pārveidoja. Tas palīdzēja pilsētu noturēt 1656. g., kad uzbrukā 70.000 vīru lielā krievu armija cara Alekseja Michailoviča vadībā, bet gadu vēlāk Kobronskansts vēlreiz paglāba Rīgu no poļu iebrukuma. Skanstī bija ievērojama nozīme arī, Pētera Lielā kaŗaspēkam apspiežot Rīgu.

Aculiecinieks Helms savā dienas grāmatā starp citu raksta: „1709. g. 29. oktobrī krievi ar lieliem spēkiem parādījās netālu no Kobronskanstes un tai pašā dienā pirmo reizi uz to šāva. Pēc pusdienas no Kobronskansts raidīja sešus šāvienus, ar kuŗiem nogalināja tikai vienu ienaidnieku." Krievi tomēr skansti ieņēma un svarīgo punktu tūlīt salaboja. Tālāk Helms raksta: „8. novembrī mūsējiem kļuva zināms, ka jau galīgi izlabotā Kobronskanstē salasījies ienaidnieka ģenerālītāte uz apspriedi, lai pie tās pašas reizes labi apskatītu arī pilsētu. Ziņa izrādījās par pareizu, un, kad pl. 9 no rīta krievu ģenerāļi sapulcējās, mūsējiem deva zīmi, pēc kam no visiem pilsētas bastioniem atklāja uz Kobronskansti uguni. Panākumu tādai šaušanai bija maz. Tikai ar augstu krišanas leņķi raidīdie šāvieni piespieda sapulci izklīst. 9. novembrī pie kaŗaspēka ieradās pats Pēteris Lielais, un par godu augstajam viesim Kobronu pārdēvē par Pēterskansti. 14. novembrī tur novietojās artilerija, un Pēteris Lielais personīgi lesāka Rīgas bombardēšanu, noraidīdams no Pēterskansts 3 bumbas. Viņš raksta kņazam Menšikovam: — Šodien pl. 5 pēc pusnakts iesākās Rīgas bombardēšana, un pirmās 3 bumbas uz pilsētu nosūtīju pats savām rokām, par ko ļoti pateicos Dievam, ka Viņš atriebību šai nolādētai vietai lēmis iesākt man. —"

Rīgas nostāsti pat norāda visu triju Pētera granātu krišanas vietas, bet tie, protams, apšaubāmi. Pēc nostiprināšanas Pēterskansts kļūst par ļoti bīstamu Rīgas apšaudīšanas punktu. 5. decembrī atkal krita uzbrucēju bumbas, kuŗu pēkšņie sprādzieni padzina no baznīcas visus dievlūdzējus, kas tur bija sapulcējušies pirmo reizi pēc 42 nedēļām, un atkal apklusa tikko ieskanējušās ērģeles. „Dievs zina," raksta Helms, „kad uz tām atkal spēlēs Viņam par godu, jo šai dienā baznīcas tika stipri bumbām bojātas. Ienaidnieks bumbas raidīja no Kobrona. Viņš iesāka pl. 9.30 un turpināja līdz 8 vakarā. Stundā meta 16 bumbu, kas nodarīja tādus postījumus, sevišķi Grēcinieku un Cūku ielā un mums kaimiņos, ka to nav iespējams aprakstīt ne ar kādu spalvu . . ." Chronikā tālāk pieminēts, ka ar šāviņiem sagrautas baznīcas, torņi un „bojātas sienas".

Tā kaŗoja tos laikos, kad neviens vēl nepazina atombumbas, supercietokšņus un tankus. Toties „nodegušās zemes taktiku" pazina jau arī vecos laikos, un tās dēļ Rīga daudzas reizes nodedzināta līdz pamatiem.

Ārpus iekšrīgas, ko ieslēdza Daugava un tagadējais pilsētas kanālis, priekšpilsētās bija atļauts būvēt tikai koka mājas, lai ienaidnieka uzbrukuma gadījumā visu uzceltu varētu nodedzināt. Vēsturnieki aplēsuši, ka laikā no 1559.—1812. g. Rīgas priekšpilsētas nodedzinātas līdz pamatiem 8 reizes, caurmērā vienu reizi katros 30 gados. Beidzamo reizi Pārdaugavu nodedzināja naktī uz 1812. g. 24. jūliju, kad pie Katlakalna parādījās Napoleona armijas izlūku nodaļas.

Kad divas dienas iepriekš vēlu vakarā pienāca ziņojums par franču priekšpulku tuvošanos, kaŗa gubernātors, ģenerāļleitnants Esens nosūtīja uz Pārdaugavu policijas priekšnieku baronu Krīdeneru un lielu skaitu pajūgu ar darvā izmērcētām pakulām un citām degošām vielām. Turp bija nogādātas arī mucas ar darvu, un 11 vietās stāvēja kaŗaspēka nodaļas. Tieši pl. 10.45 pēc signāla priekšpilsēta sāka degt 11 vietās. Ugunsgrēkam sākoties, sacēlās vētra ar stipru lietu.

(Turpinājums 6. lpp.)

Senās Rīgas sirds ar šaurajām iekšpilsētas ieliņām, dievnamiem un architektūras piemineklīem ir daļa Latvijas vēstures, kuŗā atspoguļojas dažādi laiki un dažādu varu pēdas. Cilvēku mūži ir aizrītējuši, bet pilsēta palikusi, un no mūsu un nākamām paaudzēm atkarīgs, vai un kādus jaunus vaibstus ierakstīsim mūsu galvaspilsētas sejā. Uzņēmumā — skats no Tirgoņu ielas uz Māras baznīcu.

Visi trīs A. Grapmaņa uzņēmumi

Īsi un skaidri

Latvijas brīvvalsts laikos Rīgā palaikam kļuva vakanta Nacionālā teātŗa direktora vieta. Reiz uz to pieteicās vairāki kandidāti. Visīsāko lūgumrakstu ministru prezidentam bija iesniedzis dzejnieks Kārlis Jēkabsons, turklāt vēl „dzejā". Tas skanēja šādi:

Lūgumraksts

Te lūgumraksts ir
Dēļ Nac. Te. dir.
Kārlis Jēkabsons

Un rīdzinieki garšīgi nosmējās. Toreiz viņi to vēl prata . . .

A. LIEPIŅŠ

Mūsu metropole vēstures gaitā

Daudz svešu pilsētu redzēju,
Nevienu nebija tāda kā tu,
Rīga skaistā!

(Zinaīda Lazda)

Rīga ir Latvijas metropole, un latviešu zemes galvaspilsēta tā bijusi pat vairāk nekā 750 gadu, kaut bīskaps Alberts, sekojot tradicijai, piešķīris lībiešu ciemam Daugavas krastā pilsētas tiesības tikai 1201. g. Visa Rīgas vēsture ir cieši saaugusi ar latviešu zemi un tautu. Pat tad, kad zem svešnieku jūga latviešu zemnieka dzīve uz laukiem sastingst, Rīgā latviskā sirds joprojām strauji pukst. Un kad latviešu tiesības Rīgā grib ierobežot, tie iziet aktīvi cīņā par tām.

Rīgas latvieši uzskatīja vāciešus par svešniekiem — ienācējiem, un neatzina tos par pilsētas dibinātājiem. Tas, piemēram, izpaužas četru latviešu amatu dokumentos. Šie amati ir: sāls nesēji, liģeri (noliktavu pārziņi), alus nesēji un kaņepju kūlēji, kas atzīmēti kā lībiešu izcelsmes amati. Šo amatu pratēji vienmēr atgādinājuši vāciešiem, ka tie ir ienācēji svešā zemē.

Rīga kļuvusi par modernu pilsētu gan iedzīvotāju, gan platības ziņā, veidojoties gadu plūdumā. Sākumā pilsētiņa maza, un tajā atradās tirgus laukums, baznīcas un noliktavas. To apdzīvoja tirgotāji un amatnieki. Par ostu noderēja neliela Daugavas nieteka — Rīdzenes upe, kas sen jau aizbērta. Rīga senatnē bija ievērojams tirgus apkārtnes iedzīvotāju ciemiem, bet tās plaukšanu nodrošināja toreizējais lielais Daugavas gatiksmes ceļš, kas īpaši noderēja preču pārvadāšanai.

Rīgu pārvaldīja pilsoņu vēlēta rāte. Svarīgākos lēmumus apstiprināja komūna, kas sastādījās no Rīgas namniekiem, un viņu vairākums sākumā bija lībieši. Kad Rīgā ieradās pāvesta legāts Modēnas Viljums, tam atlika sankcionēt notikušu faktu — Rīgas rātes nodibināšanos.

Sākumā pilsētas vadība bija nodibinājusi dziļu draudzību ar Vidzemes latviešiem un lībiešiem, kas bieži izpaudās darbos. Tā, kad bīskaps Alberts slēdza līgumu ar dāņu karali Valdemāru, nododot dāņiem visu Livoniju un Rīgu, tad vienīgais, kas aktīvi nostājās pret šo līgumu, bija Rīgas pilsēta savienībā ar Vidzemes lībiešiem un latviešiem. Bīskaps un ordenis bija spiesti piekāpties šīs stiprās savienības priekšā, un dāņu karaļa sūtnis, nekā nepanācis, ar negodu atgriezās atpakaļ.

Rīgai bija savas likumdošanas tiesības, un ir uzglabājies Rīgas statūtu kodeks, ko datē ap 1293. g. Šis kodeks uzrakstīts uz 62 pergamenta folio lapām, iesiets stipra ozola koka vākos, kas apvilkti ar ādu un ietverti misiņa apkalumos. Kodeks piešķir pilngadību vīriešiem ar 18 g., sievietēm ar 14 g. Smagi sodi paredzēti par nepareizu mēru un svaru lietošanu, par viltotu preču izpļatīšanu, un ja to vērība pārsniedz 10 vērdiņu, tad draud nāves sods. Slepkavam, ko notver nodarījuma vietā, nocērt galvu. Ja slepkava aizbēg, tas var izpirkt savu grēku, samaksājot 13 markas sudrabā. Kristīts vīrs vai sieva, kas ir neticīgs, vai nodarbojas ar burāšanu, jāsadedzina uz sārta. Laulības pārkāpumā piekļerto sievu vīrs var ieslodzīt bez ūdens un maizes, cik ilgi vēlas. Pašnāvnieka līķi izved uz lauka un uzdur uz mieta. Tā Rīga pati nokārtoja savas iekšējās dzīves jautājumus.

Jau 14. g. s. Rīga iestājās Hanzas savienībā, kas vēl vairāk paplašināja tirdznieciskās iespējas, deva Rīgas tirgotājiem dažādas privilēģijas, bet ierobežoja svešu tirgotāju rīcību Rīgā.

Ar laiku Rīgas pilsoņi sāka sadalīties dažādās grupās. Vispirms jau rātes papildināšana ar kooptāciju noveda pie tā, ka Rīgā radās sevišķi privilēģēta šķira — patricieši. Vēl 16. g. s. šīs grupēšanās vadošais princips ir profesionālais, bet 18. g. s. tam ir nacionālā baze. Bez tam Rīgas namnieki organizējās dažādās brālībās, kuŗu uzdevums bija rūpēties par savu brāļu garīgās un kultūrālās dzīves izkopšanu. Vecākā no tām ir Svētā Krusta brālība, no kuŗas vēlāk izveidojās Lielā un Mazā ģilde.

Sevišķi straujš garīgās un materiālās dzīves uzplaukums Rīgā sākās 19. g. s., sakarā ar plašo rūpniecības izveidošanos. Šinī laikā ap fabriku rajoniem toreizējās pilsētas nomalēs veidojās jauni apdzīvoti centri, kuŗos galvenā kārtā mita latvieši. Sākās arī strauja latviešu organizēšanās. Pēc Latviešu biedrības — Māmuļas nodibināšanas Rīgā sāka organizēties viena biedrība pēc otras: Jonatana, Cerības, Pavasaŗa, Torņkalna palīdzības biedrība un dažādas krājaizdevu sabiedrības, kas palīdzēja vairot latviešu materiālo labklājību un vadīja to kultūras dzīvi.

Pēc pirmā pasaules kaŗa Rīgai paveŗas jauna vēstures lapas puse — tā kļūst par neatkarīgās Latvijas galvaspilsētu. Likvidējusi kaŗa postījumus, Rīga nemitīgi augusi arī Latvijas laikā un kļuvusi par visas tautas kultūras centru. Te nodibinātas augstākās iestādes, kas kalpo zinātnei, mākslai un tēvzemei.

Rīga augusi ar vairākiem koncentriem, kas iezīmēti pilsētas metā kā loki ap serdi koka stumbrā. Sevišķi skaidru loku zīmē pilsētas kanālis ar parka joslu tā krastos. Rīga visnotaļ ir parku un dārzu bagāta. Centrā atrodas Vērmanes dārzs ar tam iepretim gulošo Vienības laukumu. Kanāļa parka joslas ziemeļu galā plešas Strēlnieku dārzs, ko neliels ielu kvartāls šķir no veciem, augstiem kokiem bagātā Viestura dārza. Pilsētas austrumos šalc Mežaparka priedes, kuŗu pievilcību vairo Zooloģiskais dārzs Ķīšezera malā. Grīziņkalnu apvij skaisti izveidotais 1905. gada parks. Pārdaugavu grezno Arkādijas parks, Dzegužkalns un Botaniskais dārzs. Brāļu kapi ar savu diženumu ir grandiozākais brīvības cīņu piemineklis Baltijas valstīs.

Rīgai ir arī sava „city" ar lieliem tirdzniecības uzņēmumiem, bankām, birojiem u. c. Tā ir Rīgas vecpilsēta, kur visvīmīgāk izteicas lokveida izbūve. Te sastopamas celtnes dažādos jauktos stilos, jo tās veidojušās gadu simteņu plūdumā. Tā Archibīskapa katedrāles torņa pamati ir gotikā, bet pats tornis renesanses stilā. Pāri visām vecpilsētas celtnēm valdoņigi paceļas Pētera baznīcas tornis, kuŗas būvē sakausēti gotikas elementi ar baroka formu. (Nodedzis 1941. g.)

Rīgu skaistu dara operas nams ar sešām joniešu kolonnām, Mākslas mūzejs (baroka stilā) ar 4 smilšakmens kolonnām, gotu stilā celtā Olava komercskola, Latviešu biedrības nams, ko grezno māksl. J. Rozentāla freskas ar latviešu pasaku motīviem, un citas monumentālas celtnes.

Sevišķi liela rosība celtniecībā bija vērojama neatkarīgās Latvijas laikā. Tad izveidoja Centrāltirgu ar vairākām grandiozām hallēm, saldētavu un pagrabiem, kas ir modernākais Eiropā, finanču ministriju, Tiesu pili, Armijas ekonomisko veikalu, Kaŗa mūzeju u. c.

Tagadējās pilsētas robežas sevī ietver 210,7 kv. km lielu platību, kuŗā ietelp 34,13 kv. km upju un ezeru ūdeņu. Kopīgais ielu garums pārsniedz 1200 km, bet attālums no vienas pilsētas malas līdz otrai gandrīz visur sasniedz 20 km. Tālai pagātnei pieder tie laiki, kad Rīgai varēja apiet apkārt pusstundas laikā. Tagadējās Rīgas robežas ir grūti pārredzēt pat no Archibīskapa katedrāles torņa platformas.

Rīga, Rīga, skaistā Rīga,
Kas to skaistu darināja?
Vidzemnieku sūrā vara,
Pakavoti kumeliņi.

PA JAUNĪBAS TEKĀM

VERONIKA STRĒLERTE

Ievainotā ģimene

Ģimene, ko normālos laikos mēdz uzskatīt par konservātīvāko un stabilāko sociālās dzīves elementu, nekad nav bijusi tik trausla un ievainojama kā pagājušos desmit gados.

Cik likteņīgas izšķiršanās un sastapšanās notikušas šai laikā! Cik raudāts par pazudušiem, aizvestiem, karā kritušiem! Cik bāreņu, pamestu vīru un sievu radies šai juceklīgajā gadu desmitā! Kara laika briesmu un satraukuma dvingā veidojušās jaunas, pārsteidzīgas saistības, kuru kvēle apdzisa līdz ar pēdējiem ugunsgrēkiem. Bēglu varenā straume izsvaidīja un saveda kopā cilvēkus, kas piekērās viens otram, kā glābiņa meklēdami, bojā ejas priekšvakarā.

Vācijā nometņu dzīves šaurībā ģimenes dzīves intimitāte tika iznesta ziņkārīgo acu priekšā. Trūkums, saspiestība, bezdarbs, trīšanās vienos un tais pašos cilvēkos notrulinājusi un iznīcinājusi jūtas un attieksmes, kas bija par smalku un vārīgu tik neveselīgam klimatam. Normāla ģimenes dzīve bija kļuvusi par atmiņu, par fikciju. Bet visā šai postā bija kāds dziļš mierinājums: bērni auga par latviešiem, tie mācījās latviešu skolās, dzirdēja visapkārt mātes valodu, dzīvoja Latvijas tradiciju pasaulē.

Zviedrijas bēgļiem stāvoklis bija citāds. Jau pēc īsā nometņu dzīves perioda ģimenēm ar retiem izņēmumiem bija iespējams dzīvot savrup. Darbs, kaut arī sākumā smags un neierasts, radīja disciplīnu, kuŗai negribot pakļāvās katra personīgā dzīve. Tas bija skarbs, bet veselīgs režīms. Gadiem paejot, pieaugot iespējām rast piemērotu nodarbošanos, Zviedrijā ģimeņu dzīve var jau risināties gluži normālos apstākļos. Ir tikai viena nelaime — latviešu bērni te viegli pakļaujami pārtautošanai. Zviedru skolas un bērnu dārzi ir tik priekšzīmīgi, bērniem tur patīk tik ļoti, ka viņus nesaista vairs ne latviešu grāmatas, ne stāsti par Latviju. Asimilācija nedraud tikai no ārienes, nē, šie bērni grib līdzināties saviem zviedru biedriem. Latviešu papildskola, par spīti skolotāju pūlēm, īsti spēj saistīt un ieinteresēt tikai mazos bērnus, kas ar zviedru mācības iestādēm vēl nav saskārušies. Atliek vēl jaunatnes organizācijas un ģimene. Bet bērni savus nevaļīgos vecākus labi ja redz ēdienu reizēs.

Līdzīga situācija ir arī citās zemēs, kurp tagad dodas izceļotāji no Vācijas. Radies dīvains stāvoklis: ģimenēm atkal reiz dota iespēja atveseloties, sākt patstāvīgu dzīvi, bet bērni — katras ģimenes jēga un mērķis, nemanot izraujas no tās loka un ieaug svešā pasaulē, svešās tradicijās. Cik no viņiem apzinīgi gribēs braukt uz miglaino, fantastisko zemi, ko tie nav redzējuši; vai arī neatceras, un kur esot viņu īstās mājas? Tiem nav arī vairs pamata justies kā svešumā — jaunā zeme: Kanada, Savienotās valstis vai Austrālija saņem tos atplestām rokām kā savējos.

Bet varbūt tomēr ir vēl kāds glābiņš, kāda nedroša cerība? Tā pastāvēs, kamēr bērnus ar vecākiem saistīs savstarpēja pietāte un mīlestība — tas noslēpumainais sakars, kas vienas ģimenes piederīgos, dažkārt ļoti atšķirīgus individus, tur kopā intimā, neaizkaramā vienībā. Varbūt šī saistība un piederības izjūta izšķirīgā brīdī būs spēcīgāka par citiem vilinājumiem un pavērsīs mūsu bērnu ilgas atpakaļ uz viņu „tēvu zemi". Dzimtenes mīlestība un naids pret tās apspiedējiem nav iepotējams ar varu un pamācībām. Viņi nepārdzīvo mūsu sāpes un rūgtumu, bet to nojauš. Viņi neienīst mūsu ienaidniekus, bet arī nemīlēs tos nekad. Viņi nezinās, kur ir viņu īstā vieta, bet tomēr pagriezīsies uz īsto pusi, tumšas skaidrības vadīti, neviļus, kā sapnī.

Mazā Maija svešumā savu Bārtas novada tērpu nēsā ar lielu lepnumu, un šogad to dara ar divkāršu prieku — Ģimenes dienā viņa grib godināt māti un tēvu, kas viņai tērpu dāvinājuši, un Vasarsvētkos grib parādīt citām tautām, kādas mums skaistas rotas, raksti un audumi.

E. Ūdra uzņ

MARIJA URNEŽUS

Mazā valodiņa

Tavu mazo valodiņu
Prāta pērles neatsver.
Klausos, neatklausos viņu,
Kā tā čalo, saulē ver.

Tumsas pielijušas dzīles.
Kaut vēl kokos vēji šņāc,
Vieglas aizpeld rūpju zīles —
Smagums ilgi nests un krāts.

Tavu mazo valodiņu
Laika dārdi nepārskan.
Svešā malā sildos viņā,
Un kā mājās labi man.

Kādēļ viņas neaizmirsa latviešu valodu?

VIENPADSMITGADĪGA MEITENE STĀSTA, KĀDU VIŅA IEDOMĀJAS DZIMTENI

„Domāju — nav nozīmes rakstīt par asimilāciju — par to taču rakstīts bez jēgas." Tā saka skolotāja, kas dedzīgi pūlējusies kopt latviešu valodu, kas aicinājusi apkārtnes bērnus uz valodas stundām, neprasot nekādu atlīdzību. „Šepat manā apkārtnē," viņa raksta, „aug bērni, kas latviešu grāmatas nav redzējuši, bet nenāk uz latviešu valodas stundām, jo viņu vecākiem par tām nav nekādas intereses."

To rakstīdama, viņa piemin citu piemēru — divas meitenes: viena atstājusi Latviju 10 gadu vecumā, bet otrai tikai tagad ir 11 gadu, un no dzimtenes viņa atceras vienīgi to, kā apbedīts tās tēvs, ko nošāvuši boļševiki. Pirmajai jau 31 gads. Tā augusi un skolojusies Argentīnā, bet latviski rakstot nevainojami (tāds ir skolotājas vērtējums) — ar visām garuma zīmēm, kommatiem u. t. t. un meklē kādu, kas viņai palīdzētu vēl skaidrāk saredzēt un izprast sen atstāto dzimteni.

Otra meitene dzīvo Kanadā, kur tās mātei jāaudzina vēl trīs citi bērni. Vienpadsmitgadīgā daudz lasījusi (Brigaderi, Kaudzītes, Jaunsudrabiņu u. c.) un atsaukusies Latvijas aicinājumam neklātienes veidā mācīties latviešu valodu. To viņa dara ar bērna aizrautību un redzami labiem panākumiem. Tē ir Laumas P. raksts Kādēļ man patīk Janševska Dzimtene.

„Daudz, daudz biju dzirdējusi daudzinām vārdu dzimtene, bet maz vien es varēju iedomāties, kāda tā ir. Zināju tikai to, ka dzimtenē ir mūsu mājas. Šo vārdu dzirdēju nometnē jundās, skolā un sarīkojumos. Dzirdēju skaistus dzejoļus par dzimteni, un pati arī tos mācījos. Kad izlasiju Brigaderes triloģiju, tad prasīju māmiņai, ko nu lai lasu. Viņa ieteica lasīt Janševska Dzimteni.

Es nobijos, pacilājot šo biezo grāmatu. Visas četras Dzimtenes daļas mums iesietas vienā lielā, biezā grāmatā. Es nodomāju, ka tur būs atkal dzimtenes slavēšana, un tāpat es nekā nedabūšu zināt par viņas ļaudīm viņu dzīvi un darbu. Bet biju otrādi. Janševska Dzimtenē es redzu dzimteni tādu, kāda viņa bija tad, kad Janševskis šo romānu rakstīja.

Tur es redzu, kā dzīvoja muižas kalpi. Es redzu tos darbā, izpriecās, gāda tirgū un rūpēs par nākotni. Es redzu lielās plāpas Tēvini un Pēterīni. Viņas vienā stundā aprunā jauniešus, bet otrā stundā aprunā viena otru un ar šo plāpāšanu cenšas kaut ko nopelnīt no bagātās Ķirmgraužu saimnieces. Dzimtenē es redzu lielo zirgu mijēju un sievas pērēju Knēveļu Didži. Līdz ar skolotāju Aumali Dzimtenē es aizeju Latvijas mežā. Tur es redzu milzīgās priedes un egles, tās ietinušās kā māmuļas tumšzaļās villainēs, kuŗas tām karājas līdz pat zemei. Šis mežs ir pilns dzīvības. Tur skudras sacēlušas savas pilis, tur mazie dziedātāji čivina vai katrā kokā. Un mežmalā dzirdama arī lakstīgalas pogāšana. Tur es redzu saimnieku māju gan vasarā, gan ziemā. Vasarā mājām apkārt zaļo koki un augļu dārzs, kuŗā ir novietotas bišu mājiņas. Aiz dārza tālāk ir plavas un labi koptas druvas. Bet ziemu šīs lauku mājas cenšas noslēpties baltās sniega kupenās. Tad saimniecības ēkas vienu ar otru savieno šauri, sniegā ierakti celiņi. Māju laudis pa tiem staigā kā karavīri cietoksnī aiz augstiem valņiem un stāviem mūriem.

Rakstot par dzimteni, Janševskis neslēpj arī jaunumus. Tur divi blēži izliekas par ubagiem un iet pasaulē, cilvēkus mānīdami un dāvanas lūgdami. Tur bagātā Ķirmgraužu saimniece pamet vīru, meitu un māju un aiziet dzīvot citā mājā kopā ar Brammanīšu Pēteri.

Kad tagad es dzirdu māmiņu un brāļus runājam par dzimteni, tad es varu to iedomāties tādu, kādu to aprakstījis Janševskis."

S.

EDVARTS TŪTERS

ĢIMENES DIENĀ GODINĀSIM MĀTI LATVIJU

Kad vēl bijām dzimtenē, mums bija kļuvusi par svētu tradiciju skaistā paraža — ik pavasari maija pirmajā svētdienā svinēt mātes dienu, kas jaunākā laikā tika pārdēvēta par ģimenes dienu.

Šai dienā bērni — arī tie, kas jau pieauguši — atcerējās un apdāvināja savus vecākus, bet mūsu kultūras iestādes un sabiedriskās organizācijas ar lekcijām un mākslinieciskiem sarīkojumiem vienmēr no jauna centās stiprināt ģimenes saites, godinot māti — ģimenes pavarda sargātāju, un tēvu — ģimenes galvu un apgādnieku. Tika arī izdoti atsevišķi ģimenes dienai veltīti rakstu krājumi.

Tie, kam tēvs un māmuļīte jau atdusējās baltā smilšu kalniņā, tie neaizmirsa takas uz zaļām velēnām klāto kapa kopiņu. Tie atcerējās viņu labos darbus, atcerējās dārgo mantojumu, ko kādreiz saņēmuši no saviem vecākiem, bijībā pateicās viņiem un deva solījumu rūpēties, lai šis mantojums neietu mazumā, bet lai viņi to varētu atdot atkal saviem pēctečiem vēl krāšņākā kuplumā.

Okupacijas un kara gados apsīka ne vien jaukie ģimenes dienu sarīkojumi, bet okupanti grāva un ārdīja ģimenes svētumu vispār.

Trimdā Vācijā, rietumu demokratiju aizsardzībā, mēs atkal varējām stāties pie mūsu nacionālo tradiciju atdzīvināšanas. Vispirms mūsu rūpes pievērsās ģimenei. Domājot par to, kā šo kara un bēgļu gaitās iedragāto nacionālās dzīves pamatu no jauna nostiprināt, mēs arī nonācām atkal pie skaistās tradicijas — pie ģimenes dienas svinēšanas.

Tagad, izklīstot pasaulē, daudzu ģimeņu saites no jauna saplosītas: daudzas mūsu sirmās māmuļas un tēvi vēl joprojām nīkst veco laužu mītnēs Vācijā; mūsu bij. karavīriem bija liegta iecelošana ASV; arī tuberkuloze un citas, kara un bēgļu posta gaitās mantotās slimības ir izšķirušas mūsu ģimenes. Mums ir sievas, kuŗu vīri denortēti, krituši cīņās vai bez vēsts pazuduši; ir vīri bez sievām; ir mātes un tēvi, kuŗiem atrauti bērni, un ir bērni vieni paši, kas atrauti saviem vecākiem, vai kuŗiem tie gājuši bojā.

Viss tas mums uzliek pienākumu šogad un arī turpmāk mūsu mātes un ģimenes dienā no jauna pievērsties ģimeņu nostiprināšanas problēmai ar vēl dziļāku nopietnību un ar vēl lielāku pienākuma apziņu nekā līdz šim. Ikvienam jāapzinās, ka ar katru aizlūzušu zaru, ja to laikā neapkopjam, mūsu tautas koks kļūst mazvērtīgāks un nestiprāks. Tāpat ikvienam latviešu tagad jābūt skaidrībā par to, ka mūsu tauta pārdzīvo vissmagāko laikmetu savā pastāvēšanas laikā. Mēs visi gan ticam, ka reiz pienāks tā diena, kad mūsu dzimtā zeme tiks atbrīvota no sarkanās okupācijas varas, bet mēs zinām arī to, ka latviešu iedzīvotāju skaits dzimtenē būs ārkārtīgi sarucis. Bet ko gan mums vairs dotu Latvija, ja nebūtu latviešu! — Lūk, tamdēļ šogad un arī turpmāk, svinot mūsu ģimenes dienu, visvairāk mums jādomā par mūsu trimdas kopības stiprināšanu; par mūsu tautas dzīvā spēka saglabāšanu.

Dzimtenē mūsu tautas stiprums bija mūsu veselīgā sabiedriskā iekārta un tautas veselīgais dzīves veids. Mūsu tautā valdīja liels darba prieks un dziļa interese par gara dzīvi un senču tradicijām. Lai gan nebijām starp bagātākajām tautām Eiropā, taču mūsu dzīves veids un tautas garīgā apdāvinātība pacēla mūs pāri dažai daudz turīgākai Eiropas tautai. Šīs mūsu svarīgās un augstvērtīgākās īpašības mums jācenšas pasargāt un saglabāt arī svešumā. Latviskā ģimene te atkal lai kļūst par pirmo un stiprāko cietoksni mūsu tautas saglabāšanas cīņā.

Nākamais pienākums ir — stāties pie mūsu spēku koncentrēšanas, visiem iekļaujoties latviešu draudzēs, biedrībās un apvienībās. Savus mērķus pilnīgi spēsim īstenot tikai tad, kad būsim koncentrējuši visus savus spēkus. Tautām, tāpat kā atsevišķam cilvēkam, spēku un izturību dod pozitīvas idejas. Ja mūsu trimdas kopa apzināsies savus uzdevumus, tad tā neaizies bojā, bet pieņemsies kuplumā un spēkā. Ja tai svešumā izdodas saglabāt savu dzīvo spēku un uzturēt veselu tautas morāli, tad arī visgrūtākie pārbaudījumi nespēs apdraudēt mūsu pastāvēšanu.

Šogad, atzīmējot ģimenes dienu savās jaunajās pagaidu mājvietās, ne visi varēsim pulcēties vienkopus tik lielā pulkā kā nometnēs Vācijā. Taču ikvienai latviešu ģimenei un katram atsevišķam tautas loceklim šajā dienā jāziedo par sevis iekļaušanu mūsu tautas kopībā. Visas mūsu domas un darbi lai būtu koncentrēti ap mūsu tēvzemi un tautas posta mazināšanu. Šis laiks ir pārlieku nopietns. Tagad vairs nepietiek ar to vien, ka mēs ikviens klusībā pieminam savu māmulīti un tētiņu, savus brāļus, māsas un pārējos ģimenes kopas locekļus. Mūsu svētākais pienākums ir godināt māti, kas devusi mums dzīvību, un tēvu — ģimenes apgādnieku. Bet pāri visam stāv tautas kopība un mūsu posta un sāpju piemeklētā māte — mūsu Latvija.

ASV, maijā.

Rīgā mēs...

(Turpinājums no 5. lpp.)

Rīgas augstskola — politehniskais institūts, ir sniegusi izglītību daudziem latviešu architektiem, inženieriem, agronomiem.

Jau 15. g. s. Rīgā bija 8000 iedzīvotāju. Īsi pirms pirmā pasaules kara izdarītā skaitīšanā uzrādīja 550.000. Rīgā šinī laikā bija plaša rūpniecība, kas pārstrādāja ievestas izejvielas: gumijas fabrika Provodņiks, vagonu un mechanikas fabrika Fenikss, dzelzs lietuve Fenikss, Krievu-Baltijas vagonu fabrika un vēl daudz citas. Vidzemes šosejas rajonā un Pārdaugavā. Visas šīs fabrikas nodarbināja daudzus tūkstošus strādnieku, arī labu tiesu ieceļojušu krievu. Latvijas pastāvības laikā saskaitīja 350.000 iedzīvotāju. Samazināšanās izskaidrojama ar to, ka daudzas no minētām fabrikām, kuŗu mašīnas kara laikā bija evakuētas, darbību vairs neatjaunoja un strādnieki neatgriezās. Neatgriezās arī Juba tiesa latviešu bēgļu. Tomēr Rīga bija pēc lieluma trešā pilsēta pie Baltijas jūras.

Rīga ir skaista, to apliecināja ikviens ārzemnieks, kas to apmeklēja. Pilsētas skaistums ir tās celtnes, dārzi, bulvāŗi un tīrās ielas. Arī jau senos laikos latvieši pielikuši savu roku tās izdaiļošanā. Latviešu strādnieki un amatnieki strādāja uz Rīgas celtnēm un jau pirms pirmā pasaules kara latviešu architekti un būvuzņēmēji cēla Rīgā lepnus namus. Kad ar brīvā Latvijas nodibināšanos latviešu tauta atkal kļuva saimnieks savā zemē, tā ar mīlestību ķērās pie savas galvaspilsētas tālākas izdaiļošanas un modernizēšanas. Un godam varam teikt — mēs esam gājuši ar Vakareiropu kopsolī.

Nevienā gadu simtenī agrāk nav tik daudz darīts Rīgas izdaiļošanai un modernizēšanai, kā divdesmit divos Latvijas brīvības gados. Pilsētas centrā nozuda daudzās vecās un neglītās koka mājeles, kas bojāja pilsētas skatu, un to vietā pacēlās modernas lielas mūŗa ēkas. Uzceltas daudzas jaunas higiēnas prasībām atbilstošas skolu ēkas, nozuda viduslaicīgais Daugavmalas tirdziņš, dodot vietu glītiem apstādījumiem, tirgum uzcēla piecas modernas halles ar saldētavu telpām. Daudzas šaurās ielas paplašinātas un asfaltētas, izveidoti jauni apstādījumi nomaļu iedzīvotājiem, radušies plaši pavisam jauni dārzu pilsētas rajoni. Satiksme modernizēta, radot autobusu līnijas uz pilsētas periferiju un provinci un izbūvējot centrālo autoostu. Monumentālas celtnes ir Brīvības piemineklis un Brāļu kapi. Tādām kapitālceltnēm, kā Tiesu pils un finanču ministrijas ēka, nav citu līdzīgu Rīgā.

Rīgā mēs esam izauguši lieli zinātnē, mākslā. Kad kļuvām brīvi, mums gan viss bija jāsāk no gala. Un tomēr Latvijas universitāte, mākslas akadēmija, Konservātorija, varējām cienīgi stāties blakus savām Vakareiropas māsām. Nacionālā opera bija izveidojusies par pirmās šķiras mākslas iestādi. 1941.—1944. g. civiliedzīvotājiem bija grūti dabūt kādu iejas karti operā, jo tās bija rezervētas okupācijas ierēdniem un karavīriem. Un ar kādu sajūsmu viņi uzņēma šīs izrādes, kaut gan tās notika latviešu valodā! Operas balets un Reitera koris savā laikā izpelnījās lielu atzinību ārzemēs.

Rīga mums tagad ir zudusi, zuduši viņas zinātnes un mākslas avoti. Uz cik ilgu laiku, to nezinām. Tikai ilgas smeldz sirdī. Kā lai mēs Tevi godinām Tavā goda dienā, mūsu sirmā māmuļa — Rīga? Mēs esam tik nabagi un nelaimīgi. Vēlā vakara stundā, kad aizveram acis, mēs atkal redzam Tevi kā vecās godības dienās, redzam Tavus baltos namus atvizam Daugavas viļņos, redzam slaido Pētera un drukno Māras baznīcas torni, pili ar plīvojošu Valsts prezidenta standartu. Atkal staigājam pa Tavām tīrajām ielām un bulvāŗiem, apstājamies pie Brīvības pieminekļa, lai noskatītos sardzes maiņā. Un jūtamies laimīgi, jo atkal esam ar Tevi. Tik tuvu un tik tālu...

Mūsu pilsēta gaida atpakaļ

Dažām pilsētām ir dīvains liktenis — tām pa gadu simteni reiz nokrīt viens kārnipš, bet citas, mirkdamas ūdenī, mirkst arī asinīs un, degdamas saulē, deg kara ugunīs. Mirkst un nenoslīkst, deg un nenodeg, un — kamēr taisni zeme nav atvērusies un aprijusi torņus un akmeņus — turpina rībēt un dimdēt. Neteiksim, ka mūsu metropole tagad ziedētu kādā liktens labvēlībā. No turienes nāk vaidi un slepeni murmināts lūgšanas, un, pie Pils notupies, sarkans zirneklis vērpj mongoliskus rakstus Rīgas tautu meitas villainē. Bet skaidri tomēr zināms, ka pati Rīga vēl ir, vēl stāv savā vecajā vietā pie Daugavas — latviešu pilsēta, latviešu roku darbs un īpašums. Pilsēta, kuras slavu pati vēsture spodrina kā dimantu, pilsēta, kas degdama nenodeg, grauta nesagrūst; pilsēta, ko pēc negaisa simti tūkstoši čaklu roku uzceļ vēl skaistāku un sanes tajā tādas jaunas vērtības, ka to vienmēr no jauna iekāro rietumi un austrumi — kur tie gadi, kur tie gadu simteņi! Kur vēl ir otra tāda? Kad lielgabali pēdējo reizi drebināja Stokholmu? Kad pēdējo reizi nokrita bumbas uz Kremļa? Kad Ņujorkā ieripoja sveši tanki?

Rīgas Pētergailis gan nosmaka dūmos, tilti iegāzās Daugavā, karogus norāva un lepnos karodzniekus, Rīgas pilsoņu dēlus, pazemoja par Čingishana staļļu mēzējiem. Tos, ko nenokāva. Bet pilsētas sirdi tas nespēja apklusināt. Klau', — tie, kas vēl staigājat paši pa saviem akmeņiem, ieklausieties, ko murmina ūdeņi Daugavā, ko Biķernieku mežā šalc priedes, ko Rīgas smilšu pauguros viens otram čukst mocekļi, ko saka sagrauto pavardu gari dziļi zem namu gruvešiem. Ieklausieties naktī paši savos soļos un dzirdiet, kā tumsā virs jumtiem čaukst Rīgas vēstures lapas. Viss, kas tur ierakstīts, ir cīņas un uzvaras, uguns un darbs — kopš tiem laikiem, kad kūri sapulcējās pie Rīgas, — līdz piektam gadam, kad cara žandarmi svilināja pēdas Rīgas skolniekiem; kopš pirmā pasaules kara līdz brīvības cīņām, līdz Baigajam gadam, līdz otrajam karam, — līdz šim pašam bridim, kurā jūs staigājat kā pa milzīgu kapliču, paslepus meklēdami brīdi, kad sarunāties ar savām domām un rast sīkstumu un gudrību šim sarkanajam laikam, kas līdzīgi deģenerātam velkas tik lēni un smejas sejā tiem, kam baiļes no viņa idiotiskā paskata! Vecās metropoles sirds turpina pukstēt, aizšauta un nosāpojusi, bet tomēr dzīva, un jūs, rīdzinieki, zināt, ka to apklusināt spēj vienīgi Dievs!

Bet Dievs nemīt Kremlī. Un vēsture, ieslēgdama jūs Rīgā, likusi jums būt drosmīgiem. Jūsu drosme nāk jums līdzi no kapara zvaniem vecajos torņos, kas iezvanījuši dažu labu ugunsgrēku un briesmu brīdi, Daugavai pārplūstot. Tā nāk jums līdzi no varoņu pieminekļu drupām, kapsētām, veciem namiem, no leģendām un no jums pašiem, šī laika dzīvotājiem, ar paaudžu dzīvības ritmu. Tas gan nav daudz, bet tas ir viss, kas jums ir. Ar to jums jāsagaida un jāpavada šis sliekšņa gads un, varbūt, vēl daudzi citi, ar sevī noslēptām dusmām, nogurumu, izmisumu un dzīvības sīkstumu. Un ar to drosmi, kas jums ik dienas ļauj skatīties sava slepkavas sejā. Tā ir varonība, kādu brīvā pasaule nepazīst, un tā ir vienīgā rota jūsu pilsētas namiem, palodām, karogu mastiem un altāriem un vienīgā rota jums pašiem, ar ko varat greznoties šajā metropoles dimanta gadā.

Kā gan būtu gavilēts, līksmots un svinēts citā, brīvā laikā! Tie paši, kas tagad spriež Parīzē, Londonā un Vašingtonā, tie pasniegtu veltes sirmajai metropolei un suminātu viņas jauko mūžu! Rīga dimdētu no pārnovadnieku soļiem, un svētku fanfaras tricinātu gaisu!

Taču Rīga ir mēma šogad, un tās balsis, kas būtu gavilējušas, ir nospiestas zem ielu līmeņa, pagrabos un kapos, bet tiem, kas brīvībā, nav spēka aizsaukt tik tālu, lai dzirdētu Rīga un rīdzinieki. Kā lai tevi sveicina, sirmā māmuļa?

Atmiņās — kā gan citādi. Atmiņās un domās izstaigājot tavas ielas, pazīstamos namus un dārzus, un tālos un tuvos laikus, kuros tu augi un ļāvi paaudzēm dzīvot. Daži iegrieztos vecajā Latviešu biedrībā un meklētu Apollo teātŗa pēdas, daži kopā ar Zemitānu iejātu pilsētā pār Gaisa tiltu, daži piesardzīgi pavērtu Nacionālā teātŗa priekškaru, lai ieraudzītu tur 18. novembŗa pagājušo gaismu. Un cits klausītos, kā skan automatiskie veseri, Brīvības pieminekli ceļot, cits uzkāptu Tiesu pils augšējā stāvā un pa logu noskatītos parādē Vienības laukumā. Bet citi iegrieztos Māras baznīcā un domās dzirdētu Virzas patētisko balsi:

„Simtgadīgai katedrālei šinī naktī
nenāk miegs,
Bīskapi un kardināli..."

Kā bija tālāk?

Redziet, redziet — arī ar atmiņām vairs nepietiek, lai ieraudzītu un sadzirdētu pilsētu pie Daugavas, un kur nu vēl, lai no tām savītu svētku vainagu!

Ir jātiek pašiem atpakaļ — mūsu pilsētā, lai cik dīvaini būtu tās likteņi nākotnē. Septiņi simti piecdesmit gadu Rīga devusi patvērumu saviem bērniem zem sargātājiem jumtiem un nav pametusi tos arī tagad, gaidīdama Daugavas krastā.

Vai tu sauci, sirmā Rīga? Mēs nāksim un pārnāksim. Mums jāuzceļ Pētera gailis viņa vecajā vietā. Un no jauna jāiekur ugunis apdzisušajos pavardos, lai mājas garam būtu kur sildīties un domāt par citiem septiņi simti piecdesmit gadiem — tiem, kas vēl nāks.

Severīns Dūms

AĪDA NIEDRA

Jautri vēji

**Skrien pāri dārziem jautri vēji
No dienvidiem un ziedus šķin,
Šī svešā pavasaŗa vēji
Man nemierīgu dziesmu pin;**

**Tu tālē ceļu pazaudēji,
Vējš ceļu dziesmā nepiemin;
Ap siržu koku plosās vēji;
Pār dārzu ziedu miglu tin.**

**Tu sapņus atsaukt nedrīkstēji,
Sirds maigās skumjās vārdu min;
Skrien rotādamies jautri vēji
No dienvidiem un ziedus šķin.**

Svētdiena Buloņas parkā

Vajaga auto, lai šo milzu parku, ap 900 ha, pienācīgi apskatītu. Dodieties kopā ar mani no Triumfa arkas (Etoile) pa Foša aveniju uz šo vienreizējo dārznieku mākslas veidojumu. Šeit ir kur pastaigāties, ja vien kājas un pazoles tur: 95 km aleju! Pati Foša avenija ir meistardarbs ar savu plašumu. To atklāja 1854. g. Tas bija „ekipāžu" laiks. Aveniju pārpludināja karietes, jātnieki un dailās amazones. Šodien elegantā publika sēž vai nu savā klusi slīdošā brīnumkastē, vai restorānā. Bagātnieki kļuvuši steidzīgi, vienkāršam mirstīgam gandrīz neredzami. Tie kļuvuši ielas valdnieki un nespēj saskatīt nekādu attaisnojumu kājnieku bariem, kuŗus nez' kāpēc policija ņēmusi savā aizsardzībā un kuŗu dēļ tik bieži jāapstādina mašīna. „Ziniet — garlaicīgi, kungi; bet negribas iedzīvoties protokolā..."

Bet ir arī eleganti jātnieki un viņu dāmas un ts. „svētdienas jātnieki", kuŗus gudrie lopiņi nepavisam necieš.

Skaists ir šis „buā" klusā svētdienas rītā: izplaukušo papeļu lapu saldenā garša jaucas ar ziedošo ķiršu, magnoliju, prīmulu un sārti balto Māras puķīšu smaržām. Pāri ezeriem un salām atveŗas pasakainas perspektīvas. Kur esam mēs? Vai tā nav pavasaŗa pasaka? Vienīgi auto rindas šai teikai dod stipri modernu nokrāsu. Pa retam redz kādu fiakru, kuŗa kučierim katliņš galvā, un tie atgādina mūsu Rīgas ormaņus. Mīlētājiem tā labāk, tie aizmirst laiku... Zaļi mauriņi mainās ar sporta laukumiem, visur kopti celiņi un asfaltētas šosejas.

Parīzieši mīl savu „buā". Kur tas atļauts, viņi ar bērniem un bērnu bērniem apmetas zālītē un sarīko pikniku. Divas meitenītes met bumbu, viena gaŗā baltā tērpā, laikam šodien iesvētīta, mašīnā atbraukusi vecākiem līdzi. Skats kā no senas gleznas.

Bagateles parkā spēcīgi smaržo hiacintes, un violetas atraitnītes klāj savus tepiķus, no kuŗiem paceļas liesmainās tulpes. Mazā pils celta pēc Marijas Antuanetes ierosinājuma. Kā 18. g. s. aristokratija skatīja mūžīgās problēmas, redzams no skulptoru tematikas: pils priekšā dus divas marmora sfingas, kuŗām uzsēdies šķelmīgs Amors bronzā; mīla rotaļādamās atrisina dzīves mīklu. Visur manāma mākslinieka roka — gan celiņu un grotu veidojumā, gan puķu aranžējumā. Liekas, tas apzināti novietojis tumšos un gaišos toņus vienu otram blakus, lai apstulbušam skatītājam vienmēr no jauna pavērtos īpatas krāsu kombinācijas. Šeit apvienots franču un angļu dārzs: brīvās koka grupas mainās ar kona veidā apcirptām īvēm, kas stādītas stingrā simmetrijā kā tumši kandelabri. Parku iemīļojuši aristokrati, bet krāsainie te iemaldās reti.

Vakara pusē nolemjam vēl apmeklēt Longchamp, kur šodien notiek zirgu skriešanās. Tās Francijā ļoti iemīļotas. Sacīkstes notiek gandrīz katru dienu. Parīzē vien, kuŗai 8 hipodromi, ik gadus sarīko ap 300 skriešanās dienu. 3000 aulekšotāju atpūšas no novembŗa līdz februārim, lai šais mēnešos atļautu sacensties Žuēnvilas pilsētā novietotiem tikpat daudziem rikšotājiem.

Bezgalīgas auto rindas rāda ceļu uz šo pasaulslaveno hipodromu. Tūkstošiem skatītāju un derētāju pilda tribīnes un vidus laukumu, un citi tūkstoši vēro aiz žoga. Pēkšņi parādās ekipa — 8 jātnieki. Skaistie zirgi aulekšo, cik jaudas. Žokeji segliem pieplakuši. Skatītājiem rokās īpaša avīze ar visiem datiem par zirgiem un redakcijas padomiem (kas ne vienmēr attaisnojas!). Tas, kas šos tūkstošus nievelk, ir ne tik daudz sports, kā totālizātors. Arī Rīgā mēs to pazinām un cilvēkus, kas no tā dzīvoja vai gāja bojā.

Kāds tīrasiņu zirgs lēkšo ekipai pa priekšu. Tribīnē kāds kungs, uztraukuma pārņemts, nevar ne parunāt. Izrādās, ka viņš, pēc profesijas miesnieks, derējis uz četriem zirgiem kopā par 500 frankiem. Pirmie trīs ienesa viņam 1026, 68 un 105 franku uz katriem 10 frankiem, resp. drosmīgajam derētājam pienāktos 3.662.000 franku. Ceturtais zirgs — Skorpions bija kāds iesācējs, kuŗa izredzes vispār vērtēja kā 4:1. Daži mūsu miesniekam dèva padomu lūgt Skorpiona īpašnieku nelaist šo zirgu sacīkstēs, atmaksāšot viņam eventuālās godalgas vērtību. Tādā gadījumā derētājs droši saņemtu savus 3.662.000 franku. Miesnieks atteicās, iesaukdamies: „Es varu ar 500 frankiem paņemt 18 miljonus! Es riskēšu — visu vai neko!"

Skorpions tiešām skrien lieliski. Simtiem cilvēku tribīnēs dzīvo līdzi šai drāmai, jo ziņa par sensācionālo iespēju strauji aplidojusi visu hipodromu. „Viņš ņems, viņš ņems!" sauc simti skatītāju. Bāls kā līķis mūsu miesnieks krata rokas, it kā pats zirgam mugurā sēdēdams. Lūk, pa zaļo ekrejceliņu joņo lielā laime žokeja pātadziņas galā.

Bet pirmais pienāk Lotuss. Miesnieks, pēkšņi sabrucis, nolaiž rokas. Par purna tiesu! Laime bija tik tuvu...

Erve

Parīzē, maijā.

KULTŪRAS CHRONIKA

Osvalds Lēmanis maija otrā pusē rīko Detroitā savu audzēkņu vakaru. Mākslinieka studijā pašreiz 40 dejotāju. Pēc šī sarīkojuma Lēmanis ar Mirdzu Tillaku paredzējuši doties turnejā uz Toronto, Montrealu un Hamiltonu.

Gleznotāja Margarita Kovaļevska un žurnālists Kārlis Videnieks, kas pēc ierašanās ASV sākumā apmetās Ņujorkā, tagad devušies pie sava galvojuma devēja uz Takomu.

Pianists Anatolijs Bērzkalns Northboro ASV, iekārtojis mūzikas studiju, kuŗā ja 14 audzēkņu. Trimdā Vācijā viņš bija p rzīstams kā mūsu prominento dziedāt partneŗs.

Konstance Miķelsone, pretēji agrākajam nodomam, nolēmusi izceļot uz ASV, kur ja atrodas viņas ģimene. Rakstniece kārto sava dēla emigrācijas lietas un paredz visā drīzumā atstāt Eiropu.

Oskars Kalējs raksta sava jaunā romāna nobeigumu, ko cer paveikt līdz rudenim. Darbs, kuŗa nosaukums vēl nav zināms, aizrunāts izdošanai apgādam Litera.

Apgādā Litera Vācijā sagatavo iespiešanai Jāņa Šīrmaņa pasaku krājumu Vakara viesi. Grāmata iznāks vasarā ar Aņa Bērziņa ilustrācijām.

Ņujorkā miris operešu komponists Abrahams. Rīdzinieki viņu īpaši atceras no Havajas puķes izrādēm. Savu kādreiz slaveno un materiāli neatkarīgo dzīvi Abrahams beidzis lielā trūkumā un vientulībā.

GRĀMATNIECĪBA

Redakcijai piesūtīti Jāņa Siliņa Dabas rotāja stāsti jaunatnei, 87 lpp., ko izde Andr. Ozoliņa apgāds Eutīnā, kā arī šī apgāda un grāmatnīcas katalogs. Tajā uzskaitīts visai ievērojams autoru un titulu daudzums, kas blakus reklāmai dod ieskatu par latviešu trimdas grāmatniecības kopumu.

Tvans Ņujorkā

Latviešu aktieris Istenīdā zaudējis divas tēvzemes. Būdami divkārt trimdinieki, mūsu skatuves labākie spēki, iespiesti šaurās istabiņās kā dilletanti, gatavo izrādes, kamēr teātŗa mūza Tālija noskumusi sēž stūrītī. Bet ja ts. „teātŗa spēlētājus" glābj paškritikas trūkums un viegls filirts ar mūzām, mākslinieka nepieciešams sazvērnieku ideālisms. Viņu mērķis nav kuplināt savieslgu vakaru, fotografēties un saņemt puķes, bet radīt mākslas darbu, jau iepriekš apzinoties, cik īss būs tā mūžs — pāris izrāžu, ilgi un rūpīgi gatavots mielasts, ko iznicina dažos kumosos, un ne jau gardēži vien, bet arī nesapratīgi rīmas.

Ņujorkas latviešu teātris, strādādams ar drosmi un uzticību latviešu skatītājam, šajos apstākļos sagatavojis jau trešo izrādi, aprīlī uzvedot Tvanu, Mārtiņa Zīverta ironisko divcēlienu, Ņujorkas Sokola zālē. Tālu no profesionālās teātŗa pasaules — spožās Brodvejas, mazās nomaļu skatuvēs ir pagaidu mājvietas mūsu mākslai. Cik ilgi vēl? Bet kad paceļas nožēlojamais bezgausmīgais aizkars, tas atklāj nopietnu mākslinieku draudzi, kas šoreiz uzņēmusies visai grūtu uzdevumu. Tvans nav luga, kas ļauj raksturiem dabīgi izaugt, bet rāda tos īpašumiem, prasot no skatītāja ticību paskaidrojumiem, bet no aktieŗa ārkārtīgu intensitāti. Luga risinās veikli, taču ne ar radītāju spēku, un radīšana palīek aktieŗu rokās. Nerūdītam ansamblim šī dzīvības un nāves spēle varētu kļūt par īstu cilpu. Bet četras personas režisora Uršteina rīcībā ir arī personības un pilnam spēj radīt dzīvus cilvēkus, kaut vietumis šķiet, ka Zīverta manuskripts prasa citādas dzīvības.

Suverēnākais šoreiz, šķiet, pats režisors Dr. Toda zīmīgajā maskā, kas pieskaitāma mākslinieka labākajiem sniegumiem un veidota ar atturīgu inteliģenci. Tas nav daimoniskais, bet skeptiskais veids, un reizēm cilvēcīgāks par cilvēku. Uršteina tulkojums ir pat pievilcīgs, un viņa teicamā dikcija neļāva noklīst nevienai drīzdomīgai frazei, kaut gan publika, liekas, ne vienmēr prata tās saņemt un novērtēt.

Meistars Valdemārs, ko jau pats taksts neganti šausto, likdams šī mākslinieka tēlam allaž zvārotties starp liktenīgām galējībām, tomēr spēj noturēt savu vīra svaru, pateicoties Kārļa Ģērmaņa apvaldītajai, pat skopajai spēlei. Kaut gan Meistara tosts cilvēkam uzvarētājam ir visai vāja vieta lugā, ir tomēr patīkami saskatīt nezūdīgas cilvēcības pēdas nelaimes izķēmotā valrī. Meistara Valdemāra pretmetu — viņa mācekli, balamuti ar ironisko vārdu Milīti, Zīverts bīstami pietuvinājis karikatūrai, kuŗā tad arī Ansis Mitrēvics brīžiem iekrīt kā slazdā, kaut gan jaunā aktieŗa temperaments to lūko pārvērst ticamā cilvēkā.

Līdz ar šiem trim labi noturējušamies viriem autors pietuvinātājā sastrāvā iemetis arī divi dāmas — daiļās māsas Lauru un Irju, līdzīgas izskatā, pretstatīgas pēc dabas. Tukšā, apmātā Laura īstenī ir tikai viens tipa vairāk „nesaprasto sieviešu" galerijā. Viņas „traģēdija" ir stupiditāte, jā, pat vulgaritāte, nelerosinot ne mazāko līdzjūtību. Mildas Zīlavas cēlās, ornamentālī patētiskās kustības Laurai nepiederēs ne kā raksturam, nedz arī kā šim visai parastajam sievietes tipam. Mazā Irja toties skatītājam simpatiska, Zīverta skaidri zīmēta moderna meitene, apveldīta un pat ar zināmu skaudrumu, ko tai piešķīris lietu skaidra redzēšana. Mildas Princes sapņainā parādība tomēr atgādina jau nopļautu puķi, un balss žēlabaināība ar reizēm histēriskiu apakštoni kaut kādi nepieskan šim tēlam, ko citviet redzam un sajūtam gan simtības izlaustu, taču visvairāk dzīvot un just spējīgo starp tvanā nokļuvušajiem dzīvajiem un veselajiem cilvēkiem.

Tvana pirmizrādi noskatījās pilna zāle Ņujorkas pirmās īstenās tveices pārsteigtu skatītāju. Negribētos nekādā ziņā spriest par Ņujorkas latviešu publikas inteliģenci vadoties no tā, cik savaldzinātiem smiekliem tā ik reizi atbildēja uz Mīlīša tiešām bieži atkārtoto izsaucienu „ķēms". Varbūt te arī vietā būtu režisora zīmulis.

R. L. M.

Ingrida Vīksna

Mums jābrien jūrā

ROMĀNS

(72. turpinājums)

Pa priekšu soļoja Kapteinis, rādīdams ceļu, bet Taivēns vadīja pajūgu, uzmetīes uz ragavu malas blakus bērniem. Tikai pāris soļus pabraukuši pa lielceļu, viņi iegriezās sniegainā meža takā, kas devās tieši biezokņa tumsā. Pēc brīža aiz eglēm izspraucās mēness un iesēdās kā greiza spuldze piesnigušā zarā, un zirgam un gājējiem nu bija vieglāk sataustīt ceļu.

„Šito dullumu — dzīt mūs tieši bandītiem rīklē," bubināja Žanis, bailīgi raudzīdamies apkārt. „Nakts laikā vazāt pa mežu — nevarēja dienā visu izkārtot."

„Turi labāk muti," klusu noteica Robis. „Jo esam klusāki, jo labāk."

„It kā šie nu nezinātu, ka mēs te braucam. Droši vien kāds postenis visu nakti un dienu vēroja Mežirbes, un ja šie gribēs — gals mums šā kā tā."

„Ja būtu gribējuši, mēs būtu padarīti auksti jau vakar," nomurmināja Harijs.

„Ja mums reiz ir izdevies izglābties, tad nav nekādas vajadzības otrreiz tīši gāzties briesmās."

„Žēl gan, ka vakar neienāca prātā pagrūzt tevi tā saimnieka vietā," noteica Tedis un uzšāva zirgam ar grožu galu. „Nudien, būtu visiem savs labums."

Žanis apklusa un dusmīgs iegrūda rokas kabatās, visu laiku turēdamies ceļam pret vidu un tā, lai allaž kāds no pulciņa būtu starp viņu un draudīgajiem ceļmalas kokiem.

Kundze, palikusi pēc bandītu apciemojuma bez augstajiem, siltajiem zābaciņiem, ar kuŗiem droši varēja brist pa dubļiem un kupenām, rikšoja varonīgi pakaļ vezumam plānās kurpītēs, pacietīgi un apņēmīgi cīnīdamās uz augstajiem papēžiem pa ceļa grambām un sniegu. Spītīgi klusēdama, viņa raudzījās uz priekšu, tikai uz priekšu, it kā aiz viņas mežmalas to gaidītu jau apsolītā zeme, kur izbeigsies visas šīs grūtības, nejēdzības un baiļes. Viņa soļoja, cieši ticēdama savas nākotnes labajai zvaigznei, un šī ticība viņu nesa kā uz spārniem pāri visām grūtībām.

Kilometrus astoņus gaŗais ceļš līdz Akmenājiem, kur Kapteinis bija sameklējis aplaupītajiem jauno apmešanās vietu, šķita gaŗš un nebeidzams, tas šķita kā ceļš uz nekurieni, kam nekad nebūs gala. Tā bija baiga un reizē burvīga pasaule, kur Kapteinis bija ievedis savus vadāmos, un ja vien aiz katra krūma un egles zara neglūnētu baiļes, nakts liktos kā pasaka vai dīvains sapnis. Dilstošā mēness drebošie ragi, durstīdami lēni slīdošos mākoņus, vērta tumsu puskrēslā, bet biezokņa smagās ēnas uzgūlās jaunajam sniegam, izdzēsdamas tā blāvo mirdzumu. Šur tur klajākās vietās, kur stiga vērtās plašāka un kuplās egles atkāpās no tās tālāk, ceļā izpeldēja mēnešaini sniega ezeri, apžilbinādami gājēju acis ar savu vizuļaino tīrumu. Katra ēna, kas krita pāri šim spožumam, šķita kā izkāpusi no pekles tumsas un draudēja ar nezināmā tuvumu. Pat zirgs soļoja, galvu nodūris, ātriem, it kā iztrūcinātiem soļiem, vēlēdamies tikt drīzāk uz droša un pazīstama ceļa, un katru reizi, kad vējš vai kāda neredzama roka notrieca sniega piku no egles zara vai lika noknikšķēt kādam sasalušam zaram, zirgs iekrākdamies pacēla galvu un straujāk parāva uz priekšu ragavas.

Vienīgi Kapteinis gāja vienmērīgiem, mierīgiem soļiem, galvu ierāvis mazliet plecos, šad tad pamezdams skatienu uz vienu vai otru pusi, un bez stomīšanās nogriezās te pa labi, te pa kreisi pa takām, kas pārējiem šķita visas vienādi piesnigušas un aklas. Bet Kapteinis veda savu baru cauri mežam ar nekļūdīgu mieru, un, kad koki sāka kļūt retāki, tumsa pelēkāka un ceļš priekšā blāvāks, vēstīdams klajuma tuvošanos, bēglu soļi kļuva brīvāki un vieglāki, kaut arī galvas negribot aizvien paŗiezās atpakaļ, kur aiz muguras palika mežs ar saviem noslēpumiem un apslēpto dzīvīgumu.

Nebija vairs ilgi jāsoļo, kad stiga pēkšņi atdūrās pret klaju izcirtumu, un pajūgs uzgriezās uz iebrauktām sliedēm, kas aizlocījās pretī māju puduŗiem un trīcošām ugunīm aizslēptos logos.

„Mēs drīz būsim galā, vēl varbūt ir viens kilometrs — lūk, tur tās mājas ir Akmenāji," teica Kapteinis, izstiepdams roku pret tumsas puduri sniegā.

Kad pajūgs tuvojās Akmenāju pagalmam, no tumsas izlēca ātrs stāvs un uzkliedza:

„Stāt! Kas jūs?"

Klusu pateicis paroli, Kapteinis draudzīgi pamāja vīram ar šauteni, un tas paņēma zirgu aiz pavadas, lai aizvadītu pāri pagalmam līdz ratnīcai.

„Mēs jūs gaidījām jau labi sen," teica puisis.

„Man iznāca dienu aizkavēties Sveķu ciemā. Tur vakar bijuši žandarmi."

„Vai kas nopietns?"

„Muļķības," Kapteinis atmeta ar roku. „Vēlāk izstāstīšu. Un kas šeit?"

„Divi brangi bucīņi," puisis tumsā smējās. „Pārmaiņas pēc cits medījums. Šie iekšā pašreiz dīrā."

„Vai jūs palīdzēsit maniem vezumniekiem?"

„Jā, saprotams!" puisis iesvilpās, un tūlīt pavērās mājas durvis, un ārā izklupa vēl viens vīrietis. „Nāc šurp palīgā, man jāiet atpakaļ uz posteņa," teica pirmais.

Divas paunas ar joni izlidoja no vezuma, bet Kapteinis satvēra straujo puisi aiz rokas, un teica ar siltiem smiekliem balsī:

„Pag', pag', lēnāk — tur ir dzīva manta — bērni!" un viņš izcēla uzmanīgi no vezuma vienu no meitēniem, kas sabozies modās no snaudiena. Ar aizmigušo Andri rokās Elga Pļava līdzi citiem tuvojās Akmenāju slieksnim.

Tā bija viena no piekrastes mazmājām, kur saimnieks rausa savu iztiku gan no smilšainās piejūras zemes, gan no jūras dziļuma, būdams reizē zemnieks un zvejnieks, un trīs mazi kambari ar virtuvi un šaura kūts pāris govīm un zirgam bija visa Akmenāju bagātība. Tieši gaŗ mazmājas logiem gāja ceļš, kas, no Sveķu ciema nākdams, aizlocījās tālāk līdz jūrai, bet otrā pusē tam piekļāvās meža biezoknis ar strupu krustceļu, kas nozuda koku tumsā.

Tā kā Akmenāju stūŗa istabas logs pavēra brīvu skatu uz krustceļiem un mežu, kur vienādi draudīga bija žandarmu tuvošanās dienā un bandītu soļi naktī, tad šeit atbalsta punktu bija iekārtojuši Birzuļa aizsargi, atrazdamies pusceļā starp galveno komandpunktu Sveķu ciemā un krastu, kurp allaž veda viņu slepenās gaitas.

Akmenāju saimnieki, vēl pajauni ļaudis, priecīgi ierāvās mazajā kambarī, atvēlēdami gala istabu bruņotajiem latviešu puišiem, kas tos pasargāja no nakts uzbrucēju briesmām. Un kad Kapteinis bija lūdzis patvērumu arī vēl pulciņam bēglu, tie bez kurnēšanas bija izbrīvojuši savu goda kambari, kur kaktā stāvēja brūni nolakota kumode spožiem misiņa klamburiem pie katras atvilktnes, bet uz loga kupli miršu podi un lekni, tumši zaļi kaktusu bumbuļi. Bēglus arī šeit sagaidīja tik labi pazīstamais salmu paklājs un saldām bērzu šķilām kurinātas krāsns siltums.

(Turpinājums sekos)

200 zemnieku uzbrūk komūnistu labības noliktavai

BULGĀRU SKOLNIEKI NOPLĒŠ KOMŪNISTU PLAKĀTUS NO SKOLU SIENĀM, AIZSTĀJOT TOS AR PRETPADOMJU SAUKĻIEM

Ankara (ol). — Mums trūkst tikai Ļevska, — paskaidroja preses pārstāvjiem kāds bulgāru virsnieks, kas nesen ieradās Ankarā. Ļevskis, kā zināms, bija bulgāru nacionālais varonis, kas cīnījās pret osmaņu virskundzību un par Bulgārijas atbrīvošanu. „Rūgst ne vien visā zemē, bet, pār visām lietām, arī pašā komūnistu partijā," paskaidroja pārbēgušais virsnieks. Kā šim, tāpat arī daudziem citiem bulgāru bēgļiem, kas lielā skaitā ierodas Turcijā, ir taisnība, to gribot negribot apstiprina arī pati bulgāru komūnistiskā prese, kas pēdējā laikā nākusi klajā ar nopietniem pārmetumiem ne vien atsevišķām personām, bet dažādām saimnieciskām un partijas organizācijām un valdības iestādēm.

„Ja pat tie, kam jāapmāca aģitātori, nepakļaujas disciplīnai, neapmeklē kursus un tiem nepietiekami sagatavojas, ko gan var sagaidīt no jaunajiem aģitātoriem, kam jāapgaismo tauta," rakstīts kādā bulgāru komūnistu laikrakstā. Kādā citā minēta vesela virkne partijas komiteju, kas „neizrāda ne mazāko interesi" disciplīnas trūkuma novēršanai. Arī bulgāru jaunatne sagādā saviem vadītājiem arvien lielākas galvas sāpes. Tā komūnistiskās jaunatnes organizācijas priekšsēdis 3. partijas kongresā bija spiests ziņot, ka „jaunatne arvien neatlaidīgāk noplēš komūnistiskos saukļus, plakātus un bildes no skolu sienām un aizstāj tos ar opozicionāru saukļiem". Beigu vārdā viņš prasīja nesaudzīgu cīņu „pret opozicionārām grupām, kas veidojas visā zemē".

Sabotāžu gadījumi fabrikās un raktuvēs kļūst arvien biežāki. Rabotničesko Delo raksta, ka naftai tiekot piejaukts ūdens, pazūdot rezerves daļas, mašīnas padarot nelietojamas, nomontējot zobratus un citas neaizstājamas sīkdaļas. Tālāk laikraksts ziņo, ka Pornikas ogļraktuvēs tikai 60 proc. no mašīnām esot lietojamas, jo pārējie 40 proc. pastāvīgi atrodoties remontā. 1950. g. no fabrikas izlaistie jaunie bagari nepietiekamas kopšanas un nemākulīgas lietošanas dēļ bijuši lietojami tikai vienu mēnesi.

Bet šai pa daļai pasīvai sabotāžai pēdējā laikā arvien biežāk pievienojas gluži aktīva pretdarbība. Kāda lielāka zemnieku grupa, turpat 200 cilvēku sastāvā, uzbruka Burgas ostas labības noliktavām Melnās jūras piekrastē. Noliktavu saturs bija domāts eksportam uz Pad. savienību. Sardžu posteņus likvidēja un noliktavas nodedzināja ar visu labību. Valdības iestādes pēc tam apķīlāja visus Burgas apriņķa zemnieku labības krājumus, 250 lauksaimnieku apcietināja un nosūtīja piespiedu darbos Lomas ogļraktuvēs pie Donavas. Tikko slepenā valsts policija bija savu darbu šeit beigusi, to aicināja uz Kostenecu, kur bija uzspridzināts lielāks dzelzceļa tilts uz Sofijas—Burgas līnijas.

Rūgšana turpinās arī armijā, neraugoties uz to, ka visi kaut cik aizdomīgie virsnieki likvidēti. Disciplīnas trūkums, kā arī slepena un atklāta pretestība pamudinājusi bulgāru komūnistisko ģenerāli Dikovu kādā rakstā Narodna Vojska pieprasīt „visu to karavīru rupīgu nopratināšanu un sodīšanu, kas grēko pret disciplīnu". Viņš prasīja nepārtrauktu karavīru kontroli un izsekošanu tiklab kazarmās, kā arī ārpus tām — apmācībās, brīvlaikā un atvaļinājumā.

400 meitenu lipina svētku pastmarkas

Londona (oe). — Lielbritānijas festivāls ievērojamus ienākumus sagādājis kādam mazam Londonas pastmarku tirgotājam. Pirms kāda laika viņš, labas idejas mudināts, par 2500 mārciņām nopirka monopoltiesības jubilejas aplokšņu apmarkošanā ar speciālām festivāla markām. Pastmarku tirgotāji un krājēji no visām pasaules malām nodeva savus pasūtinājumus Čarlijam Rosam Londonā. Čarlijam vajadzēja savu sīko uzņēmumu ievērojami paplašināt un pieņemt darbā arvien vairāk darbinieču. Tagad festivāla pastmarkas uz aploksnēm lipina jau 400 meitenu. Līdz šim ar jaunajām markām aplipināts 3 milj. vēstuļu. Ross pēc paša gatavota uzmetuma pasūtinājis arī īpašas festivāla aploksnes. Jau tagad veiklā pastmarku tirgotāja tīrā peļņa pārsniegusi 100.000 mārciņu.

Ierosina atrisināt DP un bēgļu vecuma pensiju jautājumu

Bēgļu nacionālo komiteju amerikāņu joslas sakaru virsnieks pie IRO galvenās mītnes Minchenē prof. Dr. O. Pirkmajers iesniedzis IRO vadībai plašāku memorandu, kurā līdz steidzami pārbaudīt un labvēlīgi atrisināt jautājumu par vecuma pensiju un sociālo rentu maksāšanu DP un bēgļiem. Pamatojoties uz savāktiem materiāliem, atsevišķās nacionālās komitejas jau mēģinājušas iestādēs šo jautājumu kārtot, bet tam līdz šim vēl nav bijis praktisku rezultātu. Iesniegumā norādīts, ka šīs svarīgās problēmas taisnīgai atrisināšanai tomēr būtu jāveltī visas pūles.

Mirusi Dr. Zina Dāle

Trimdā Amerikā mirusi ārste Zina Dāle. Nelaikē dzimusi 1905. gada 15. maijā. Pēc Jelgavas klasiskās ģimnazijas beigšanas, studējusi Latvijas universitātē medicīnu, pēc tam strādājusi par rajona ārsti Aucē un Zaļeniekos. Bēgles gaitās Vācijā Dr. Dāle strādāja Berlīnē, kur to pārsteidza boļševiki. Tikai ar grūtībām viņai izdevās pārbēgt uz angļu joslu, kur viņa praktizēja Hohnes-Belzenes DP nometnē. ASV nelaikē strādāja Jumas, Arizonā, klīnikā par laboranti. Dr. Dāle atstāj trīs bērnus. Iecienītā ārste bija korporācijas Daugaviete locekle.

LABKLĀJĪBAS VIRSNIEKI „PALICĒJU NOMETNĒS BAVĀRIJĀ

Bēgļu nacionālo komiteju sakaru virsnieks pie IRO galvenās mītnes amerikāņu joslā prof. Dr. O. Pirkmajers paziņojis nacionālo grupu zināšanai labklājības darbinieku sarakstu, kuŗu uzdevums ir padomdošana un individuāla palīdzība Vācijā palikušo bēgļu nometņu iemītniekiem Bavārijā, atskaitot katoļticīgos un žīdus. Labklājības darbinieku uzdevumos ietilpst arī ārpus nometnēm atteicīgā rajonā dzīvojošo bēgļu aprūpēšana.

Minchenes apgabala biroja WCC labklājības virsnieks ir Mr. Kovacs, bet Iekšējās misijas referents Mr. Schwarz, Mosachas (bij. Luitpolda kazarmu) nometnē — Mr. Arnhold (WCC) un Miss Ammon (IM), Landshutas un Ansbergas Leopolda kazarmu nometnē — Mr. Tkatschenko un Miss Dannholz, Ingolštates nometnēs — Mr. Komaretzky un Miss Rheinbott, Valkas nometnē pie Nirnbergas — Dr. D. Teodorescu, Miss Raup un Miss Freese, Augsburgas apgabala birojā Infanterijas kazarmās — Dr. Szakats, Kleinkecas nometnē pie Ulmas — Mr. Watskan un Mrs. Spieske, Memmingenberga nometnē pie Memmingenas — Miss Falz, Šveinfurtes apgabalā, IRO centrā Vircburgā — Mr. Diasszilagyi un Mrs. Diesener (Ansbacha-Vircburga).

Nometņu dzīve

BODENTEICHAS veco ļaužu mītnē šinīs dienās 75. dzimšanas dienu nosvinēja bij. Latvijas policijas inspektora J. Ķīseļa māte. Jubilāri sveica mītnes draudzes mācītājs A. Grīnbergs, mītnes latviešu pārstāvis u. c. Ķīseļa mātes vienīgā vēlēšanās ir vēl reiz redzēt atbrīvotu Latviju.

NEIŠTATES nometnē (Holšteinā) par Dzīves jēgu referēja cand. rer. merc. H. Luters. — Tā kā nometnes kazarmu blokos paredzēts novietot policijas vienības, sagaidāms, ka iedzīvotājus izvietos privātos dzīvokļos vai arī pārvietos uz citām nometnēm. — Pēdējā laikā bēgļi sistēmatiski saņem boļševiku piesūtīto literatūru. Tikllīdz trimdas laikraksts publicēts kāda latvieša vārds un adrese, tā krievu misija „aplaimo" to savu propagandas izdevumu plūdiem.

Pad. savienība vēl nav gatava karam —

APGALVO BIJ. BRITU MILITĀRATAŠEJS MASKAVĀ

Londona (ni). — Tagad pensionētais britu militārais atašejs Maskavā 1948. līdz 1949. g. ģenerālmajors Ričards Hiltons, kas pašlaik apceļo Angliju, referēdams par dzīvi Pad. savienībā, nule atklāja vienu no „tūkstoš militārajiem noslēpumiem" par sarkanarmijas stiprumu, kuŗus viņš sakās zinām. Hiltons apgalvoja, ka mītu par sarkanarmijas varenību apzinīgi izplatījis pats Kremlis, lai radītu lielāku iespaidu pašu zemē un ar to mulsinātu un iebaidītu rietumvalstis.

Kamēr parādēs un uzņēmumos redzamās sarkanarmijas daļas atstājot varen brašu iespaidu, caurmēra kājnieku vienība Pad. savienībā esot „visai nožēlojama un bēdīga". Padomju bruņotie spēki visumā pagaidām ļoti vāji izveidoti, un paiešot ilgs laiks, līdz tie būšot spējīgi ielaisties lielākā bruņotā konfliktā. Hiltons tomēr brīdināja, ka atsevišķas divīzijas jau tagad intensīvi mechanizētas, un, tikko būšot attiecīgā gatavībā visi padomju bruņotie spēki, Kremlis neapšaubāmi sākšot karu.

Hiltons pastāstīja arī par saviem mēģinājumiem plašāk iepazīties ar krievu tautas patieso seju, „mazā cilvēka" domām par pašreizējo režīmu un nākotnes cerībām. To gan visādi centušies aizkavēt MVD aģenti, kas viņam nemitīgi sekojuši. Dažkārt Hiltonam tomēr izdevies no savas „ēnas" atbrīvoties, un tad sarunās ar vidējās un vecākās paaudzes pārstāvjiem viņam vairākkārt apliecināts, ka krievu tautai boļševiku režīma metodes un saukļi jau sen līdz kaklam.

Viltoti kompartijas paziņojumi sacel pāniku Austrijas komūnistos

Vīne (md). — Ap 10.000 Austrijas komūnistu pēdējo 6 nedēļu laikā saņēmuši ierakstītas vēstules no partijas centrālkomitejas. Vēstulēs, kas rakstītas uz partijas blankām un apgādātas ar visiem vajadzīgiem parakstiem, paziņota raksta saņēmēja izslēgšana no partijas par „titoistisku novirzīšanos". Vēstules izrādījušās veikli viltotas, un tās izplata kāda slepena pretkomūnistiska organizācija. Tai arī izdevies pilnā mērā sasniegt savu mērķi, radot Austrijas komūnistu vidū kaut ko līdzīgu pānikai. Daudzi no vēstuļu saņēmējiem, juzdamies apdraudēti, nekavējoties uzmeklējuši kādas paslēptuves. Apjukušā centrālkomiteja velti skaidro un aicina daudzus uzticamus partijas biedrus atgriesties.

Zemūdenes uzvar mūžīgos ledus kalnus

FANTASTISKI AMERIKĀŅU PĒTĪJUMI AIZ POLĀRĀ LOKA

Nigaluka (oe). — Vēl pirms dažiem gadiem bija liela sensācija, ja kāda ekspedīcija devās uz polārajiem apgabaliem. Polārā jūra, kas pēc platības ir apmēram Eiropas lielumā, atlantos vēl tagad apzīmēta ar baltu laukumu. Aiz arktiskiem ledus kalniem pasaule reiz izbeidzās, bet tagad šajos kādreiz nepieejamos apgabalos notiek plaši arktikas izlases vienību manevri. Visapkārt polārajam lokam izplešas radara un meteoroloģisko staciju tīkls. Bumbvežu eskadriļas stacionētas starta gatavībā visattālākajās arktiskās bazēs.

Ir zināms, ka polāro apgabalu iegūšanā kopš vairākiem gadiem aizrautīgi sacenšas amerikāņi un krievi, nemitīgi izmantojot pēdējos atzinumus, jaunākās ierīces un turot gatavībā speciālas lidmašīnas, lai pirmās nepieciešamības gadījumā izlietotu īsāko ceļu pāri polārajam lokam. Pirms daudziem gadiem saviem sāncenšiem tālu priekšā bija aizsteigusies Pad. savienība. Pāri Spicbergenai devās padomju ekspedīcijas grupas un lidmašīnas ievākt sīkus datus un novērojumus. Sibirijas ziemeļu piekrastē uzbūvēja daudzas bazes tāllidojumu bumbvežiem, lai kara gadījumā varētu uzbrukt Amerikai pāri ziemeļpolam. Bet jaunākās ziņas no polārajiem apgabaliem liecina, ka amerikāņi pēdējos mēnešos ne tikai krievus panākuši, bet aizsteigušies tiem tālu priekšā. Ar neatlaidību viņi izpētījuši bezgalīgos ziemeļpola apgabalus, izmērījuši tos un sastādījuši kartes. Amerikāņu pētnieki ieguvuši trīs ļoti svarīgas atziņas, kas arī jau pa daļai reālizētas.

Pirmkārt, klejotājos ledus laukos uzietas kustīgas, bet stingras salas, kas pastāvējušas jau gadu desmitiem ilgi. To izmēri sasniedz pat 30—50 km un dažas paceļas 30 m virs ledus līmeņa. Šīs salas kustas ierobežotā lokā ļoti lēnām, ne vairāk kā 1 km dienā. Uz tām atrodas ne vien upes un ezeri, bet arī plaši līdzenumi — ideālas nosēšanās vietas pat vislielākām lidmašīnām.

Kā šīs salas radušās? Polārpētnieki to līdz šim nav spējuši izpētīt, un militāristiem tas arī nemaz nav nepieciešams. Viņiem pietiek ar to, ka šeit atrastas labas dabīgas lidmašīnu bazes. Dažas no salām atrodas tikai 400 km no ziemeļpola, bet 1500 km attālumā no tuvākās cietzemes. To precīzās atrašanās vietas ir militārs noslēpums. Tikai nesen amerikāņu presē pavīdēja ziņa, ka 360 km ziemeļos no Alaskas uz kādas no šīm peldošām salām ierīkota un sākusi darbu plaša meteoroloģiska stacija, ko apkalpo 15 vīru. Stacija darbojas cauru gadu, un to nepārtraukti apgādā ar visu nepieciešamo transporta lidmašīnas un helikopteri.

Klimatisko apstākļu un stratēģisko iespēju tālākai izpētīšanai amerikāņu supercietokšņi pēdējā laikā vismaz katru otro dienu dodas uz ziemeļpolu un atpakaļ. Tie atklājuši apbrīnojamu parādību, ka mūžīgajos ledus laukos atrodas plašas ūdens joslas, kas neaizsalst arī ziemā. Šis konstatējums apgāza Nansena apgalvojumu, ka polārā jūra esot sekla un sasalusi ledū. Zem arktiskā ledus katrā ziņā jābūt ūdenim. Mēnešiem ilgi šo parādību pētīja, ņemot palīgā arī speciāli pārbūvētas zemūdenes. Gala iznākumā konstatēja, ka zem mūžīgā ledus, kas pa lielākai daļai nav biezāks par 2 m, atrodas dziļa jūra. Konstatēja arī, ka ledus biezums viegli nosakāms pēc tā krāsas. Plāns ceļojošais ledus pelēcīgs, ilggadīgs biezs ledus zilgans, gluži veci mūžīgā ledus slāņi tumši zili. Novērotāji no gaisa konstatējuši arī visizdevīgākos zemūdeņu ceļus, kas zem polārā ledus vestu uz Sibiriju. Maģiskā radara acs zem leduskalniem ienirušām zemūdenēm visu laiku parāda ledus struktūru.

Jaunākās amerikāņu zemūdenes, šķērsojot ziemeļpolu, dažās dienās no Alaskas var nokļūt līdz Sibirijai. Tā ne tikai jūtami saīsinās milzīgais attālums, bet zemūdenēm nav jābīstas arī no stingri apsargātām normālām jūras pieejām krievu piekrastei.

„Pasta iznēsātājs Maskavā"

ĀRZEMJU DIPLOMĀTU NEDIENAS PADOMIJAS GALVASPILSĒTĀ — 2000 DOLARU MĒNESĪ PAR PIECU KRIEVU KALPOTĀJU MALTĪTĒM — ĒĢIPTIEŠU SŪTŅA RAKSTURĪGS STĀSTS

Kairo (nan). — Interesantas detaļas par ārzemju diplomātu dzīvi Maskavā presei pastāstīja Ēģiptes sūtnis Maskavā Aniss Azers Beijs, kas pēc deviņiem Maskavā pavadītiem mēnešiem nesen bija ieradies Kairo atvaļinājumā.

Briselē iztiesās simboliskus prāvu pret Pad. savienību

IRO NOMETNI ITALIJĀ SALĪDZINA AR KONCENTRĀCIJAS NOMETNI

Brisele (fm). — Ap 20. maiju Briselē sāksies simboliska prāva, kur apsūdzētā būs Pad. savienība, kas savā territorijā uztur koncentrācijas nometnes. Prāva dibināsies uz izmeklēšanas rezultātiem un dokumentiem, kas iegūti no Starptautiskās komitejas pret koncentrācijas nometņu režīmiem. Apsūdzības materiāli satur ap 270 agrāko padomju vergu nometņu iemītnieku liecību. Tiesa sastāvēs no nacistu koncentrācijas nometņu bijušiem ieslodzītiem. No 10 tiesnešiem 2 būs holandieši, 2 franči, 3 beļģi, 2 vācieši un 1 spānietis. Prokurors būs kāda francūziete. Sagaidāma 40 liecinieku uzstāšanās, kas sniegs apsūdzības pierādījumus pret padomju režīmu. Komitejas pārstāvis paskaidrojis, ka liecības un dokumenti būs svaigi un attieksies uz tagadnes faktiem un notikumiem. Sagaida, ka process ilgs 10 dienu. Padomju vēstniecība Briselē uzaicināta sūtīt uz prāvu aizstāvi...

Pieminētā komiteja izmeklē arī sūdzības par koncentrācijas nometņu pastāvēšanu Jugoslavijā, Spānijā, Čechoslovakijā, Grieķijā, Rumānijā un Bulgārijā. Komiteja esot saņēmusi sūdzības arī par kādu koncentrācijas nometni Italijā. Sūdzība attiecoties uz IRO nometni Lefraskote Dealtrī, Frošinonas provincē.

Jugoslavijas meklētais „kara noziedznieks Nr. 1" dzīvo Kalifornijas jūrmala

Losandželosa (fm). — Amerikāņu žurnālisti uzgājuši, ka vīrs, ko Jugoslavijas valdība meklē kā „vienu no lielākiem kara noziedzniekiem", dzīvo komfortablos apstākļos kādā Kalifornijas peldvietā. Tas ir Hitlera organizētās Kroatijas leļļu valdības kādreizējais augstais amatvīrs Andrējs Artukovičs, ko apsūdz 1 milj. serbu un žīdu noslepkavošanā pēdējā kara laikā. Artukovičs reportieriem vienīgi paskaidrojis, ka viņš par 100 dol. nedēļā strādājot sava brāļa Džona Artukoviča būvfirmā par grāmatvedi. Arī brālis tāpat atteicās atbildēt uz jebkādiem jautājumiem un žurnālistiem norādīja griezties Vašingtonā, kur „viss par šo lietu zināms".

Andrēja Artukovičs īslaicīgajā Kroatijas valdībā bija iekšlietu, tieslietu ministrs, kā arī valsts padomes prezidents. Tito valdība vēl šī gada marta beigās prasījusi Artukoviča izdošanu, bet nav vēl saņēmusi atbildi. Belgrades valdība norāda, ka Artukovičs bijis Kroatijas leļļu valdības galvas Antes Paveliča labā roka. Paveliča valdība pēc vāciešu pavēles „atšķīra Serbiju un Kroatiju ar asiņu upi", noslepkavojot 1 milj. serbu un žīdu. Cik noskaidrots, Artukovičs aizbēdzis no Eiropas 1948. g. un iekļuvis ASV, kur tagad dzīvo ar sievu un trim bērniem.

Kaviārs, vodka un Krimas šampanietis pret kokakolu, desiņām un alu

Teherana (el). — Interesantu izpausmi austrumu un rietumu konflikts radis Iranas galvaspilsētā. Teheranas iedzīvotājiem ļauts izvēlēties starp kaviāru, vodku un Krimas šampanieti vai kokakolu, karstām desiņām un alu. Jau priekš dažām nedēļām amerikāņu vēstnieka Henrija Grēdija dzīves biedre bija izsūtījusi aicinājumus uz labdarības svētkiem. Visiem pilsētas iedzīvotājiem bez loterijām, dejas, zīlniekiem un citām izpriecām paredzēts pasniegt speciālus amerikāņu gardumus un dzērienus. Pag. piektdien padomju vēstnieks Sadžikovs, pāriedams „pārsteidzējā pretuzbrukumā", izsūtīja simtiem ielūgumu uz dārza svētkiem, kas — nejaušības dēļ — notiek reizē ar amerikāņu vēstnieka kundzes labdarības sarīkojumu. Sadžikova ielūgumos pieteikts, ka pēc krāsu filmas Musorgskis izrādes pēc vecām padomju tradicijām viesus pacienās ar augstprocentīgu alkoholu un kaviāru. Teheranas iedzīvotājiem šī „dīvainā sagadīšanās" sagādājusi lielu jautrību, bet tie tomēr pārliecināti, ka nebūs maz tādu, kas gribēs sekot abiem ielūgumiem.

„Visas savas darbības laikā Maskavā es pat neesmu redzējis Staļinu," izteicās Azers Beijs, „un vispār ārzemju diplomāta stāvoklis Pad. savienības galvaspilsētā ir gluži kuriozs. Teiksīu jums atklāti, ka Maskavā esmu tikai pasta iznēsātājs. Turklāt es neesmu vienīgais, jo arī pārējie vēstnieki un sūtņi ir līdzīgā stāvoklī un tikai nēsā šurpu un turpu dažādus vēstījumus. Viņu ziņojumi savām valdībām pa lielākai daļai pastāv no informācijas par to, ko raksta padomju prese."

Pirms kāda laika katrai ārzemju diplomātiskai misijai Maskavā bija pašai savs tulkošanas birojs padomju preses izsekošanai, bet tad diplomāti konstatējuši, ka viņi visi veic vienu un to pašu darbu. Tādēļ tie vienkāršu taupības dēļ nodibinājuši kopīgu tulkojumu biroju, kuŗa izdevumus ārzemju misijas sedz kopīgi, saņemot no biroja angļu un franču valodā tulkotus pārskatus par padomju preses rakstiem. Galvenie materiāli, ar kuŗiem birojam darīšana, ir trejāda veida: padomju preses raksti par pasaules politisko stāvokli, kas arvien satur tos pašus uzbrukumus rietumu nācijām, tikai katru dienu citā stilā; otrkārt, vietējā informācija, kas pa lielākai daļai piesaka arvien jaunas dižas būves un projektus, protams, arvien tikai sekmīgus; beidzot — zinātniska informācija.

„Es Staļinu redzu katru dienu laikrakstos," paskaidroja ēģiptiešu sūtnis, „bet nekad neesmu sastapis viņu pašu, pat ne toreiz, kad iesniedzu savus akreditēšanās dokumentus Padomju sociālistisko republiku savienības prezidentam biedram Sverņikam. Domāju, ka gluži tāpat gājis lielākai daļai manu kollēgu Maskavā." Azers Beijs tālāk atzinās, ka viņam nav bijis nekādas izdevības ne apceļot un vērot zemi, ne arī vispār bijis daudz ko darīt, un tāpēc viņš lielāko daļu laika pavadījis lasot, — tik daudz, kā nekad iepriekš savā mūžā.

„Ārzemju diplomātu dzīve Maskavā tagad kļuvusi gluži neciešama," turpināja Azers Beijs, „it sevišķi, kopš preču cenas ārzemniekiem kļuvušas tik nepanesamas." Savā laikā angļu mārciņa bija vērta 100 rubļu, tad tās kurss kritās līdz 87, vēlāk līdz 32, un tagad mārciņa līdzinoties vairs tikai 9 rubļiem. Daži no diplomātiem protestēja, bet padomju ārlietu ministrija visus protestus noraidīja, jo Pad. savienībai pašai esot tiesības noteikt rubļa maiņas kursu. Azeram Beijam uz nenormālo valūtas kursu dibinātās cenas jāmaksā ne tikai par savu un Ēģiptes misijas darbinieku ātrāka apgādi, bet arī par sūtniecības piecu krievu kalpotāju uzturu. Par kalpotāju pārtiku sūtniecībai jāizdod 300 rubļu dienā, kas atbilst 33 ēģiptiešu mārciņām vai 94 dolariem. Tas nozīmē, ka Ēģiptes sūtniecība Maskavā spiesta katru mēnesi izdot 2820 dolaru tikai par piecu krievu kalpotāju maltītēm sūtniecībā.

Sarežģījumu draudi Vidējos austrumos

Nujorka (ss). — UN ģenerālsekretārs Lī, pēc četru nedēļu ilga brauciena pa Eiropu un Vidējiem austrumiem, vērsa uzmanību uz iespējamu jaunu nopietnu sarežģījumu perēkli Vidējos austrumos, it īpaši pieminot pašreizējās žīdu un arabu cīņas pie Sīrijas robežas. Pasaule nekad nevarēšot justies droša, izteicās Lī, iekām nebūs nodibināts īstens un ilgstošs miers šinī pasaules daļā, kas atrodas krustceļos starp austrumiem un rietumiem, ir svarīga militārā ziņā un allaž bijusi rasisku pretešķību perēklis. Jebkādā sadursmē šai apgabalā vienmēr noteicēja loma būs reliģiskām un rasiskām jūtām. Pretešķības pastāv arī pašu arabu tautu starpā, bet tās visas kopā dedzīgi aizstāv pārliecību, ka arabus izmantojuši žīdi ar ārvalstu atbalstu. Joprojām nav izslēgta iespēja, ka šeit var izcelties atmaksas karš.

Pašreiz ļoti svarīga kā saimnieciskā, tā humānitārā ziņā ir bēgļu problēma. Tūkstošiem arabu bēgļu no apgabaliem, kas tagad atrodas žīdu pārvaldīšanā, ieplūduši Libanonā, Sīrijā un citās arabu valstīs, kuras tikko pašas spēj uzturēt savus iedzīvotājus. Pašreizējā UN un citu grupu palīdzība ir nepietiekama, — tālāk iztelcās Lī, pareģojot katastrofu, ja šai virzienā netiks darīts vairāk. Pašreiz situāciju vēl sarežģī divi svarīgi apstākļi — naftas avotu nacionalizācija Irānā, kā arī Ēģiptes nodoms izbeigt līgumu ar Angliju par britu karaspēka stacionēšanu Aleksandrijā un Suecas kanāla joslā un kopīgu pārvaldi Sudanā.

Humānika — mācība par vienreizīgo cilvēku

Amerikāņu profesors dibina jaunu zinātnes nozari

Jau vairākkārt aizrādīts, ka modernā zinātne ir pārāk speciālizējusies un speciālisti savos pētījumos allaž aiziet visai tālu prom no aktuālām dzīves problēmām. Šis iebildums tomēr nepavisam nav attiecināms uz kādu jaunu nozari, ko dibina un cenšas izveidot amerikāņu bioķīmiķis, Teksasas universitātes profesors Rodžers J. Viljemss (Williams). Šī jaunā nozare ir mācība par cilvēku pašu, un to apzīmē ar vārdu humānika. Tā nav vienkārša psiholoģijas, socioloģijas, anatomijas un fizioloģijas apvienojums, bet iezīmē gluži jaunu pieeju, nāk ar jauniem principiem un viedokļiem. Humānika gan balstās uz visu to faktu un likumu materiālu, ko sniegušas minētās zinātnes, bet reizē ar to sistēmatizē un apstrādā šos faktus, vadoties no jauniem principiem. Bez tam humānika iezīmē jaunas līnijas turpmākiem pētījumiem, ko jau veic Teksasas universitātes u. c. institūtos.

Nozīmīgākais humānikas princips ir skatīties uz cilvēku kā uz individuāli gluži īpatu, vienreizīgu, savdabīgu būti. Šī pieeja patiesībā nav absolūti jauna, bet Viljemss to attīsta, balstoties uz modernās bioķīmijas, fizioloģijas un psiholoģijas materiāliem. Atceros, piem., ka jau mūsu Latvijas universitātē šo ideju daži profesori izcēla ārstniecības jautājumos (medicīnas fakultātē) kā īsu formulējumu: mēs neārstēsim slimību, bet slimu cilvēku. Taisni medicīnā arī ir un būs humānikas galvenā nozīme. R. J. Viljemss pasvītro, ka ir aplam operēt ar tādu jēdzienu kā „caurmēra cilvēks" vai kādu abstraktu „slimību", piem., „vēzi". Taisni pārliecīgā vispārināšana, šabloniska metožu lietošana abstraktās slimības ārstēšanai ir viens no lielākiem medicīnas trūkumiem. Piem., tas pats vēzis nebūt nav tāda noteikta slimība, kurai vienmēr vienādi cēloņi un kas ārstējama ar vieniem un tiem pašiem līdzekļiem. Patiesībā vēža veidu ir tik, cik vēža slimnieku.

Pārsteidzoši un gandrīz vai sensacionāli ir R. J. Viljemsa sniegtie dati par farmakoloģiskām un bioķīmiskām individuālām īpatībām. Jau ikdienišķi personīgi novērojumi mūs māca, cik dažāda ir dažādu medikamentu ietekme uz dažādām personām. Ir cilvēki, kas gandrīz pilnīgi nejutīgi pret normālām kofeīna devām, un ir atkal citi, kam tās darbojas neticami efektīgi. Daudzi nepanes sulfonamidus, pat visnekaitīgāko sulfadiazinu, kamēr daudziem citiem šīs ķīmikālijas tikpat nekaitīgas kā cukurs vai sāls.

Sevišķi liela nozīme šai ziņā ir individuālajam momentam uzturvielu jautājumos. Jau neskaitāmi kara laiku novērojumi rādīja, ka dažu nozīmīgu uzturvielu iztrūkumu viens panes viegli, bet citam tā ir katastrofa. Tādēļ arī visādām „internacionālizētām" normām par nepieciešamo proteīnu vai vitamīnu daudzumiem ir gaužām niecīga nozīme. Ir cilvēki, kas ilgu laiku var iztikt gandrīz pilnīgi bez C vitamīna, bet ir laba tiesa arī tādu, kam to vajaga 100—200 mg dienā un pat vēl vairāk. Viljemss min neskaitāmus piemērus, kur šādas „galējības" nekādā ziņā nav saistītas ar kādu slimību vai nenormālības pazīmi. Šim apstāklim jo liela nozīme arī bioķīmiskos eksperimentos ar dzīvniekiem: arī tur parādās tās pašas individuālās īpatības. Pavisam niecīga nozīme ir bioķīmiskiem izmēģinājumiem, kur pētīta kādas vielas ietekme tikai uz 5—10 individiem. Tikai no daudziem simtiem individu var gūt skaidru ainu. Parasti tad ir tā, ka 50 līdz 80 gadījumos no 100 ir kāda redzama, pozitīva iedarbība, bet pārējos nekāda efekta nav, vai arī tas ir pavisam „nenormāls".

Teiktais attiecas ne vien uz vitamīniem un medikamentu iedarbi, bet uz gluži visiem fizioloģiskiem procesiem, piem., hormonu dziedzeru darbību un vēl jo lielākā mērā uz psihiskām un psihofizioloģiskām īpatībām. Raksta ierobežotais apmērs neatļauj tuvāk izcelt šo apstākļu nozīmi. Skaidrs tomēr viens: cik liela nozīme fizioloģiskām un bioķīmiskām īpatībām ārstniecībā un higiēnā, tikpat liela nozīme ir psihofizioloģiskām un dvēseles īpatībām sadzīvē, otra cilvēka saprašanā. Vislielākā kļūda ir mērot citus ar „savu" mēru vai arī ar kādu vispārīgu mērauklu „cilvēks", „sieviete". Nav šaubu, ka humānikas atzinumi ir nozīmīgi ne vien speciālistiem mediķiem un psihologiem, bet arī mums katram.

Dr. —ns

Blondā Ilze iekaro Amerikas padebešus

SEŠPADSMITGADĪGA LATVIEŠU MEITENE GATAVOJAS KĻŪT ASV JAUNĀKĀ LIDOTĀJA

Tas bija pirms gadiem trim, kad Ausmas latviešu nometnes barakās Kleinkecas mežmalā Švābijā vēl valdīja liela rosība, kad tur viesojās latviešu teātrinieku „drednauti", bieži ieradās koncertanti un citi viesi un kad tuvējā Gincburgā iznāca laikraksts Latvija. Visi kleinkecieši toreiz pazina Dušultu ģimeni. Kamēr māte diendienā vadīja latviešu laikraksta ekspedīciju, nometnē abas vecākās Dušultu meitas — melnmatainā Ieva ar blondo Ilzi — blakus skolas gaitām dabūja kopt mājas un pieskatīt mazo māsu Maiju. Ģimenes galva — pulkvedis Dušults jau ilgu laiku ārstējās sanatorijā. Kad sākās izceļošana, noskaņojums ģimenē bija drūms, jo izredzes izceļot bija mazas. Un tomēr slimnieks cītīgi sarakstījās, visādi pūlēdamies ko izkārtot ģimenes labā, un — beidzot lieta tiešām bija tik tālu, — klāt galvojums un aicinājums uz pārbaudēm. Bet ģimenes tēva veselība, ko bija sagrauzuši daudzie pārdzīvojumi, rūpes par ģimenes nākotni, iepriekšējās neveiksmes un

Gan Ilze savu mērķi sasniegs

ilgie pūliņi, šo jauno satraukumu vairs neizturēja. Un tā ģimene tieši pirms došanās uz jauno kontinentu palika bez tēva. Viņam bija jāpaliek Vācijas zemē, bet dziļi satriektai mātei ar meitām gandrīz vai tieši pēc bērēm jādodas ceļā uz Ameriku.

Tas viss nāk prātā, kad tagad pēc gadiem amerikāņu laikraksta lapā jāsaduras ar Dušultu Ilzes vārdu, un turklāt pavisam negaidītā sakarībā. Ģimene nu jau pāris gadu iedzīvojusies otrā krastā, Nujorkas štatā. Meitenes krietni paaugušās, un ar pārsteigumu lasām, ka kādreizējā Kleinkecas skolniece rāmā Ilze ieguvusi popularitāti visā apkārtnē. Un ja viņai viss izdosies kā cerēts, Ilze var kļūt pavisam populāra persona, jo tad viņa būs viena no visjaunākajām, ja ne pati jaunākā civillidotāja visās Savienotajās valstīs.

Ilze pa šo laiku izaugusi par slaidu un spēcīgu meiteni, daudz nodarbojas ar sportu un ir laba bezbola spēlētāja savas klases vienībā. Bet par dzīves mērķi viņa izraudzījusi lidošanu un ar sevišķu neatlaidību līdz šim arī uz šo mērķi dzinusies. Pietika reiz ar kādu pazīstamu zviedru jaunekli pacelties lidmašīnā, lai Ilze ne dienu, ne nakti vairs nevarētu domāt par ko citu. Un septembrī viņa ieradās lidostā, paziņodama, ka grib mācīties lidot. Tagad 16 g. vecā Ilze jau nolidojusi 10 stundas un gatava izturēt visus vajadzīgos pārbaudījumus.

Priekšā vēl stāv dažādi nopietni šķēršļi, bet arī līdz šai vietai noklūt nebija viegli. Šīs 10 mācības stundas bija jāsadala pa 20 minūtēm un katru reizi, lai nolidotu 20 min., kājām jāiet kopā 16 jūdzes līdz lidlaukam un atpakaļ, jo satiksmes nekādas nav. Turklāt katra mācības minūte bija jāsamaksā. Un Ilze vasaras karstā saulē cītīgi līkņājās, vācot dārzājus par nedaudziem centiem atlīdzības. Viņa bija nodegusi tik brūna, ka skolas biedrenes smējās, — Ilze laikam saulojoties Floridas jūrmalā. Šādā un līdzīgā ceļā sapelnītie centi un dolari aizgāja par īsām mācības minūtēm, lai tiktu līdz iecerētajam mērķim.

Nu Ilze tik tālu būtu. Daudzi lidotāji viņai teikuši, ka viņiem pašiem līdz pirmajam patstāvīgajam lidojumam vajadzējis daudz vairāk mācības stundu. Bet Ilze tam bija gatava pēc 8 nolidotām stundām. Viņa pati domā, ka daudz nopelnu te viņas apmācītājam, bijušam armijas lidotājam Skeltonam jeb, kā viņu dēvē kollēgas, „Skellijam", kas allaž ar lielāko mieru ļāvis savai audzēknei pašai tikt galā ar riskantākajām situācijām, koriģējot tikai vēlāk. Savkārt arī Skeltons ar savu audzēkni ļoti apmierināts un to neslēpj arī intervētājam žurnālistam, kas vietējā Džemstaunas avīzē sniedz garu aprakstu par Dušultu gaitām jau no Latvijas.

Bet Ilzei vēl pārvarami pavisam citādi šķēršļi. Pirmkārt, viņai tikai 16 gadu, un kārtēju lidotājas licensi, ar tiesībām ņemt līdz arī pasažierus, Ilze normāli varētu iegūt tikai pēc gada. Otra nelaime ir tā, ka Ilze nav Savienoto valstu pavalstniece. Naturalizācijas likumi un lidotāju licensēšanas noteikumi draud sapīties grūti pārvaramā šķēršlī Ilzes uzņēmībai, bet tieši viņas uzņēmības dēļ var cerēt, ka arī tiem viņa tiks pāri. Un tad par viņu avīzes rakstīs vēl vairāk amerikāņu lasīs kādas latviešu bēglu ģimenes skumjo stāstu, kas reizē ir daudzu tūkstošu citu dzimteni zaudējušo trimdinieku stāsts. Novēlēsim, ka reiz piepildītos arī Ilzes sapnis: kādreiz ar māti un māsām — Ievai tagad 17, Maijai 9 g. — kaut vai tieši no Džemstaunas aizlidot dzimtenē, kad tās debesis atkal būs zilas un skaidras.

M. D.

Jānis Leskinovičs pasaules stiprāko viru pulkā

VĀCU PRESES ATZINĪBA IZCILAJAM LATVIEŠU ČEMPIONAM

Rudolfs Zurts, kas pazīstams visā Eiropā, kā viens no populārākajiem grieķu-romiešu cīņas čempionātu rīkotājiem, vadītājiem un tiesnešiem, Minchenes laikrakstā Abendzeitung publicējis garāku rakstu seriju par pasaules stiprākajiem vīriem. To vidū Zurts izcilā vietā apraksta slaveno latviešu grieķu-romiešu cīņas čempionu un vairākkārtīgo pasaules meistaru Jāni Leskinoviču. Zurts raksta:

„Pie labākajiem grieķu-romiešu cīņas meistariem, kādus es jebkad esmu pazinis, piederēja Eiropas meistars Jānis Leskinovičs. Jau 14 gadu vecumā viņš Rīgas vingrotāju biedrībā trenējās grieķu-romiešu cīņas paņēmienos. Arī vēlāk kā students viņš ļoti daudz laika veltīja šim iemīļotajam sportam, kas vēlāk kļuva par viņa arodu, kaut gan tēvs jauno „Leskiju" gribēja izskolot par juristu.

Viņa karjēra grieķu-romiešu cīņās bija sensacionāla. Jau pašā sākumā viņš piederēja pie profesionālo cīnītāju izlases. Vispirms Leskijs apceļoja Krieviju līdz pat Vladivostokai. Pēc panākumiem bagātā ceļojuma viņš ieradās Vācijā, kur 1926. g. Minchenē izcīnīja Bavārijas zelta jostu. Otrā Vācijas turnīrā viņš ieguva Lielo Hanzas godalgu Hamburgā, ko aizstāvēja četrus gadus pēc kārtas.

Smagā svara Eiropas meistarībā viņš uzvarēja divas reizes — Prāgā un Lisabonā. Pēdējā Leskinoviča uzvara bija tāds pārsteigums, ka, izdalot godalgas, orķestrim nebija notis Latvijas himnai. Kapelmeistars satraukumā parāva pie malas Leskiju, kas vēl elsoja no tikko pabeigtās cīņas, un lūdza, lai tas padungo himnas melodiju. Leskinovičs darīja ko mācēja, un diriģents apmierināts pamāja ar galvu. Bet kad Leskinovičam pasniedza lauru vainagu, orķestris spēlēja maršu, kas atgādināja kādu pazīstamu vācu dziesmiņu un kurai ļoti maz līdzības ar Latvijas valsts himnu. Skatītāji piecēlās, pārliecināti, ka tā ir himna, karavīri salutēja...

No Lisabonas Leskinovičs devās uz Dienvidameriku, kur viņš Riodežaneiro pavadīja cīņās veselu gadu un palika neuzvarēts. Tad viņš devās uz Ziemeļameriku, kur izcīnīja 147 amerikāņu brīvā stila cīņas. Viņa atgriešanās Eiropā bija triumfs, Hamburgā Leskiju sagaidīja ar neaprakstāmu sajūsmu. Viņš saņēma fantastiskus piedāvājumus. Arī Patialas maharādža gribēja viņu nolīgt uz pieciem gadiem Indijas turnejā. Leskinovičs atteicās, jo viss šis laiks viņam bija jāpavada internātā un jādzīvo pēc stingriem priekšrakstiem.

Viņš palika Eiropā un turpināja savu panākumu seriju līdz kara sākumam. Pēc neapstiprinātām ziņām, viņš kritis par terrora upuri būdams tikai 46 gadus vecs. Par Leskinoviču kopš kara pirmajām dienām nav nekādu ziņu.

Leskija dzīve bija līdzīga pulksteņa mechanismam. Pie viņa kārtējiem dienas treniņiem piederēja meža skrējiens, kurā tas parasti mēdza valkāt biezu adītu puloveru. Par spīti savam ķermeņa svaram — 300 mārciņu, viņš bija lielisks peldētājs un, grūžot akmeņus, sasniedza attālumus, ko apskauda dažs labs vieglatlēts. Nepagāja gandrīz neviena diena, kad Leskinovičs neapmeklēja romiešu pirti. Viņa savdabīgie vingrinājumi palīdzēja tam saglabāt tādu ķermeņa elastību, kas pārspēja daudzus viņa vieglākos un slaidākos kollēgas. Arī uzturā Leskinovičs vadījās pēc saviem īpatnējiem priekšrakstiem: viņš ēda daudz medus, sviesta un sakņu, ļoti maz gaļas, bet kartupeļus un maizi nemaz.

Piecas nedēļas Mao noslēpumu valstī

Roberts Fords viļas „labajā Džo"

V. KRASTA SPECIĀLRAKSTS LATVIJAI NO PAKISTANAS

Nav daudz to eiropiešu vai balto, kas apmeklējuši Ķīnu pēc pilsoņu kara beigām un Mao režīma nodibināšanas. Ķīniešu paši vīzas izsniedz tikai tādiem, kas tiem kaut kāda iemesla dēļ vajadzīgi, — svarīgu ārzemju firmu pārstāvjiem u. c., taču arī tad tikai nelielam laikam. Daudz uz Ķīnu braukā dažādu ārvalstu pārstāvību likvidātori, jo Mao sistēmatiski raisās vaļā no rietumiem. Arī tie Ķīnā uzturas tikai nedēļas, pat ne mēnešus. Objektīvas informācijas tādēļ trūkst; nav taču iespējams piešķirt nopietnu nozīmi visam, ko ziņo Pekingas radio vai žurnāls Peoples China.

Nav sen, kad angļu kreisais New Statesman and Nation publicēja anonimas piezīmes par Ķīnu zem Mao valdības. Autors bija „kāds" angļu tirgotājs, kas veselus 4 mēnešus uzturējies Ķīnā. — Laimīgais, — viņš bija pat atgriezies Anglijā... Tagad šim piezīmēm drīzumā pievienosies Roberta Forda stāsts. Vairākas aģentūras to uztvēra reizē, tūlīt pēc paša Forda atgriešanās no Ķīnas un Tibetas. Forda nelielās burtnīciņas, kurās pedantiskais radiotelegrafists bija sīkiem burtiņiem sakārtojis savus pieredzējumus, sarāva gandrīz gabalos kā slavenas aktrises premjeras tērpu. Liela, pat izšķirēja nozīme bija — naudai. Latvijas līdzstrādniekam brīvu līdzekļu šādam nolūkam nebija; Roberta Forda stāsts tādēļ nebūs šeit pilnīgs. Svarīgākie viņa ceļojuma posmi tomēr aplūkoti tieši tā, kā to vēstī viņa paša piezīmes.

Nav zināms, kur Fords atrodas pašreiz. Droši vien, būs ieniris atpakaļ „mazo cilvēku" masā. No preses viņš slapstījās un bēga jau tad, kad tikko bija atgriezies no Tibetas un kad bija vislabākās izredzes kļūt par dienas varoni. Viņš turējās pie angļu principa — paturēt vēsu galvu un būt apdomīgam arī pret skaistākiem piedāvājumiem; viņš izšķirās palikt uzticīgs savai „mazā cilvēka" dzīvei. Lai kā, te būs Forda stāsts. —

TIBETAS VIENTULĪBĀ

Par Forda agrāko dzīvi nav zināms tikpat kā nekas. Jau pirms otrā pasaules kara viņš Anglijā ieguva labu kvalifikāciju radiotelegrafijā, taču viņš nebija arī nekas ārkārtīgs. Viņš apprecējās ar sievieti no savas pilsētas (kaut kur Velsā), un arī viņa personīgā un ģimenes dzīve nebija nekas ārkārtīgs. Fords strādāja privātā uzņēmumā, kādu laiku uz kuģiem, pelnīja samērā labi, taču ne — ļoti labi. Krastā nonācis, viņš iedzēra savu viskiju vai alu vietās, kur sēdēja un nīka tūkstošiem viņam līdzīgu. Īsi pirms kara viņš „nokāpa krastā" un parakstīja līgumu uz 2 gadiem ar kādu firmu. Viņš bija apgādājies labām apliecībām un atestātiem, kādēļ darba noteikumus izplēsa izdevīgus. Nekas tuvāk nav zināms par laiku, ko Fords nostrādāja šai firmā.

Uz paša otrā pasaules kara sliekšņa viņš, pateicoties apstākļiem, iebīdījās to izlasīto vidū, ko britu tronis ik gadu sūta uz kolonijām, domīnijām un saimnieciskiem satelītiem, lai tie tur paliktu, bieži vien — uz ilgāku laiku, un katrā vietā, kur reprezentējamas britu intereses, būtu „savs cilvēks". Fordam „krita" Tibeta, — raidītāju iekārtošana un uzraudzīšana uz „pasaules jumta". Saprotams, viņš nebija tur vienīgais anglis. Priekšgājēju bija daudz, un reizē ar Fordu uz Tibetu devās arī daži citi. Bet tur, iespēja sastapties bija ņemta pilnīgi. Attālumi bija pārāk lieli, darbs pārāk intensīvs. Sākās Forda vientulība. Šai laikā viņš nerakstīja arī piezīmes; vientulība viņu nepamudināja pārdomāt un „tuvums debesīm" nelika vērsties dziļāk sevī, kā tas, piem., bija noticis ar citu angli, polārpētnieku Skotu. Fords strādāja. Viņam netrūka nekā, izņemot eiropiešu sabiedrību valjas brīžos. Sabiedrības trūkums viņu nomāca; nebija vienkārši kā klātienē izlamāties par āziātu stulbumu un spītību.

„DŽENTLMENISKAIS LIELAIS KAIMIŅŠ"

Vieta, kur Fords strādāja, saucās Čamdo. Tā atrodas apm. 300 jūdžu austrumos no galvaspilsētas Lhasas, dziļi Tibetas sirdī un bīstami tuvu „sociālisma valsts" robežām. Pēdējais apstāklis lika sevi dažkārt manīt; īpaši, kad sākās otrs pasaules karš un Pad. savienība ar savu „ģeniālo" vadoņu aci jau saskatīja veidojamies „pēdējo kauju" pāri uzspiestai savienībai ar „kapitālistiem" un visam kara burkšķim. Ne tikai Lhasā, arī Čamdo šad tad parādījās vīri, par kuriem neviens nezināja, no kurienes tie nāk un uz kurieni atkal pazudīs. Fords gar tiem nelikās ne zinis. Viņš palika uzticīgs savam angļa dzīves uzskatam: neiejaukties, neprasīties pēc nepatikšanām. (Vēlāk viņam tomēr nelīdzēja arī tas.)

Karam ieilgstot, Fordu kaitināja neregulārā pasta satiksme ar Angliju; viņš tikai ar lielām grūtībām varēja nosūtīt vēstules sievai (ņemt viņu līdzi bija aizliegts) un vēl retāk saņēma atbildes. Kad viņš saņēma angļu avīzes (dažreiz tas gadījās), tās lasot, kļuva gluži neomulīgi: uzņēmumi rādīja sagrautu Londonu, ziņas vēstīja par vēl trakākiem Hitlera ieročiem. Pēdējiem Fords, būdams mechanikā skolots, neticēja; toties vācu invāzija britu salās izlikās gluži iespējama. Bet no Tibetas izkļūt un tikt pie sievas nebija iespējams. Tad Fords samierinājās arī ar to.

Pagāja gadi. Panākumi pārsvērās sabiedroto pusē. Brīžiem Fords izjuta gluži siltas jūtas, domājot par lielo Tibetas kaimiņu Pad. savienību, kas, par spīti tam, ka apkaroja kapitālismu, tomēr nāca palīgos sakaut nelieti Hitleru. Šādu žestu Fords uzskatīja par ļoti džentlmenisku. Viņš jau nekā nezināja par Ribentropa vizīti Maskavā un parakstīto līgumu, ar ko Kremlis domājās esam nopircis kādu, kas tā vietā „izraus kastaņus no uguns". Ja Fords tai laikā būtu sastapis kādu, kas runātu krieviski vai nēsātu jēreni ieslīpi virs acs (tā toreiz iedomājās „lāga boļševikus"), viņš būtu to noteikti ielūdzis uz viskiju. Naudas jau bija sakrājies visai daudz. Neviens ar jēreni Forda tuvumā tomēr negadījās. Sabiedrību sastādīja tikai līkkājainie mongoļi.

NELDZĪGĀS SIMPATIJAS

Kara beigas Fords sagaidīja ar pudeli no prēmijas šampanieša kastes. Viens pats. Viņš priecājās, ka nu atkal būs izdevība kārtīgi sarakstīties ar sievu un — kas zina — varbūt pat aizbraukt atvalinājumā uz mājām. Viņš tomēr bija gatavs paciest arī, ja tas nepiepildītos. Tas nepiepildījās. Fordu uzskatīja par ļoti iestrādājušos savā arodā un iejutušos īpatajos apstākļos (ko viņš pats gan nedomāja), tātad — neaizstājamu. Viņš saņēma oficiālu norādījumu — palikt savā vietā, kas nozīmēja arī — nemaz nemēģināt no šejienes izkļūt. Nu, — Fords to panesa. Viņu nemāca pat dzīves apnikums. Grūtākos brīžos viņš allaž pievērtām acīm iztēlojās skaitli daudzām nullēm, kas nozīmēja viņa peļņu pēc gaŗā dienesta, un — vienmēr tad kļuva vieglāk. Mazu nemieru varēja radīt vienīgi laikraksti ziņas, kas jo dienas, jo kļuva uztraucošākas (bija jau 1947. g.) un skaidri rādīja, ka Forda īslaicīgās simpatijas pret „kazaciņa lēcējiem" bijušas ļoti neldzīgas. Fords nevarēja vien beigt brīnīties, kur, pie velna, viena valsts ar vienu un to pašu valdību īsā laikā var tā mainīties. Nelietis Hitlers taču bija nosists kopīgiem spēkiem. Prāts liedzās akceptēt vēl viena nelieša esamību; un prāts Fordam, kā jau anglim, bija attīstīts.

MAO TOMĒR KĀPJ UZ „PASAULES JUMTA"

Pilsoņu karš Ķīnā ievirzījās izšķirējā gultnē. Jauni notikumi tuvojās klusi un noslēpumaini. Mao uzvaru Ķīnā Fords nesvētīja ar šampanieša pudeli, kā viņš to, droši vien, būtu darījis dažus gadus iepriekš, uzzinādams, ka Mao ir tēvoča Džo sekotājs. Ik reizes, kad viņš iedomājās par iespējamām briesmām Tibetā, baiļu sajūtu ātri vien nomāca austrumos iegūtā apatija. Tibeta likās tik augstu, ka tur neviens nevar uzkāpt, ja to nesūta tieši darbā kā Fordu. Kaut, būdams anglikānis, viņš neticēja Dalai Lamas mistikai, zināmu ietekmi tā tomēr garajos gados bija pametusi. Īsi sakot, — Fords jutās samērā mierīgi un labi. Sieva rakstīja kārtīgi, viņš saņēma brīnišķus sainīšus, svētkos kārtējo plūmpudiņu, ko tad aplēja ar spirtu un dedzināja patvārī.

Pienāca 1950. g. vasara. Nav zināms, kādos apstākļos Fords saņēma ziņu par ķīniešu iebrukumu Tibetā, taču jādomā, ka tas viņu tomēr nespēja izsist no iegūtā miera. Pasaules laikraksti nervozi kalkulēja, cik ilgā laikā ķīniešiem iespējams pabeigt Tibetas okupāciju. Lhasa joprojām bija nesasniegta, kaut gan vienacainā ķīniešu ģenerāļa vadītās kolonnas tuvojās galvaspilsētai, cik ātri tas Tibetas ceļos iespējams. Taču, pirms mainījās kungi galvaspilsētā, ķīniešu rokās krita Čamdo. Un Fords joprojām bija tur.

Nākošā turpinājumā lasiet:
ĶĪNIEŠI IELAUŽAS ČAMDO

„Stiprākais karalis pasaulē" oficiāli viesojas Lielbritānijā

Londona (lm). — Otrdien oficiālā uzņemšanā Lielbritānijā ieradās Dānijas karalis Frederiks karalienes Ingrīdas pavadībā. Kā ziņo angļu prese, karalis Londonu apmeklē ar sleptu uzdevumu. Dāņu karalpāris iesniegs Ziemeļjūru 3 angļu izcilākajiem pavadībā. Augstajiem viesiem dzīvoklī sasveicinoties ar sagaidītājiem, Dānijas kuģis Vanguard salutēja ar 21 lielgabalu šāvienu. Karalis Frederiks ar karalieni Ingridu ir Anglijas karaļa viesi Bakinghemas pilī.

Anglijas apciemojuma laikā karalis Frederiks paredzēja arī uzmeklēt britu smagatlētu treneru Džordžu Velšu Holbornā, jo karalis ir viens no cītīgākiem Velša skolniekiem, un abi arī privātī sarakstās. Frederiks ir liels fiziskās kultūras cienītājs. Nesen viņš pastkartē ar oficiālo Dānijas karaļnama ģerboni Velšam bija rakstījis, ka drīz būšot labā formā. Viņš spēlējot tenisu divas reizes nedēļā, katru vakaru nodarbojoties ar svaru celšanu un tikko sācis peldēšanas treniņus. 1939. g. karalis Frederiks, nosūtot savu sportista uzņēmumu kādam Velša kollēģam, toreiz stiprākajam vīram Anglijā, rakstīja: „Vēlētos, lai šis kaŗš drīz beigtos un es varētu ierasties Londonā, lai iegūtu no jums jaunu informāciju un pamācības."

Karalis Frederiks ar savu miesas būvi atgādina istu stiprinieku un kopš trenina uzsākšanas 1938. g. paplašinājis savus krūšu apmērus par 17 cm. Karalis lepojas ar savu fizisko veselību un spēku un arī fotografējies sportista pozās, atklājot tetovējumus uz savām krūtīm un rokām. Karaļa treneris Frederiku dēvē par „stiprāko karali pasaules vēsturē", un viņš pats izmaksās, ka karalim savu uzdevumu veiksmīgai arī jābūt veselam un stiprām. Vēl nesen Frederiks Velšam ieprecinājis, ziņojis, ka kopš janvāŗa viņš paplašinājis savu krūšu apmēru par 2 collām.

Kremlis paliek pie savām metodēm

PADOMJU INVĀZIJA ARĪ STARPTAUTISKAJĀ SPORTĀ

Vīne (izg). — Kad padomju ziņu aģentūra TASS priekš 3 nedēļām pasaulei pavēstīja, ka Pad. savienība radījusi nacionālo olimpisko komiteju, un vienlaicīgi arī Vācijas austrumjoslā nodibinājās „Vācu demokrātiskās republikas nacionālā olimpiskā komiteja", pasaules prese vērīgi ieklausījās, jo bija paredzama jauna padomju invāzija — šoreiz Starptautiskajā olimpiskajā komitejā (IOC). Pēdējā arī apstiprināja, ka abas jaunradītās komitejas iesniegušas uzņemšanas lūgumus, ko izlems Vīnes kongresā. Ārzemju preses paredzēja komplikācijas, un tādas arī neizpalika.

Krievu olimpiskās komitejas prezidents Konstantins Andrianovs ar savu pavadoni Alekseju Romanovu jau pirms kongresa sākšanās sleptenā sēdē ilgi apspriedās ar IOC prezidentu Edstrēmu un citiem komitejas locekļiem. Kā jau bija paredzams, Pad. savienība izteica ne vien daudzus priekšlikumus, kuŗus šiems kongresa gaitā, bet nāca klajā arī ar 3 konkrētām prasībām: 1) Pad. savienībai jādod 3 vietas IOC, 2) krievu valodai jābūt līdzās angļu un franču valodām oficiālai sarunu valodai, un 3) IOC locekļu skaitā jāuzņem Austrumvācija. Padomju pārstāvji sevišķi iestājās par pēdējo punktu.

Preses pārstāvji satunās ar IOC locekļiem noskaidroja pēdējo viedokli šiem jautājumos. IOC nebūtu iebildumu dot krieviem 3 sēdekļus, jo arī agrāk lielākajām nācijām IOC bija 3 balsis, bet daudzi uzsvēra, ka neviena valsts savu piedalīšanos nevar nostādīt atkarā no kaŗošanās prasībām. Valrāķuma viedoklis bija, ka krievu valodas pieņemšanu noraidīs, bet pēdējā — Austrumvācijas jautājumā — domas dalījās. Vieni uzsvēra, ka uzņemot Rietumvāciju, nevar noraidīt arī Austrumu republiku, bet citi izteica domu, ka apstākļi, ka Austrumvācijas uzņemšanu tik neatlaidīgi aizstāv padomju pārstāvji, vien var būt iemesls uzņemšanas lūgumu noraidīšanai. Bez tam Austrumvācija nesenā neatkarīga valsts ar savām nacionālām robežām. Paviam maz tomēr bija tādu, kas šaubījās par Pad. savienības uzņemšanu.

Sākoties IOC 45. kongresam, kuŗu Vīnes koncertnamā atklāja Austrijas bundeskanclers Dr. Figls, kļuva skaidrs, ka Pad. savienība netiešī jau uzņemta, jo sanākšmes dalībnieku vidū sēdēja arī padomju pārstāvis Andrianovs un starp citiem karogiem zālē stirdās arī sirpja un āmura sīma sarkanajā laukā. Par šķiršanu tam, ka Pad. savienība vēl nebija IOC locekle... Šis apstāklis krasi liecināja IOC nostāju.

Kongresa darba kārtības pirmajā punktā Pad. savienību arī tiešām uzņēma IOC locekļu skaitā — bez debatēm un mazākās opozicijas. Tāpat IOC pārstāvju skaitā uzņēma Andrianovu.

Kongresā otrdien iztirzāja abu vācu nacionālo komiteju uzņemšanas lūgumus. Vienbalsīgi par IOC locekli uzņēma Rietumvāciju, nosakot, ka tai jāpanāk sadarbība un vienošanās ar austrumu joslas komiteju. IOC patur tiesības uzņemšanu anulēt, ja Rietumvācija šo noteikumu nespēj pildīt. 21. un 22. maijā abu vācu olimpisko komiteju pārstāvji aicināti ierasties Lozanā pie IOC eksekutīvās komitejas IOC kanclera Otto Maiera (Šveice) uzsvēra: „Mēs esam pārliecināti, ka abas Vācijas daļas vienosies; tām ir jāvienojas, jo mēs neatzīstam nekādus politiskus attaisnojumus!"

IOC locekļu skaitā uzņēma arī Norēģiju un Zelta piekrasti. Arī Izraelas uzņemšanas lūgumam pieņāla labvēlīgi, bet jautājumu neizšķīra, jo vispirms valstij jābūt arī tikai vienai nacionālai olimpiskai komitejai, ne divām.

Raibā pasaule

— Honkongas muitas ierēdņi aizturēja 6 kūlīšu sievas, kas drāna ar zelta gabaliem piebarotas zosis. Dārgmetāllu vērtība putnu vēderos bija 8000 angļu mārciņu, bet ierēdņiem neizdevās noskaidrot, kas nabadzīgajām sievām uzticējis šo bagātību.

— Kāds Madrides tirgotājs krājis naudu savā gultas matracī vairākus gadus, bet, kad pirms neilga laika gribējis nest to uz banku, viņš konstatējis, ka visas banknotes vairāku desmit tūkstošu pesetu vērtībā, ir kožu sagraužtas. Tā ir, kad krāj mantu, ko kodes un rūsa neitā...

— Angļu mācītājs Džēmss Teilors iespiedis savā baznīcas laikrakstā ietaikumu: Ja jums ir slikts garastāvoklis, tad nostājieties kaut spogula priekšā un ilgu personas pirmatnējais stāvoklis jūs lieliski uzjautrinās.

— Vrekshamas tuvumā nodega trīs mājas, jo sausā laika dēļ ugunsdzēsējiem pietrūka ūdens; tikai pāris nedēļas pirms tam tie bija atsūknējuši milzu ūdens masas, lai nosusinātu appludinātās vietas.

— Kāda Argentīnas lidotāju instruktora sieva vienmēr mēģināja sagādāt vīram kādu iepriecinājumu, kad viņš vēlu naktī atgriezās pēc bīstamā darba. Tā viņš kādu vakaru atrada zīmīti uz virtuves galda: Alus atrodas ledus skapī, cepetis krāsnī un es pati gultā.

Pānika Formozā

BĒGOŠIE BAGĀTNIEKI VIETAS UZ KUĢIEM ATSVEŖ AR ZELTU

Tokio (oe). — Formozā nesen notika plašāka apspriede, kurā piedalījās nacionālās Ķīnas valdības pārstāvji un Mekartura pilnvarotie Kaut ģan par šīs konferences iznākumiem trūkst tuvākas informācijas, daudzas ziņas liecina, ka nacionālās Ķīnas pēdējā bastionā — Formozā valda liels satraukums. Pēdējā laikā salu atstājušas daudzas ātrlaivas un lielas motorizētas džonkas, dodamās dustrumu virzienā. Tokio labi informētās aprindas šos notikumus saista ar ģen. Mekartura atcelšanu, kas Formozā radījusi īstu pāniku. Čangkaišeka valdības atlikušie ministri un pārējie Ķīnas „aristokrati" visiem līdzekļiem pūlas aizgādāt savas mantības palikšanai no Formozas drošākās vietās. Vietās uz kuģiem un džonkām vārda burtiskā nozīmē atsver ar zeltu, jo valda vispārējā pārliecība, ka pienācis pēdējais brīdis doties uz kādu neitrālu zemi.

Arī tās nacionālās Ķīnas aprindas, kas, Mekartura palīdzības piedāvājumu ietekmētas, cerēja uz otrās frontes radīšanu Ķīnas kontinentā, tagad zaudējušas pēdējās cerības. Tāpat informācijā no Čangkaišeka galvenās mītnes skaidri pasvītrots, ka ar Mekartura atcelšanu ģenerālisima pozicijas ir tuvu sabrukumam.

Angļu admirālis — Vidusjūras virspavēlnieks

Londona (fa). — Daily Mail, atsaucoties uz labi informētiem avotiem, ziņo, ka Vašingtonā franču, angļu un amerikāņu pieķrītīgās iestādes apsvērot virspavēlniecību Vidusjūrā nodot kādam angļu admirālim, kuram par vietnieku būtu amerikānis. Visu Vidusjūru sadalīšot četrās pavēlniecības joslās. Oficiālo paziņojumu par angļu virspavēlnieka iecelšanu Vidusjūrā publicēšot reizē ar paziņojumu par Sav. valstu admirāļa Flečera iecelšanu par Atlantika jūras spēku virspavēlnieku.

PONTEKORVO MISIJA MASKAVAS SATELĪTVALSTĪS

Londona (fa). — Laikraksts Observer ziņo, ka, pēc Londonā saņemtās informācijas, pazīstamais atomu pētnieks prof. B. Pontekorvo, kas aizbēga uz Maskavu, tagad padomju valdības uzdevumā organizējot atomu enerģijas pētniekus komūnistiskās satelītu valstīs, lai saskaņotu šo zinātnieku darbību ar pētījumiem Pad. savienībā. Prof. Pontekorvo pēdējos divus mēnešus esot pavadījis Vācijas padomju joslā, Polijā, Čechoslovakijā un Ungārijā un esot iepazinies ar šo valstu atompētniecības rezultātiem. Viņš esot pilnvarots izraudzīt spējīgākos šīs nozares zinātniekus, lai tos komandētu uz Pad. savienību, kur būšot jāstrādā viņa vadībā.

VĀCU LIDOTĀJUS APMĀCA MINSKAS LIDOTĀJU SKOLĀ

Berline (le). — Divpadsmit bij. vācu lidotāju, kas līdz šim bija „tautas policijas" dienestā, maija vidū pārcel uz Pad. savienību, lai tos kādā lidlaukā Minskas tuvumā apmācītu turboreaktīvo lidmašīnu vadīšanā. Pirmai grupai drīzumā sekos nākamā, kurā iedalīti 14 lidotāju.

Damgartenas motorlidotāju un Harcburgas planieru skolā patlaban zināšanas atjauno daudzi bijušie vācu aviācijas virsnieki. Tikai pēc kursu beigšanas tos kā virsniekus uzņems „tautas policijas" dienestā. Arī Binderslebenā pie Erfurtes darbojas lidotāju skola, kur ar vecām Ju-52, Focke-Wulf, Weihe-34, Ju-88 un Storch lidmašīnām apmāca iesācējus.

LATVIJAS PĀRSTĀVJI, ABONĒŠANAS UN SLUDINĀJUMU MAKSA ārzemēs

Abonēšanas maksa minēta par eksemplāru mēnesī, bet sludinājumu maksa par vienslejīgas nonpareiļu iespiedrindas aizņemamo telpu, par vienreizīgu 10 iespiedrind. un par vienreizīgu 5 iespiedrind. sludinājumu.

ANGLIJĀ: galvenais pārstāvis un Anglijas abonentu kartotēkas vadītājs A. Veinbergs, 41, Carysfort Rd., London N. 16.
E. Andriņa, 37, Earls Court Rd., London W. 8.
E. Birdāns, 10, Winchester Rd., London N. W. 3.
Abonem. ā —/6/—; slud. —/1/1; —/6/3; —/3/9.

ARGENTĪNĀ: Asociacion Letona en Argentina, Buenos Aires, Boedo 737.

ASV: galvenais pārstāvis un gaisa pastu abonentu kartotēkas vadītājs A. Āboliņš, 102 -15. 85th Drive, Richmond Hill 18, Long Island, N. Y.
A. Bīlmanis, 207, Channing Str., N. E. Washington, D. C.
M. Biukis, c/o Mr. Knoepflo, 624, Bushike Str., Saginaw, Mich.
Ed. Dobelis, 503, 2nd Street, N. W. Waverly, Iowa.
P. Dubovics, Quaker Lane, Hyde Park, New York.
A. Eglītis, 126, E. 17th St., Minneapolis, Minn.
P. E. Irbe, 501, Brightwater Court Brooklyn, 35, N. Y.
J. Kājiņš, 600, Tremont Str., Boston, Mass.
R. Krūkļītis, Latviešu grāmatnīca, 1201, E. Grand River Ave, East-Lansing, Mich.
Rūd. Kraulis, Zion Lutheran Church, Dalton, Minn.
A. Ozoliņa, 1635, N. Orchard Str., Chicago, Ill.
V. Puriņš, 1042, Baldwin S. E., Grand Rapids, Mich.
J. Rumpēters, 6226, 20th Ave N. E., Seattle 5, Wash.
J. Sobolevskis, 2120 „O" Str., Lincoln, Nebraska.
T. Tērauds, c/o Mr. H. Hamilton, 7151, Euclid Rd., Cincinnati 27, Ohio.
J. Upesleja, 5322, W. Wisconsin Ave, Milwaukee 13, Wis.
Abonem. $ 1—, pa gaisa pastu 2— un 1,50; slud. 0.19; 1.04; 0.62.

AUSTRĀLIJĀ: galvenais pārstāvis un Austrālijas redakcijas un abonentu kartotēkas vadītājs A. Šmits, 18, Linden Avenue, Wendouree, Ballarat, Vic.
A. Straidiņš, 45, Clara St., South Yarra, Vic.
E. Liepiņš, Migrant Workers Hostel Wallgrowe, Rooty Hill (Sydney), Hut P 12 N S W
Latviešu vienības draudze (mācītājs J. Lūsis, 66, Woodburn Rd., Lidcombe, N. S. W.).
A. Priedītis, 32, St. Marv Str., Camperdown (Sydney), N. S. W.
O. Strauts, P. O. Box 1560 G. P. O. Adelaide, S. A.
A. Medenis, Migrants Centre, Staff Bl. 9, Bathurst, N. S. W.
L. Kukura, 24, Grenfell Str., Kent Town, S. A.
E. Meija, Box G 440, G. P. O. Perth, W. A.
A. Zariņš, Hoding Camp Greta, N. S. W.
Dz. Raudziņš, Accomm. Centre Holding, via Northam, W. A.
Vilis Eglīte, Migrant Holding Centre, C. J. C. Somers, Vic.
V. Buks, McIlwraith Str., Everton Park, Brisbane, Q.
G. Steinbergs, 620, St. Kilda Rd., Melbourne, S. C. 8., Vic.
J. Strautiņš, 12, Seventh Ave, Alberton, S. A.
Abonem. ā —/8/—, pa gaisa pastu ā 1/5/—; slud. —/1/4, —/7/3, —/4/5.

BEĻĢIJĀ: galvenais pārstāvis un Beļģijas abonentu kartotēkas vadītājs K. Erkens, 127, rue du Fleurus, Chatelet.
Latv. Sark. K. Beļģijā, 25, rue Jacques Jordaens, Bruxelles.
Abonem. B. fr. 35; slud. 7; 30; 22.

BRAZILIJĀ: pārstāvis un Brazilijas abonentu kartotēkas vadītāja Z. Leimanis, Sao-José dos Campos, L. C. B., Est. de Sao-Pāulo.
Abonem. $ 1.—; slud. 0.19; 1.04; 0.62

DĀNIJĀ: A. Upīte, Prags Boulevard 71, Kobenhavn.

DIENVIDAFRIKĀ: E. Dancigers, „Happy Acres", off Gordon Rd., Somerset West, C. P., South Africa.
Abonem. $ 1.—; slud. 0.19; 1.04; 0.62

FRANCIJĀ: E. Baumans, 58, rue Michal Foch, Lorient.
K. Birzniece, 31, rue de Seine, Paris 6-eme.
Abonem. Fr. fr. 260; slud. 43; 270; 162.

HOLANDE: A. B. Pariss, Herschelstreat 50, den Haag.
Abonem. H. fl. 3.—; slud. 0.58; 3.10; 1.86

JAUNZELANDE: Vl. Auziņš, 43, Averill Street, Shirley, Christchurch.
Abonem. ā — 8/—; pa gaisa pastu pasūtinot pie mūsu galvenā pārstāvja Austrālijā A. Šmita ā 1/5/—; slud. —/1/4; —/7/3; —/4/5.

KANADĀ: I. Botraks, P. O. Box 1099, Sta. C, Toronto 3, Ont.
Brīvā Balss, Canadian Latvian Newspaper, 1534, King Str., W. Toronto Ont.
H. Drupals, 10155, Waverley Str., Montreal, P. Q.
A. Kalniņš, 240, Grace Str., Toronto, Ont.
Artūrs Kļaviņš, Hurdman's Bridge, Box 164, Ottawa, Ont.
V. Ziedīņš, Latviešu grāmatn., 92, Morse Str., Toronto 8, Ont.
Abonem. $ 1.—; pa gaisa pastu 2.—; slud. 0.19; 1.04; 0.62

NORVĒĢIJĀ: H. Dreibalss, Jeppeloret 7, Volksenhia, Oslo.
Abonem. N. kr. 5.50; slud. 1.03; 5.75; 3.45.

SPĀNIJĀ: Dz. Rimkeits, Gran via 15, Bilbao.
Abonem. $ 1.—; slud. 0.19; 1.04; 0.62

VENECUĒLĀ: J. Heinrihsons, Urb. Michelena, Sur Nr. 14, Valencia
Abonem. Bs. 3.55; pa gaisa pastu 10.65; slud. 0.64; 3.68; 2.08.

ZVIEDRIJĀ: Latvju Vārds, Postgiro 156597
Prenumerationkonto för Latvija, Box 15079, Stockholm 15.
Abonem. Zv. kr. 5.—; slud. 0.83; 4.70; 2.80.

LCK apgāds LATVIJA

Krustvārdu mīkla

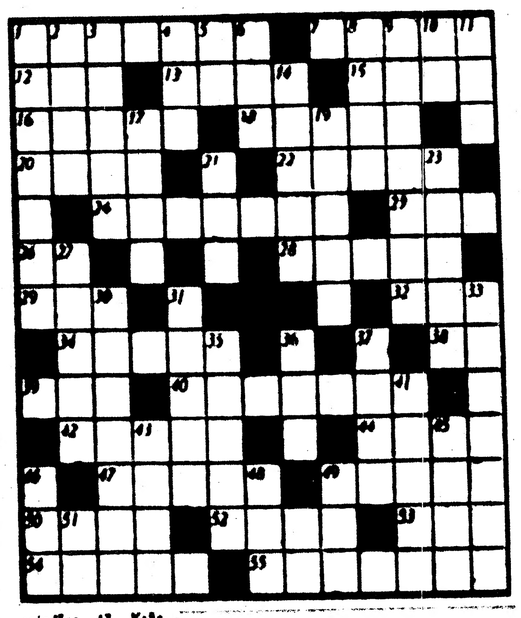

Līmeniski: 1. Latviešu grāmatu apgāds. 3. Bārenis. 12. Kaŗa cirvis. 13. Piedāvājums. 15. Zvs. 16. Neapsegta. 18. Grieķu teikas varonis — Dedala dēls. 20. Ziemeļnieku priekšvārds. 22. Kalns. 24. Mācīta. 25. Lauks. 26. Ķīmijas elementa apzīmējums. 28. Finkāle. parādība. 29. Spodrināšanas līdzeklis. 32. Kauj. 34. Ierodas. 36. Grieķu tēlotājas sveķvārdos — norīmē..dvikārdi. 39. Avots murmina. 40. Amerikas krokodils. 42. Vecas. 44. Skaņas, kas atdarina varžu kurkšanu. 47. Radinieces. 49. Mēr. 50. Divām. 52. Skumji. 53. Norādāmais vietn. vārds. 54. Aukstas. 55. Rūpniecības apgabals.

Stateniski: 1. Pacēlumi. 2. Seni ieroči. 3. Veikls. 4. Papīrosu šķirne Latvijā. 5. Sacīciena sunim. 6. Slēpes (svešval.). 8. Trauks. 9. Telkas varonis. 10. Iun. 11. Daudz ogrāk. 14. Ass, spiedīgs. 17. Krāsviela. 19. Drēbiena. 21. Latviešu organizācija trimdā. 23. Ir. 27. Austrumnieku augstmaņa tituls. 30. Fantazija. 31. Ceļi. 33. Dārgakmens. 35. Bērkas. 36. Garastāvoklis. 37. Sena Amerikas tauta. 41. Siev. vārds. 43. Upe Sibirijā. 45. Ūdens rezervuāri. 46. Trūkst. 48. Politiska partija Vācijā. 49. Trigonometriska jēdziena salamājums. 51. Ķīmijas elementa apzīmējums.

Iepriekšējās krustvārdu mīklas atrisinājums

Līmeniski: 1. Pēda. 5. Papa. 9. Dēmons. 10. Dona. 12. Uri. 13. Mieze. 14. Šurp. 16. Sit. 17. Un. 18. Silve. 20. Irs. 22. Laime. 24. San. 25. Irija. 26. UN. 29. Oka. 30. Apse. 32. Liela. 33. Lit. 36. Alma. 37. Strija. 39. Auss. 40. Rase. — **Stateniski:** 1. Peru. 2. Emīrs. 3. Do. 4. Ass. 6. Adīt. 7. Poe. 8. Engure. 9. Dusa. 11. Asna. 12. Miami. 15. Pil. 16. Svira. 19. Laika. 21. Manila. 23. Eja. 24. Sula. 26. Apīša. 27. Mēta. 28. Olas. 31. Sija. 33. Ema. 34. Sir. 38. Rā.

NELAIMES PRIEKŠNOJAUTA

Kāds vīrs iedrāzās bārā un sauc miķerim: „Ātri vienu konjaku, pirms tā brēka sākas!"

Uzrunātais tūdaļ ielej, un satrauktais vīrs izdzer.

„Vēl vienu, jo pēc tam būs tā kā tā par vēlu."

Miķeris piepilda otrreiz.

„Kas tad tungam ir par nelaimi?"

Vīrs izdzer līdz pusei un tad, mazliet nomierinājies, atbild: „Nav naudas ko samaksāt."

VIENKĀRŠA LOĢIKA

Viņa gribēja pirkt puteklu sūcēju. Prelams, uz nomaksu. Viņš beidzot bija ar mieru. Bet vienkārši aparāta vietā viņa iegādājās tādu luksa paraugu.

„Bet, mīļais!" sieva skaidroja, „tas taču nav nemaz dārgāks, ir tikai mazliet ilgāk jāmaksā."

Krievija — Francija — Čechoslovakija vai Grieķija?

ATKLĀTAS 7. EIROPAS BASKETBOLA MEISTARSACĪKSTES — 18 VALSTIS CĪNĀS PAR EIROPAS MEISTARA TITULU — LATVIJAS VĀRDS GODA VIETĀ

SPECIĀLRAKSTS LATVIJAI NO FRANCIJAS

Ieinteresēt izlietnātos parīziešus par kādu sporta notikumu nav viegla lieta. Viena sarīkojums sensacionālāks par otru, tādēļ Francijas basketbola savienība ar bažām gaidīja 7. Eiropas basketbola meistarsacīkšu atklāšanas dienu.

Kad Parīzes plašajā sporta zālē Tesoļoja 16 valstu basketbola vienības, ko pavadīja 24 sterptautiski tiesneši un turpat 100 oficiālu personu, kas atbildīgas par sacensību sarīkošanu, skatītāju soļos tomēr bija ap 15 000 vērotāju. Meistarsacīkstes svinīgi atklāja Francijas jaunatnes un sporta ministre Andrē Morisa. Viesiešākās simpatijas skatītāji izrādīja savas zemes reprezentantiem, kā arī 1948. g. meistaram Čechoslovakijai. Noskaņojuma tiešām pacilāts, un sporta pils arī cienīgi uzposta lielajam sarīkojumam. Karogu jūra. Orķestris. Viss tāpat kā 1935. g. Ženēvā, kad risinājās 1. Eiropes basketbola meistarsacīkstes. Tikai dalībnieku vidū trūkst pirmā Eiropes meistara Latvijas, kā arī otrā un trešā meistara Lietuvas.

7. Eiropes meistarsacīkstēs piedalās 18 valstu izlases. Pašā pēdējā brīdī piedalīšanos atteicās 1949. g. meistars Ēģipte, - Ungārija, Polija, Jugoslavija un Spānija. Nav apšaubāms, ka šajā faktā zināma loma politiskajiem māvokļiem, jo Tito nevēlas, ka viņa zemes sportisti piedalās sarīkojumā, kuŗā pārstāvēta arī Pad. savienība. Tas pats sakāms par Spāniju, bet Ēģipte, liekas, nav pieteikusi segatavojusies meistartīkla aizstāvēšanai.

Organizācijas komiteja pieteiktās 18 valstis nolēma sadalīt 4 grupās. 1. grupā — Francija, Itālija, Holande, Luksemburga un Šveice. 2. — Pad. savienība, Turcija, Dānija, Austrija un Somija; 3. — Grieķija, Bulgārija, Portugale un Rumānija, bet 4. — Čechoslovakija, Beļģija, Skotija un Vācija. Lai noskaidrotu 8 spēcīgākās vienības, katrā grupā sacensībām jāizsīnās 5 dienas. Manas domas — tālākspēlēšanas tiesības izcīnīs Francija, Itālija, Pad. savienība, Turcija, Grieķija, Bulgārija, Čechoslovakija un Beļģija.

Sacīkšu atklāšanas dienā basketbola draugus nodarbināja tikai viena doma: kas uzvarēs? Mums piedalījies pirmajās trīs Eiropes meistarsacīkstēs gan kā Latvijas valsts vienības vadītājs, gan arī kā starptautiskie tiesnesis. Domāju, ka varu atļautiesi izteikt zināmu spriedumu. Visu basketbolu lieotpratēju atzinums — uzvarēs Pad. savienība. Ja paraugāmies tās sastāvā, redzam, ka to reprezentē 3 igauņi — Lisovs (vienības kapteinis), Krovs (Tallina) un Kullams (Tartu). 2 lietuvieši — Butautas un Logunavičenas (abi Kauņa), tālāk 7 spēlētāji no Maskavas, 1 no Tiflises un 2 no Ļeņingradas. Tātad: Pad. savienības vienība pastiprināta ar 5 Baltijas valstu spēlētājiem. Pirmā spēlē Pad. savienība pievieca Dāniju ar 108—13. Krievi parādīja 2 pilnīgi dažādas vienības. Vienu, kas balstījās uz Lisovu, Butautas, Kaņevu, Korkiu un Kolpakovu. Šī ir vienība, kas 1947. g. Prāgā izcīnīja Eiropas meistara titulu. Tā spēlē tehniski augstu vērtējamu spēles veidu. Otra vienība visu dibina uz ātrumu. Dāņi izrādījās pārāk vāji pretinieki, lai varētu spriest par krievu īstām spējām. Domāju tomēr, ka krievi pēc kaŗa daudz mācījušies no lietuviešiem. Vai ar to pietiks, lai pieveiktu Franciju un Itāliju?

Bulgāri un rumāņi vēl ceļā, kad rakstu šīs rindas. Pēc pirmā spēļu dienā redzēšu par uzvaras favorītiem grības uzskatīt Franciju, Itāliju un Pad. savienību.

Kāda franču žurnāliste aprēķinājusi, ka meistarsacīkšu oficiālo programmu 11 spēļu dienās pārdos vismaz 300.000 eksemplāros. Pirmā lappusē lasāmi visi līdzšinējo meistarsacīkšu uzvarētāji. Tur goda vietā Latvijas vārds — kā 1. Eiropes meistarsacīkšu uzvarētājai. To, ko Latvijas basketbolisti paveica 1935. g. Ženēvā, to vēl šodien spēcīgo un atcerās Eiropas plašā basketbolistu saime. Latvija — Eiropas meistars 1935. g.; Lietuva — Eiropas meistars 1937. g.; Lietuva 1. vietā un Latvija 2. vietā 1939. g. Eiropas meistarsacīkstēs.

Tā tas bija pirms 2. pasaules kaŗa. Kad pēc meistarsacīkšu atklāšanas ceremoniāla man roku spieda latviešu basketbolisti lielais draugs — franču izlases spēlētājs Lesmaīā, viņa jautājums bija: „Kādā vietā jūs būtu šajās Eiropas meistarsacīkstēs?" Uz to varēju vienīgi atbildēt: „Goda pilnā vietā. Ko latvieši spēj basketbolā, to taču tu pats zini."

Valdemārs Baumanis

Parīzē, maijā.

Ekrāna chronika

Francijā plāno divu filmu uzņemšanu par Mārtiņa Lutera dzīvi, kā arī Pola Sartra darbu Veins un labais Dievs izmantošanu filmai.

Kādas jaunas lauksaimniecības romāna sauc filmu, kuŗā tēlos arī Peits Harlans, kas pēc 2. pas. kaŗa prodūrēšanu ģenerāļa palikā Vācijas okupētajā mākslinieku rindās. Ievērību guvusi viņa pēckaŗa filma Mūžīgā mīlākā, kuŗā galveno lomu tēlo viņa sieva Kristīne Zēderbauma.

Šogad Izpalika Lucernas filmu festivāls, tas būs pirmais mēģinājums samazināt pārāk lielo dažādo filmu festivālu skaitu.

Parīzē uzņem filmu Eiropa 1951. g., tā būs pirmā, kur piedalās Ingrīda Bergmane, kopš tā precējusies ar Roselini.

Preses prāva

Preses prāvās parasti uz apsūdzēto sola sēž redaktors. Šoreiz tā nebija. Tur sēdēja kāda vienkārša mirstīgais. Viņam gan bija mierā sieva, un viņā nevērīgās mokās spiestuvei rēķinu par izgatavoto sēru lenti. Viņš bija vēlējies, lai lentes abās pusēs iespiež — Dusi saldi, un jo uz tās otrā vieta, tad vēl — Debesīs tiksimies. Bet tā kā iekšte bija rakstīta bez kādām pieturas zīmēm, tad lente, kad to sapēma mirušās sieves vīrs, izrakstījās šāda: Dusi saldi uz ābām pusēm un ja izrāk vieta tad debesīs tiksimies!

Aleksandrs Vanags starp kausa izcīnītājiem

Parīze (izg). — 6. maijā krāšņajā Parīzes Kolomba stadionā risinājās izšķirējā finālcīņa par Francijas futbola kausu. Mūsu bij. valsts vienības futbolists Aleksandrs Vanags vienpadsmitā Racing Club Strasbourg spēkojās ar 2. ligas Valenciennе izlasi, kas līdzšinējās kausa spēlēs bija pieveikusi vieslavenākos pretiniekus. Viņās tomēr tie, kas arī šoreiz gaidīja sensāciju. Strasburgas futbolisti 3. mēģinājumu izcīnīt vērtīgo kausu beidzās sekmīgi. 60 000 skatītāju klātienē strasburgieši ar Bibela un Kruga raidītumiem jau 1. puslaikā panāca 2—0 vadību. Pēc laukuma pušu maiņas Valansjēna „lika vieu uz vienas kārts" un uzbruka visiem spēlētājiem, tomēr Strasburgas sastāvā spēlējošais ungārs Nagija atzīmēja trešo vārtu ieguvumu. Tā RC Strasbourg pēc neskaitāmajiem mēģinājumiem 1937. un 1947. g. šogad beidzot ieguva Coup de France, uzvarot Valansjēnu ar 3—0.

Pēc sacensības Francijas valsts prezidents Oriols uzvarētājiem pasniedza kausu un piemiņas balvas. Francijas sporta vēsturē atkal ierakstīts latviešu vārds. Šīs gada latviešu sportistiem Francijā kļuvis veiksmīgs ne vien basketbola meistarsacīkstēs, bet arī futbola kausa izcīnītāju vienpadsmitā spēlējusi latviešu.

Pasaules sporta laukumos

Izšķirējās cīņas par Vācijas futbola meistara titulu sākušās ar pārsteigumiem. 8 finālā dalībnieces šogad iedalītas 2 grupās, kur pretinieki sacensīsies katrs ar katru 2 reizes. Abu grupu uzvarētāji par titulu cīnīsies Berlīnes olimpiskajā stadionā. Pirmajā spēļu kārtā zaudējumus piedzīvoja abi dominējie meistarības favorīti — Nirnberga un Šalke 1 grupā rezultāti šādi: Schalke 04 — FC St. Pauli 1—2 un 1. FC Kaiserslautern — SpVgg. Fuerth 2—2. 2 grupā 1. FC Nuernberg — Preussen Muenster 1—2 un Hamburger SV — Tennis Borussia Berlin 1—2.

Sākušās cīņas par Dēvīņu kausu tenisā. Eiropas zonā sacensības notiek ar pilnu spēku. Šveice pievieca Luksemburgu ar 4—0 un Holande—Monako ar 4—1. Arī Brazilija ar savu 3—0 vadību jau nodrošinājusi uzvaru pār Somiju. Vācija, kas starptautiskās cīņās pēc kaŗa piedalās pirmo reizi, panākusi 2—1 vadību pret spēcīgo Jugoslavijas vienību. Šajā cīņā gaidāma Vācijas uzvara, jo Kremeņ jāspēlē ar ne visai spēcīgo Branovicu.

Mūsu mīļā māte

Minna Pūpols dzim. PODS,

dzim. 1892. g. 24. aprīlī Bauskas apr. Īslīces pag., mirusi 1951. g. 29. aprīlī, Upsalā. Pārpelnota Stokholmā.

Es aizeju uz Tēva māju,
Jo maldos šeit bez dzimtenes.

Dziļā sērās
vīrs, meitas un znots Zviedrijā

Mūsu mīļā

Dr. Zina Dāle dzim. VIGMANIS,

dzim. 1905. g. 15. maijā Latvijā, mira pēkšņā nāvē 1951. g. 16. aprīlī Iumā, Arizonā. Apbedīta 1951. g. 19. aprīlī Yuma Memorial Park.

Dziļās sērās
Ieva, Baiba un Dzintars Dāle
un draugi Iumā

Ar dziļām skumjām paziņojam, ka pēc grūtām ciešanām šķīries no mums uz mūžu labais un sirsnīgais draugs,

vecais strēlnieks un bij. Linavas pag. sekretārs

Eduards Ozolzīle,

dzim. 1894. g. 10. jūnijā Rīgā, miris 1951. g. 18. aprīlī Costerfildā. Pārpelnots 21. aprīlī Notinghemā, Anglijā.

Ak, teci jel, saulīt, uz dzimteni steidz
Un viņai no manis daudz sveicienus teic!
Un nosūtīti dzimtenes jūrmalu tu, —
Kur dzimu un bērnību pavadīju.

Viņu mīļā piemiņā paturēs
sieva un meitas dzimtenē,
R. un B. Hercbergu, P. Lauberta ģimenes
un draugi Anglijā un Vācijā

Papardes zieds

11, Wyresdale Road, Bolton, Lancs., England

Sludinām tikai par krājumā esošo un izsūtām tikai samaksāto. Katram pasūtinājumam, neatkarīgi no summas lieluma vai priekšmetu skaita, un katrai atbildāmai vēstulei pievienojami 6 d. sūtīšanas resp. saraksties izdevumiem.

KALENDĀRI: Gada grāmata 5/—; Laika grāmata 2/6; Tēvijas kalendārs 2/6; kabatas kalendāri 1/9 un 2/5; kabatas kalendāri ādas vākos 6/9; sienas kalendāri 2/— un 1/4; vārda un dzimumdienu kartes ar aploksnēm ā 6 d.; Jāņu kartes ar aploksnēm 6 d.; dzimtenes skatu pastkartes ā 4 d.; latviskiem rakstiem un skatiem greznoti vēstulpapīri ar aploksnēm 3/— ducī; ģerboņa kartes ā 7 d.

DZINTARA KRELLES: dzeltenās (80 cm garas) 216/—; brūnās (80 cm garas) 186/—; zīda karodziņi galdu standartiem, ar bārkstīm 7/11; grāmatzīmes 3/—, 4/—, 5/—, 6/—, 7/—, 8/—; koka papīrnaži 1/6.

AR ZELTA BRĪVĪBAS PIEMINEKĻI UN VALSTS ĢERBONI GREZNOTI ĀDAS IZSTRĀDĀJUMI: vēstulmapes 43/—, 51/10, 59/9; albumi 32/—, 43/—, 57/—; grāmatu aizsargvāki 25/9; kabatas portfeļi 34/6, 39/—; 44/6, 49/—; naudasmaki 23/—, 25/9; piezīmīcas 19/6.

LATVISKIEM RAKSTIEM GREZNOTI IZSTRĀDĀJUMI: vēstulmapes 58/—, 68/—, 79/—; grāmatu aizsargvāki 36/—; kabatas portfeļi 39/6, 45/—, 49/6, 56/—; naudasmaki 25/9, 28/9.

GRĀMATAS PAR DZIMTENI: Latvija 8/—; skatu albumi: Rīga 4/3, ies. 5/6; Tēvzemei un brīvībai 7/11; Do you know that Latvia 2/—; Latvia 1/4; Latvju daiļamatniecība 6/3; Latvijas karte 1/6; Lielā Latvijas karte 12/—; Latvija, statistisks pārskats 3/6.

BĒRNU GRĀMATAS: Ganos 3/6; Palaidnīgie zaķēni 4/2; Brīnumzeme, teikas un pasakas 4/6; Sarkangalvīte 7/—; Rūķīši 3/10; Rūķa Labrenča skola 5/10; Ķēniņa dēls 6/6; Dzimtenes mācība 3/6; Ganu Jūle 1/6; Ziemas prieki 2/1; Pastnieks nāk 1/—; Mans brālītis 1/6; Dadžu Juris 2/11; Mazai Jānim Jāņos 10 d.; Laimīgā vasara 10 d.; Pasaku vācelīte 1/1.

DZEJA: Svēts mantojums, ies. 6/8; Dzimteno liesmās 2/6; Vēstules Solveigai 4/8, ies. 6/8; Ilūzijas 8/4; Līdzības 8/4; Trīs autori 11/3, ies. 14/9; Mūžības skartie 16/—, ies. 20/—; Laikmets un lira 8/9; Zvani pusnaktī 8/4; Ilgu zeme 4/—; Augstā krastā 7/2; Poem pa kulšen 2/6; Laika rasa 2/6; Torņi liesmās 5/—; Naminā priekšpilsētā 2/11; Mēness akmens 4/2; Karogs jānes atpakaļ 2/—; Tautas dziesmu izlase 2/11; Līgo, Jāņu dziesmas 1/2; Pie Dzintara jūras, populāru dziesmu krājums 4/2; Dievs, Tava zeme deg 2/1, tas pats angliski 2/1; Putni 2/6; Zeltiņa Balādes 1/6; Tālos ceļos 1/1; Pīlādža oga 1/1.

NOVELES UN STĀSTI: Pajumte 4/2; Smalkās kaites 6/3; Draugi un gadi 2/11; Rietumu pasaule, amerikāņu prozas antoloģija 8/6; Smieklīgais un viņa sirds 8/3, ies. 11/9; Majestāte un pērtiķis 4/7, ies. 8/1; Jaunsudrabiņa Baltā grāmata 11/9, Zaļā grāmata 14/—, Balle aplokā 10 d.; Bez dzimtenes 1/8; Bikts 6/8, ies. 9/2; Dzīvības neprāts 7/6; Dziesminieks un velns 5/10; Anšl. Eglīša Ģīmetne 3/6; Stiksta dzīvība 10/10, ies. 16/2, Nestundas 3/6, ies. 6/10; M. Fogta Ģīmetne 1/9; Bābeles gūstā, luksa sējums 8/—; Latviešu tautas anekdoti 3/6; Meža Andrieva 3/6; Sētnieka Ciepsts 5/—; Dabas vērotāja stāsti jaunatnei 5/—; Trakais Īzaks 4/2; Meža mostas 3/6; Henri Stāsti 2/9; Portreja 4/8; Krustneša gaitās 2/9; Spiegi strādā 2/6; Mezgli 2/—; Viesības Kalnāres pilī 1/7; Leģendas 3/6; Latvju teiksmas 5/—; Piemineklis 1/6; Ekselences piezīmes 8/8, ies. 11/8; Pīķa dāma, luksa sējums 10/3; Jautrais Albions 1/9; Rīgas miniatūras 1/9; Blaumaņa Trīs noveles 1/—; Nāves ēnā 1/—; Uzvara 3/6; Dēkles ratiņš 1/10; Jodu gadi 2/10; Pasta stāsti 2/6; Pasaudžu pils 10 d.; Pe-Ge Feļetoni 3/—; Ūdeņi 3/—; Labais mantojums 4/6; Grēks uz pusēm 12/—; Skalbes Stāsti un tēlojumi 2/6; Sudrablapsa 1/10; Zemnieka dēls 2/6; Meistara Celma kapella 1/10; Ticiāna dēls 1/6; Novelu izlase 4/2; Lietas, kas kārtojas pašas, ies. 14/3; mēnešraksta Laiks burtnīcas no 22—34 ā 2/—; Kuģis pie apvāršņa 3/—.

ROMĀNI: Svētā Ludviga tilts 8/9; Pastorālā simfonija 6/—; Avots 13/4, ies. 15/10; Gauja, ies. 21/—; Lieti nāk, I gr. 10/—, II gr. 10/—, kopsējums 24/—; Eiženija Grandē 10/6, ies. 14/—; Uguns ceļi 6/2, ies. 9/2; Mērnieku laiki 11/9, ies. ar ilustrācijām 27/—; Poruka dzīves romāns 7/6; Aklais Valentīns 8/4; Robinsons Krūzinš 12/6; Sveices Robinsons 13/4; Parīzes Dievmātes katedrāle 14/2, ies. 15/10; Negaisa nakts 7/—, ies. 10/6; Adžurdžonga 10/6, ies. 14/2; Nauda 12/10; Staburaga bērni 13/4, ies. 16/8; Kvēlošā lokā, I gr. 6/2, II gr. 10/—, kopsējums 18/6; Pēteris Brindelzenietis 6/9; Es izvēlējos brīvību, komplekts 15/6; Piemineklis 6/10; Okers 14/6; Hēmsalnieki 9/9; Ardievu, Mr. Čips 5/—; Nakts lidojums 5/—, ies. 8/5; Ardievas ieročiem 11/8; Taifuns 6/—, ies. 9/9; Tilti miglā 8/4, ies. 12/8; Kapteiņa Granta bērni 15/8; Mazais kapteinis 12/10; Eke Mors 5/—; Sieva 5/—; Grāmata par San Mikelu 15/—; Mīlestības zīmogs 4/9; Janka Mūzikants 12/—, ies. 16/4; Staļingradas traģēdija, ies. 20/—; Katrīne Ābele 12/—, ies. 16/—; Darbs 7/3, ies. 11/3; Neatkarības sauļrietā 5/10; Dvēseļu putenis, I gr. 5/10, II gr. 5/10, III gr. 5/10; Dienas krusts 11/9, ies. 16/—; Sieviešu paviljons 3/—; Dziesma par Bernadeti 3/—; Zvans Adano pilsētai 3/—; Spiegi strādā 2/6; Himna brīvībai 2/6; Lietuvēna dzīres 16/—, ies. 20/6; Tobago 12/10, ies. 16/5; Asiņaina gaisma aust 9/4; Sirēna 8/6; Pāri bangainiem ūdeņiem 11/5, ies. 14/10; Straumēni 7/11; Kandids 6/3; Mēness norietējis 8/—, ies. 11/6; Vējiem līdzi, II gr. 8/4, III gr. 8/4; Puškāns 6/3.

APCERES UN DRAMATISKIE DARBI: Indrāni 1/6; Pazīstamas sejas 6/—; J. Kadiļa Nenozīmīgā pašsaruna 1/9; Grāmatas un rakstnieki 6/3; Raiņa Kalnā kāpējs, aforismi 3/9; Latvju kultūra 5/5; Trimdas rakstnieki 8/4; Reliģija un dzīve 10/—.

MĀCĪBU GRĀMATAS: Latviešu gramatika 7/—; Tēvu valodas mācība 6/—; Poētika 8/—; Ķīmija, ģimnazijas kurss 7/6; Latvijas vēsture 6/—; Vispārējā vēsture 6/11; Jaunāko laiku vēsture 4/2; Jauno laiku vēsture 6/3; A Course of English 7/8; Vācu gramatika 8/—; Vācu valodas pašmācība 13/4; Pieczīmju logaritmu tabulas 2/5; Doc. Zalta Vektoru rēķini 5/10; Prof. Cizarēviča Ievads analīzē 4/2; Psiholoģija un loģika 10/—; Prof. Kešana Ievads kvalitatīvās ķīmijas analīzē 8/—; Kollinsa Angļu valodas tālākais kurss 15/3; Lingofona angļu valodas pašmācība 8/—; Matemātika 7. klasei 6/—; Fiziskā ģeografija 4/2; Nimm und sprich Englisch 2/10; Brush up your English 5/—.

VĀRDNICAS: Turkīnas Latviski-angliskā 7/6; Kundziņa Angliski-latviska 7/—; Ozoliņa Latviski-vāciska 12/—; Ozoliņa Vāciski-latviska 20/—; Zaigas Vāciski-latviska 6/5; Mālnieka Latviski-vāciska 7/6; Collins Dictionary and Encyclopedia, ilustrēta 10/6.

DAŽĀDA SATURA GRĀMATAS: Latviskie baltie izšuvumi 18/6; Praktiskā virtuve 9/2; Mājas cepumi 7/9; Lipīgās slimības 5/—; Veselīga dzīve 11/6, ies. 14/6; Laulības technika 10/—; Mūzikas teorija 6/3; Kora dziesmas 5/—; Lokatiesi, mežu gali, dziesmas ar notīm 4/3, ies. 5/6; Ko jauna būdama, jauktam korim 6 d.; Putnkopība 10/—; Pulkopība 9/2; Praktiskā lauksaimniecība 8/4; Saimniekošanas pamatjautājumi 8/6; Lauka dārzāji 8/4; Augsnas strādāšana 1/8; Tabakas audzēšana un sagatavošana 1/8; Elgūta Radiotechnika 15/6; Blūma Praktiskās radiotechnikas pamati 7/—; Kanāda 2/6; Austrālija 2/6; Prof. Kalniņa Ķīmiskā meža technoloģija 19/10; Ķīmija iekaro pasauli 6/11; Modernās zinātnes problēmas 3/6; Krāsu fotografīla 6/10; Dzīves mācība 5/—; Kokapstrādātāju rokasgrāmata 7/—; Elektrotechnika 7/6; Argentīna 7/—; Pie Dzintara jūras, populāro dziesmu krājums 4/2.

Lūdzam uzglabāt šo mūsu katalogu turpmākiem pasūtinājumiem, jo tik drīz nevarēsim to pilnos apmēros atkārtot, bet dosim tikai to, kas nāks klāt no jauna.
(226)

Z. MAURIŅAS
esejas

SPĪTS

Broš. DM 7.50, ies. DM 9.50

— ✡ —

ED. VIRZAS

STRAUMĒNI

Iesieti DM 4.75

— ✡ —

Pieņem pasūtinājumus

Londonas avīzei

Abon. maksa DM 2.10 mēnesī.

DAUGAVAS VANAGU
grāmatnīca,
(14b) ULM/DONAU,
Wilhelmsburg. Bar. 2—5
(231)

Leģionāru ERNESTU GRĪNBERGU,

dzim. 1922. g. 15. martā Tāšu pag., meklē brālis Jānis. Ja kāds ko par viņu zinātu vai bijis kopā ar to, lūdz rakstīt uz adresi: J. Grīnbergs, chez Mr. L. Pin, St. Genis-Laval (Rhone), France. (228)

MAŠĪNBURTLICI

linotipam, pastāvīgam darbam savā apgādā meklē

ANDR. OZOLIŅŠ,
(24b) Eutin/Holst., Rettberg-Kaserne.
(221)

Sakarā ar

Bad Aiblingas latviešu kooperātīva likvidēšanos, lūdzam pieteikt kreditorus savas prasības līdz š. g. 25. maijam. Vēlāk iesūtītās pretenzijas netiks ievērotas.

Bad Aiblingas latviešu kooperātīva
(230) likvidācijas komisija

FREGATA
(Merchants) LTD.,

BALTIC SECTION,
122, Wardour Street, London W. 1,

piedāvā

250 papirosu čaulītes	3/8
500 " "	7/—
1000 " "	14/—
čaulīšu pildītāju	3/6

ar piesūtīšanu.

Taupiet tabaku un naudu! (193)

PAZIŅOJUMS

Sakarā ar Latvijas 28. aprīļa numurā ievietoto Roberta Slokenberga sludinājumu (198), paskaidroju, ka ziņojums attiecībā uz mani neatbilst faktiem. Londonas Latviešu draudzes mājas norēķinus un grāmatas esmu uz prāvesta Berga, māc. Ostergrena un R. Slokenberga lēmuma pamata jau š. g. 8. martā iesniedzis prāv. Bergam, un tās pieņemas ne vien revīzijas komisijai, bet ikvienam draudzes loceklim. Tā kā sludinājumā atreferēta tikai daļa no sēdes, tad uzskatu, ka tas darīts ar zināmu nolūku.

(227) O. Bergmanis

UZMANĪBU!

Ieskatem meklēju un pret labu atlīdzību lūdzu pārdot vai aizdot:

Gulbransena Bjerndālu mantojumu,
Latvju māksla (divi sējumos!),
Mājturības leksikonu,
Akuratera romānu Pēteris Danga,
Brigaderes Anneli (luksa izd.!).

Andr. OZOLIŅA apgāds,
(24b) Eutin-Holst., Rettberg-Kaserne.
(220)

UZ AMERIKU

tiek organizēts brauciens no Zviedrijas ar labu motorkuģi. Rakstīt: K. F. 56338, Kiosken Brunnsparken, Goteborg. (234)

Kanadā vajadzīga vieniniece,

vidējos gados, viegliem mājas darbiem. Ļoti labi apstākļi. Rakstīt: A. Reķis, 4, St. Charles, Granby, P. Q., Canada. — Lūdzu atsaukties BERTU ANSONA un MILDU SMILTIŅA kundzi. (237)

LATVIJA

Nr. 37 (481), 1951. g. 12. maijā

Neizlietotos manuskriptus uzglabā un sūta atpakaļ vienīgi, ja tiem pievienota apmaksāta un autoram adresēta aploksne. Redakcija patur tiesības manuskriptus vajadzības gadījumā īsināt. Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas.

Abonements Vācijā,

pasūtinot individuāli (līdz 3 eks. uz vienu adresi), maksā ar piesūtīšanu DM 4.50 par eks. mēnesī, pasūtinot kollektīvi (vairāk par 3 eks.), DM 4.— mēn., uz ārzemēm DM 5.30 mēn., atsevišķā numura cena DM 0.60; uz ASV un Kanadu pa gaisa pastu DM 8.50 mēn., uz Austrāliju un Jaunzēlandi pa gaisa pastu DM 11,—.

Sludinājumi Vācijā

maksā DM 0.90 par vienslej. nonpareille iespiedumrindas aizņemamo telpu; vienreizīgs 10 iespiedumrindu slud. piederīgo meklēšanai DM 5.—; vienreiz. 5 iespiedumr. slud. DM 3.—. Grāmatu apgādu un tirgotāju sludinājumiem, piesūtot tos tieši apgādam, aprēķinām 30% atlaidi.

Abonementu pieteikumus, sludinājumus un iemaksas Vācijā pieņem mūsu pārstāvji nometnēs, kā arī apgāds tieši.

Abonementa un sludinājumu maksu ārzemēs un turienes pārstāvju sarakstu izziņojam vairākas reizes mēnesī īpašā sludinājumā

LCK APGĀDS LATVIJA
(13b) Grafenaschau, Obb.,
Regierungslager,
US-Zone, Germany.

Tautieši Vācijā un citās zemēs, — iegādājieties LCK apgādā LATVIJA

latviešu grāmatas

Rakstiet tieši apgādam, pieprasot vēlamās grāmatas. Jūs tās saņemsit pa pastu savā dzīves vietā, ar norādījumu, kam izdarāma samaksa.

Latviešu romāni, stāsti u. c. daiļliteratūra

	DM
P. Aigars, Lietuvēna dzīres, brošēti	9.00
iesieti	11.50
E. Aistars, Sirēna	4.60
J. Akuraters, Draugi un gadi	2.50
— Kaipa zēna vasara, il.	0.75
— Virsaiša galva	2.00
Apšīšu Jēkabs, Pie pagasta tiesas	0.70
— Svešos ļaudīs	1.00
A. Austriņš, Puiškāns	4.00
M. Bendrupe, Elka Tongu, il., ies.	4.20
R. Blaumanis, Pērkona negaiss	0.50
— Nāves ēnā	0.30
R. Blaumanis un J. Poruks, Daiļdarbu izlase	1.20
A. Brigadere, Kvēlošā lokā I	4.00
Doku Ātis, Laimīgā vasara	0.50
K. Dziļleja, Man ir Exile	0.50
Anši. Eglītis, Stiksta dzīvība, brošēti	6.50
iesieti	8.50
M. Eglītis, Meistara Celma kapella	0.60
— Paaudžu pils	0.50
J. Ezeriņš, Viesības Kalnāres pilī	1.00
A. Gaurs, Maldugunis	0.40
I. Grebzde, Purva zāle	2.40
A. Grīns, Dvēseļu putenis, kompl. I—III	12.00
— Saderinātie (Pelēkais jātnieks, Sarkanais jātnieks un Melnais jātnieks)	17.00
— Melnais jātnieks	6.00
— Pelēkais jātnieks	5.00
J. Janševskis, Dzimtene I	2.50
J. Jaunsudrabiņš, Atbalss	2.00
J. Kadiļa sakārt., Noveļu izlase II	2.50
Brāļi Kaudzītes, Mērnieku laiki, il., ies.	15.00
P. Kliāns, Sāts	2.50
J. Kildzējs, Pajumte	3.50
Latviešu prozas meistari I (Jānis Poruks un Kārlis Zariņš)	1.00
Latviešu prozas meistari II (Rūdolfs Blaumanis un Jēkabs Janševskis)	1.50
V. Lesiņš, Leģenda	0.30
E. Mednis, Gadu skrējiens	0.80
J. Miesnieks, Līdju gala soģis, il.	6.40
H. Moors, Portreja	3.50
Alda Niedra, Katrīne Ābele, brošēti	8.00
iesieti	10.50
Pe Ge, Feļetoni	1.00
H. Puriņš, Ekselences piezīmes, brošēti	5.00
iesieti	7.00
J. Rainis, Kainā kāpējs	1.50
P. Rozītis, Dzīvība	0.50
G. Saliņa, Taifuns	2.50
J. Sebris, Pa brieža pēdām	1.20
J. Sīlis, Gauja, brošēti	10.—
K. Skalbe, Stāsti un tēlojumi	1.50
— Kopoti raksti	3.—
— Pussy's Water Mill	0.40
— Le Pommier d'or	0.50
E. Skujenieks, Bēthovena Ziemsvētki, il.	0.75
J. Sudrabiņš, Asiņaina gaisma aust	5.00
P. Upe, Tumšā robeža II	1.00
— III	1.80
A. Upenieks, Liktena vienība	3.00
Sauksme, mēnešraksts, 1946., 1947. un 1948. g. atsev. burtn. ā	0.20

Tulkoti romāni, stāsti un dzeja

	DM
E. Andersona sak. Rietumu pasaule	6.00
Lords Bairons, Manfrēds, poēma, il.	1.00
Augusts Gailits, Pāri bangainiem ūdeņiem, brošēti	6.50
iesieti	8.50
O. Henri, Stāstu izlase	1.50
Homērs, Odiseja IX—XII	1.00
Alfr. de Misē, Ticiana dēls	1.—
Čārlzs Morgāns, Avots, brošēti	8.00
iesieti	9.50
T. Plivjē, Staļingradas traģēdija, il.	12.00
R. M. Rilke, Vēstījums par kareivja Kristapa mīlu un nāvi	0.50
H. Štērs, Pēteris Brindelzenietis	4.50
T. Vailders, Svētā Ludviga tilts	4.50

Latviešu dzeja

	DM
Alant Vils un R. Birzgalis, Poem pa kulšen, il.	1.50
K. Dāle, Laika rasa	1.50
F. Dziesma, Dzīvei draugos	1.50
Andr. Egļīša sak., Kurzemes krasts	3.00
D. Freimanis, Domas krēslas stundās, il.	1.50
M. G. Kārkliņa sakārt., Lāpa, dzejoļu izlase tautskolām 1948. g. 1-2	1.50
Andr. Pumpurs, Tēvijā un svešumā	0.50
J. Rainis, Daugava	2.00
R. Skujiņa, Putni	1.00
M. Urnežus, Torņi liesmās	3.00
F. Vancēviča sakārt., Atmiņai, il.	0.60
E. Virza, Dievi un zemnieki	0.50
— Karalis Nameitis	1.50
J. Ziemeļnieks, Haijalijai	0.50

Latviešu lugas

	DM
A. Brigadere, Princese Gundega un karalis Brusubārda	2.50

Jaunatnes un bērnu grāmatas

	DM
M. Bērziņa, Ganu Jūle, il.	0.90
R. Birzgalis, Ziemas prieki, bilžu gr.	1.30
M. Kovaļevska, Pasaciņa, il.	3.00
J. Siliņš, Dabas vērotāja stāsti	3.00
K. Skalbe, Pilītes	0.50
R. Skujiņa un K. Birzgalis, Puleidnīgie zaķēni, il.	2.50
J. Šīrmanis, Dadžu Juris, il.	2.00
J. Šternbergs, Gada ainas, bilžu gr.	2.00
E. Vanaga un E. R., Rūķīši palīdz, bilžu grām.	2.00
D. Defo, Robinsons Krūziņš II, il.	2.50
Z. Lagerlefa, Nilsa Holgersona brīnišķīgais ceļojums ar meža zosīm II un III, il., ā	4.50
Sarkangalvīte, bilžu grām.	3.75
Pasaku vācelīte	0.60
Pastnieks nāk, bilžu grām.	0.50
Izgriezamās lelles	0.15

Valodas mācības grāmatas un vārdnīcas

	DM
Prof. E. Bleses red., Ilustr. latviešu-franču-spāņu vārdnīca	2.50
T. Dangava, Spāņu valodas pašmāc.	2.00
M. Gaide un A. Endziņš, Tēvu valodas mācība	3.00
J. M. Barrie, Peter Pan and Wendy	0.50
Hugh Walpole, Jeremy	1.50
Dick Wittington	0.50
Modern English	0.80

Grāmatas par Latviju un latviešiem

	DM
H. Briedis, Dzimtenes mežos	1.50
A. Darbiņš, Latvijas iedzīvotāju skaits	0.50
K. Kalniņš, Vai Jūs zināt, ka Latvija..., il.	1.20
— Do you know that Latvia..., il.	1.20
Prof. M. M., Latvijas ekonomiskā ģeografiskie pamati	2.60
R. Mikelsons, Latvijas vēsture, il.	3.50
Prof. Dr. A. Švābe, Latvija 30 gados, il.	0.80
Prof. Dr. A. Švābes red., Latvju kultūra	3.20
Latvijas republikas satversme	0.30
Latvijas vēsturnieku konferences referāti	1.00
Trimdas kopības noteikumi	2.00

Latviešu literātūra un rakstnieki

	DM
P. Ērmaņa un A. Plaužа red., Trimdas rakstnieki, komplekts (I—III)	15.80
I,	4.50
II, il.	4.80
J. Kadilis, Rakstnieki un grāmatas	3.00
Prof. K. Kārkliņš, Latviešu literātūras vēsture IV	2.00
— Latviešu tautas dziesmu problēmas	2.00
— Metodisku rakstu krājums	2.50
— Tīri toniskais pantmērs latviešu dzejā	1.00
A. Ogules un J. Zvirbuļa zīmēj., Latviešu rakstnieku portrejas	2.00
J. Rudzītis, Spīdola Nāves selā	1.25
A. Skuja, Rakstniecības teorija	2.00
E. Sūna, Literāra saruna ar kritiķiem, teorētiķiem un rakstniekiem	4.50

Mācības un zinātniskas grāmatas,

	DM
A. Bumbērs, Fizika II, il.	3.00
M. Celms, Matemātika 7. kl.	3.50
J. Cīrulis, Kokapstrādātāju rokas grāmata, il.	4.00
V. Greilings, Ķīmija lekaro pasauli	4.50
Prof. Dr. T. Grīnbergs, Labais Gans, il.	1.50
Agr. V. Grozgalvis, Saimniekošanas pamatjautājumi	3.50
Prof. Dr. B. Jirgensons, Modernās zinātnes problēmas	1.00
N. Johansons, Trigonometrija, vidusskolas kurss	4.00
Prof. Dr. A. Kalniņš, Ķīmiskā mežu technoloģija, il.	15.00
H. Kreicers, Dzīves mācība	3.50
Dr. M. Luters, Mazais katechisms un dievkalp. kārtība	0.50
M. Soste, Ģeometrija III	3.50
Dipl. inž. M. Tamužs, Praktiska fotomācības grāmata	10.00
A. Tenisons, Pašmācība kungu, dāmu un bērnu veļas piegriešanā, il.	0.80
A. Veisbergs, Fiziskā ģeografija, il.	2.40
F. Zālītis, Vispārīgā vēsture 7. kl	5.00
— Dabas mācība pamatskolām, IV kl. il.	4.00
— Dabas mācība pamatskolām, VI kl., il.	2.00

Dažādas grāmatas

	DM
A. Akmentiņš, Mūsdienu Itālija	0.20
L. Bērziņa un L. Bērziņas sakārt. Tēvu dziesma	5.00
A. Celčners, Austrālija, il.	1.50
— Kanada, il.	1.50
G. Celmiņš, Eiropas krustceļos	2.00
F. Cielēns, Baltijas problēma	1.00
Agr. J. Grīnblats, Misisipi	1.00
Agr. V. Grozgalvis, Amerikas lauksaimniecība, il.	2.50
K. Krūkliša red., Daugavas Vanagi I un II, ā	1.00
Dr. Jēkabs Nīmanis, Mazbērns	4.00
Andr. Ozoliņa apgāda un grāmatnīcas katalogs	0.50
K. Tumiloviča sakārt. U.S.A.	2.00
Dr. M. Valters, Das russische Problem	1.50

LCK apgāds Latvija

IZCEĻOTĀJI!

Laikraksts LATVIJA izceļošanas centros dabūjams un pasūtināms arī uz ārzemēm pie šādiem mūsu pārstāvjiem:

Minchenē: J. Vysniauskas, Funkkaserne — Postamt, München — Freimann.
Augsburgā: Kiosk der Internat. Presse, Infanterie-Kaserne Augsburg/Hochfeld.
P. Ubelis, Hennchstr. 8, DP Camp Hochfeld, Augsburg/Hochfeld.
Sveinfurtē: V. Reinfelds, IRO Resettlement Center, Lager-Postamt, Schweinfurt.
Ludvigsburgā: E. Šauriņš, Resettlement Center, YMCA Office, Ludwigsburg.
Miss Ing. Vonen, Field Secretary, World's YMCA/YWCA, IRO Resettlement Center, Jägerhofkaserne, Ludwigsburg
Gronā: Walter Derdau, Auswandererlager, Bremen-Grohn.
(Grāmatu galds atrodas blakus kantīnei.)
Tirpicā: Johann Olthoff, Schwarzer Weg am Emigrantenlager, Bremen 13.
Ventorfā: Edg. Krūmiņš, Resttlement & Processing Centre Wentorf, Block 20, 1-st Floor, Reinbeck b. Hamburg.

Abonēšanas maksa: ar vienkāršu pastu mēnesī uz ārzemēm DM 4.80, pa gaisa pastu uz ASV un Kanadu DM 8.50; pa gaisa pastu uz Austrāliju un Jaunzēlandi DM 11.—.

LCK apgāds LATVIJA

KUNGS,

nedzēr., nesmēķ., vēlas sarakstīties ar tautietēm līdz 44 g. v. Rakstīt šīs av. kant. ar Nr. 235.
(235)

Latviešu meitenes!

Ja nu Jūs vēlaties „izārstēt" divus draugus, kuŗu sirdis Amora bulta ievainojusi, tad rakstiet šī laikr. kant. ar Nr. 233. Vecākam (28 g.) vai Jaunākam (25 g.), un sūtiet savu ģīmetni līdzi. Saprašanās gadījumā iespējama iestāšanās laulības klīnikā. Jūs vēlamies no 20—26 g. v. Rakstiet Vācijā vai Amerikā esošās. (233)

Meklēju

stud. ing. **Adolfu OSI,** dzim. apm. 1922.—1924. g. Vācijā dzīvoja Hallendorfā pie Braunšveigas, vēlāk Klaustālē — Cellerfeldā un Bad Rēburgas sanatorijā — Roberts Bergs: Bl. 14, C. I. C., Bonegilla, Vic., Australia. (225)

Speciālists

ar daudzgadīgu praksi **kartupeļmiltu un karameļsīrupa** izgatavošanā dod padomus, izgatavo kalkulācijas un projektus fabrikas iekārtošanai. — A. Zaļkalns, Varel 1 O., Kaserne, Bl. IV—47. (238)

Pagaidām...

(Turpinājums no 1. lpp.)

vidēt visu IRO inventāru un atlaist personālu. Vai IRO darbībai līdzīgas funkcijas uznemsies kāda cita resp. baznīcu organizācijas, tas paliek viņu pašu kompetencē un atkarībā no viņu financiālām spējām.

Kaut gan ASV imigrācijas likums paredz, ka vīzu izsniegšanai jāizbeidzas resp. likums zaudē spēku ar 30. jūniju, tomēr ļoti iespējams, ka šo terminu pagarinās līdz gada beigām.

IRO galvenās mītnes emigrācijas daļas vadītājs Mr. Tomass šai sakarā paskaidroja, ka no likumā paredzētajiem 324.000 DP Vācijas amerikāņu joslā izsniegtas 167.000 vīzu resp. vēl iespējams izsniegt vīzas ap 40.000 DP, jo 60 proc. no likumā paredzētajiem iecelotājiem resp. 204.000 dod amerikāņu josla vien. Tas nozīmē, ka vēl atlikušajās 7 nedēļās šo skaitu nevar pārvest uz ASV, kurpretī, likumu pagarinot, tas līdz gada beigām IRO noteikti būtu pa spēkam. Jārēķinās tomēr ar to, ka vismaz līdz augusta beigām tādā gadījumā jābūt sagādātam galvojumam.

Tālāk Mr. Tomass katēgoriski brīdināja visus tos, kam vīzas jau izsniegtas, nekādā gadījumā vairs nevilcināt izbraukšanu. Pēdējo divu DP transporta kuģu pasažieri pilnā skaitā izsēdināti Ellisas salā ASV vēlreizējai veselības pārbaudei, kurā no pirmā kuģa pasažieriem iecelošana liegta 68 DP, bet no otrā — 110 DP. Abos gadījumos iemesls bijis plaušu slimības resp. tbc. Tas nozīmē, ka nākotnē vai nu veselības pārbaudes Vācijā kļūs vēl stingrākas, vai arī tās notiks papildus ASV, iekām imigrants nokāpj jaunajā krastā. Līdz ar to sagaidāma emigrācijas procesa paildzināšanās.

Jaunus sarežģījumus emigrācijai uz ASV rada arī jaunais, negaidītais norādījums no Vašingtonas, kas saņemts Minchenē šai otrdienā, — ka pagaidām pārtraucama vīzu izsniegšana visiem emigrācijas kandidātiem uz ASV. Mr. Tomass norādīja, ka šis rīkojums ir sakarā ar ASV drošības likumu, kuru, kā zināms, priekš kāda laika mīkstināja. Rīkojumam pagaidām ir principiāls raksturs, un sīkāka instrukcija vēl gaidāma drīzumā.

Lieki piebilst, ka tas atkal padara problēmatisku mūsu karavīru izcelošanu. Kā zināms, angļu joslā un arī Šveinfurtes emigrācijas centros vīzas šinīs dienās saņēma neliels skaits bijušo leģionāru, bet Ludvigsburgā u. c. vēl neviens. (Zināms gan, ka angļu joslā — Ventorfā stāvoklis bijis daudz labvēlīgāks.) Neoficiāli apjautājoties, vai rīkojums nav sakarā ar baltiešu leģionāriem vai arī tas vēršas pret eventuālu komūnistu ieplūšanu ASV, atbilde bija, ka līdz instrukciju saņemšanai nekādi paskaidrojumi nav iespējami.

Diskusijas izcēlās par Latvijas 28. aprīļa numurā atreferēto amerikāņu armijas laikraksts Stars and Stripes ziņu, ka IRO esot nezināšanā, ko darīt ar vairāk desmit tonnām DP identifikācijas karšu u. c. dokumentu, lai tās nenonāktu nevēlamās rokās. Dokumentus vēlas pārņemt UN bēgļu augstā komisāra birojs, bet dokumentu pārvešana uz Ženēvu prasītu ievērojamu summu un arī tad pastāv bažas, ka dokumenti varētu kļūt pieejami konsultācijām arī Pad. savienībai. Dažī DP preses pārstāvji konferencē ierosināja izsniegt DP dokumentus atpakaļ nacionālām komitejām „emigrācijas vēstures studijām un vēlākai iznīcināšanai". Arguments: Arolsenas dokumentus esot nolemts izsniegt vāciešiem, kur tie atkal būtu paklauti eventuālām boļševiku ieskatam iebrukuma gadījumā. Visi konferences IRO pārstāvji vienbalsīgi noraidīja šo priekšlikumu, pasvītrojot, ka svarīgs var būt tikai viens — drošības motīvs, bet citi dabīgi atkrīt pēc tam, kad emigrants jau izcelojis. Kas tur vairs ko pētīt? Tādēļ IRO cieši nolēmusi šos dokumentus nevienai citai iestādei tālāk nenodot, ne arī pārsūtīt uz Šveici (par dārgu), bet iznīcināt.

Konference, ievērojot negātīvās informācijas, noritēja zināmas depresijas zīmē. No IRO publiskās informācijas dienesta aiziet referents R. fon Bergs, kas bija visai izpalīdzīgs DP presei dažādos jautājumos. DP preses vārdā no viņa atvadījās apvienības priekšsēdis St. Mošcinskis. Nolēma turpmāk konferences atkal sasaukt regulāri ik mēnesi.

Preses konferences atreferējuma turpinājumā nākošajā numurā sniegsim pārskatu par pašreizējām emigrācijas iespējām, amerikāņu joslas nometņu pārkārtošanas plānu un dažiem citiem jautājumiem. S.

Lielākais gaisa uzbrukums Korejā

Tokio (el). — Trešdien 312 amerikāņu strūklas iznīcinātāji un kaujas lidmašīnas uzbruka Simeijas lidlaukam Mandžurijas pierobežā, veicot lielāko uzlidojumu kāds Korejas frontē līdz šim pieredzēts. Lidlauks, kurā atradās 70—100 maskētas komūnistu lidmašīnas, saārdīts līdz nepazīšanai.

Pārbēdzis padomju ģenerālštāba pulkvedis atklāj Maskavas trešā pasaules kara plānus

AGRESIJU PAREDZĒTS IEVADĪT AR 80 DIVĪZIJU TRIECIENU RIETUMEIROPĀ UN 7 DIVĪZIJU GAISA DESANTU SPĀNIJAS IZOLĒŠANAI

Londona (md). — **Kamēr Vācijas presē līdz šim bija parādījusies tikai īsa ziņa, ka uz amerikāņu joslu atbēdzis padomju ģenerālštāba loceklis pulkvedis Boriss Šapošnikovs, lūdzot politiska bēgļa azilu tiesības, Londonas Sunday Dispatch kā pirmais laikraksts sniedz sava militārā līdzstrādnieka Paula Renkera plašāku ziņojumu par Šapošnikova ierašanos Vācijā un viņa paskaidrojumiem. Šapošnikovs amerikāņu iestādēm sniedzis pārskatu par Pad. savienības trešā pasaules kara plāniem. Tajos paredzēts iebrukums Eiropā un vienlaicīgi triecieni pret Ziemeļafriku un Vidējiem austrumiem.**

Pulkvedis Boriss Šapošnikovs darbojies padomju armijas ģenerālštāba operātīvajā daļā, kurai piekrīt visu kara plānu izstrādāšana un to eventuālā realizēšana. „Esmu šeit ieradies ar pilnu galvu padomju kara plānu," izteicies Šapošnikovs sabiedroto izlūkošanas virsniekiem, kas viņu nopratina kādā internēšanas nometnē Minchenes tuvumā. 42 g. vecais pulkvedis ir padomju maršala Šapošnikova dēls, neprecējies. Viņš šķērsojis Čechoslovakijas un Bavārijas robežu Bohēmijas kalnu tuvumā. Pulkveža tēvs, padomju maršals Boriss Michailovičs Šapošnikovs, bija viens no vecākiem Staļina kollēģām un viņa personīgais militārais padomnieks. Viņš mira 1945. g. martā 68 g. vecumā. Kā maršala dēls, jaunais Šapošnikovs jau bērnībā un jaunības laikos baudījis sevišķas privilēģijas. Viņš apmeklējis Frunzes militāro akadēmiju un ātri avansējis par štāba virsnieku, lielā mērā pateicoties sava tēva izcilajam prestižam un politiskajai uzticamībai. Pēc kara pulkvedis Šapošnikovs vairākkārt piedalījies dažādās konferencēs Berlīnē, bet nekad vēl nebija bijis Rietumeiropā.

Pēc Sunday Dispatch līdzstrādnieka informācijas, pārbēgušā padomju ģenerālštāba loceklis pulkvedis Šapošnikovs, ievadītu divi triecieni, katrs ar 40 padomju divīzijām. Viens būtu vērsts cauri angļu joslai, starp Berlīni un Baltijas jūru, bet otrs pret Hofu Bavārijā, Vācijas amerikāņu joslā. Noteiktā sauszemes operāciju posmā esot plānots lidmašīnās vai ar izplētņiem izsēdināt septiņu izplētņu lēcēju divīziju desantu ziemeļos no Pirenejiem. Padomju virspavēlniecība esot uzskatos, ka atejošie rietumnieki mēģināšot nostiprināties Spānijā, līdz varētu pievilkt pastiprinājumus un sagatavot pretdesantu kaut kur Eiropā. Padomju gaisa desanta uzdevums būtu nosprostot ceļu atejošiem rietumu sabiedrotiem un aizkavēt jebkādu Spānijas intervenciju.

Protams, paliek iespēja, ka padomju virspavēlniecība izmanto pulkvedi Šapošnikovu speciāliem nolūkiem un ka viņš „dezertējis" pēc Kremļa pavēles. Sunday Dispatch līdzstrādnieks šādu varbūtību tomēr apšauba, jo tā Maskavai, pēc viņa domām, būtu pārāk riskanta.

Sav. valstis noraida padomju priekšlikumu Japānas mierlīguma jautājumā

Vašingtona (fa). — Padomju valdība iesniegusi Sav. valstīm notu ar priekšlikumu jūnijā vai jūlijā sasaukt Sav. valstu, Lielbritānijas, Pad. savienības un komūnistiskās Ķīnas ārlietu ministru konferenci, kas būtu veltīta mierlīgumam ar Japānu. Maskavai neesot nodoma apspriesties šinī jautājumā ar Sav. valstīm vien. Padomju ierosinājums starp citu paredz, ka Japānas bruņotie spēki nedrīkst pārsniegt pašaizsardzības vajadzības. Japāna nedrīkst slēgt nekādu aliansi ar valstīm, ar kurām tā bijusi kara stāvoklī. Visi okupācijas spēki no Japānas izvācami gada laikā pēc mierlīguma parakstīšanas.

Sav. valstu ārlietu ministrijas preses šefs Mekdermots paskaidroja, ka amerikāņu valdība turpināšot savus pūliņus Japānas mierlīguma lietā ar vai arī bez Pad. savienības piedalīšanās. Projekts būšot gatavs parakstīšanai pēc dažām nedēļām. Padomju priekšlikums, uz ko amerikāņu valdība atbildēšot „pienācīgā laikā", esot tikai viens no daudziem padomju mēģinājumiem novilcināt mierlīgumu ar Japānu.

*

Ārlietu ministru vietnieku konferencē Parīzē amerikāņu pārstāvis Džesups otrdien padomju delegātam Gromiko skaidri pateica, ka Rietumvalstis neatbruņosies tik ilgi, kamēr Pad. savienības rīcībā būs vismaz satelītu valstu armijas.

Par spiti Čerčilam sabiedrotie atgāja aiz Elbas

Nujorka (le). — Čerčils 1945. g. vēl pēdējā brīdī mēģinājis panākt, lai sabiedroto karaspēks ieietu Berlīnē pirms krieviem un ģen. Eizenhauers bijis tas, kas labprātīgi vēlējies atrauties līdz Elbas līnijai, — tas ir interesantākais atklājums ģenerāļa Bredlija memuāros, ko patlaban iespiež amerikāņu žurnāls Life.

Pēc Reinas pārņešanas Eizenhauers telegrafiski Staļinam pieteicis, ka rietumu sabiedrotie apstāsies pie Elbas. Vinstons Čerčils par šo „neapdomīgo militāro iejaukšanos politiskās lietās" bijis ļoti sašutis un mēģinājis darīt visu, lai mulķīgo rīcību vēl labotu. Kara premjērs gribējis panākt, lai Montgomerija karaspēks, pastiprināts ar atsevišķām amerikāņu vienībām, ātrā triecienā dotos uz Berlīni un noklūtu tur pirms sarkanarmijas. Bet arī šo nodomu izjaucis Eizenhauera galvenais štābs.

Kādā citā vietā ģen. Bredlijs, tagadējais ASV apvienotā štāba priekšnieks, kritizē feldmaršalu Montgomeriju. Tiklab viņš, Bredlijs, kā arī ģen. Patons gribējis atteikties no amata, kad Eizenhauers 1945. g. iecēlis Montgomeriju par savu vietnieku.

Zemestrīce prasījusi vairāk nekā 1000 cilvēku dzīvību

NEDAUDZĀS MINŪTĒS SALVADORAS SALĀ RADĪTA LĪDZ ŠIM NEPIEREDZĒTA POSTAŽA.

Sansalvadora (el). — Pēc ziņām no Hukuapas un Činamekas pilsētām svētdienas vakarā to tuvumā notika trīs smagi zemes grūdieni. Salvadoras salas austrumu daļā zemestrīce radījusi milzīgu postažu, prasot vismaz 1000 cilvēku dzīvību. Drausmīgākās ainas pieredzēja Hukuapas pilsēta, kur sabrukušo namu un cilvēku upuru skaits bija vislielākais. Otrdien par jauniem zemes grūdieniem ziņoja no salas dienvidaustrumu piekrastes — Santjagodemarias un Berlīnes. Šī zemestrīce esot smagākā, kādu Salvadoras sala jebkad piedzīvojusi. Valdība izsludinājusi uz 3 dienām nacionālas sēras.

No sagrautām pilsētām notika iedzīvotāju masveida bēgšana uz laukiem. Sarkanais krusts un citas glābšanas organizācijas steidzīgi izveidoja pirmās palīdzības punktus zemestrīces rajonā. To rīcībā automobiļi, apģērbi un medikamenti. Namu drupās sākušas darbu atrakšanas komandas. Tā kā satiksme starp galvaspilsētu un zemestrīces piemeklētiem rajoniem pārtraukta, īstais upuru skaits nav vēl zināms.

Svarīgākais īsumā

★ **Korejas frontē komūnisti atkāpjas it visur. UN bruņoto spēku vadība rēķinas ar varbūtību, ka ienaidnieks atrausies atkal aiz 38. platuma grāda. Augsti amerikāņu virsnieki saņēmuši informāciju, ka aprīļa sākumā komūnistiem bija jāsāk uzbrukums ar 600.000 vīriem, ko atbalstītu vairāk tūkstošu padomju lidmašīnu un tanku. Bet... Kremlis neesot turējis savu solījumu.**

★ **Ziemeļkorejas valdība trešdien apvainoja UN bruņoto spēku vadību, ka tā lietojot „baktēriju ieroču". Sabiedroto gaisvenā mītne šādus apgalvojumus kategoriski noraida.**

★ **Lielbritānijas ārlietu ministrs Morisons ap 20. maiju apciemos Rietumvāciju, ziņo Anglijas ārlietu ministrija. No Vācijas Morisons dosies tālāk uz Vīni.**

★ **Ķīnas Korejas vienības izplatījies tīfs, kas apdraudot arī dienvidkorejiešu karavīrus, ziņoja pasaules veselības aizsardzības organizācijas sesijā Ženevā Dienvidkorejas delegāts.**

★ **Par armijas ģenerāli pasaugstināts Mekartura pēctecis Tālajos austrumos ģenerāļleitnants Ridžvejs.**

★ **ASV kongress apspriež likumprojektu par stratēģiski svarīgu izejvielu eksporta aizliegumu uz visām komūnistiskām zemēm.**

Prezidents Trūmens aizstāv savu politiku

Vašingtona (fa). — Sav. valstu prezidents Trumens kādā civilās aizsardzības lietpratēju sanāksmē atspēkoja ģen. Mekartura kritiku un pārmetumus, ko tas bija vērsis pret amerikāņu politiku Tālajos austrumos.

Prezidents Trumens esot iestājies pret katru Tālo austrumu konflikta izvēršanu plašumā, jo viņš pārliecināts, ka pašreizējā taktika Korejā novedīšot pie miera ar amerikāņu karaspēka minimāliem zaudējumiem. Mekartura ieteiktā politika turpretim varētu novest pie atomu kara pasaules mērogā. Tas būtu katastrofāls Sav. valstīm, Amerika zaudētu savus Eiropas sabiedrotos un tas nozīmētu UN un visas kollektīvās drošības sistēmas sabrukumu.

Gadījumā, ja Korejas karš izvērstos plašumā, amerikāņu bruņotie spēki būtu paklauti graujošiem gaisa un zemūdeņu uzbrukumiem. Japāna un Filipīnas būtu nopietni apdraudētas, bet ķīniešu tauta galīgi nodota komūnismam. Kremlis tikai to vien gaidot, lai viss Sav. valstu militārais potenciāls būtu saistīts Austrumāzijā, jo Eiropa tad stāvētu nesargāta padomju armiju priekšā. Politiski Korejas konflikta izplešanās varētu radīt plaisu starp Sav. valstīm un citām brīvām nācijām, jo Amerikas sabiedrotie Eiropā atrodoties tuvāk Krievijai nekā Sav. valstis un tāpēc ir vairāk apdraudēti.

Vai gaidāma Ečesona atkāpšanās?

Vašingtona (fa). — Daily Mail ziņo, ka sakarā ar republikāņu partijas ārlietu padomnieka Dallesa apmeklējumu Londonā, kur viņam bija sarunas ar angļu valdību Japānas mierlīguma jautājumā, no jauna izpaužas uzskats, ka Ečesons drīz atstāšot Sav. valstu ārlietu ministra posteni. Neraugoties uz prezidenta Trumena atkārtotiem šāda veida baumu atsaukumiem, kongresa un citās politiskās aprindās valda pārliecība, ka Ečesona dienas ārlietu ministrijā esot skaitītas. Par viņa pēcnieku visvairāk min Dallesu, taču vēl nevarot zināt, vai viņš gribēšot pilnīgi ieklauties demokratu partijas valdībā.

Ķīniešu komūnistu militārais spēks Korejā esot saistīts un dilstot tādā mērā, ka imperiālistiskā komūnisma plāni iznīcināt citu Āzijas valstu neatkarību kļūstot nereālizējami. Visas tautas, kas pretojas komūnisma uzbrukumam, esot guvušas jaunu cerību un drosmi. Komūnistiskā režīma stāvoklis Ķīnā, pateicoties Korejas avantūras neveiksmēm, jau esot vājināts.

Vērtējot vispasaules politiskās izredzes, nedrīkstot atstāt neievērotu padomju diktatūras iekšējo vājumu, jo šī diktatūra dibinās uz terroru. Pad. savienības valdnieki redz pieaugam brīvās pasaules stiprumu un tiem jārēķinās ar uzbrukuma pieaugošo izmaksu, kā arī ar upuriem, kādi būtu jāprasa no viņu paklautām tautām. Spiediens no iekšas un no ārienes tiem likšot pārtraukt savu ekspansiju.

MARŠALS PRET MEKARTURA „PATVALDNIECĪBU"

Vašingtona (fa). — Senāta ārlietu un militārās komisijas sēdē aizsardzības ministrs Maršals paskaidroja, ka starp prezidentu Trumenu un apvienotā ģenerālštāba vadītājiem un viņu pašu neesot pastāvējušas nekādas domstarpības par kara darbību Korejā. Sav. valstis Korejā gribējušas iegūt laiku, lai sagatavotu savu aizsardzību varbūtēja trešā pasaules kara gadījumam.

Maršals apstiprināja Mekartura apgalvojumu, ka apvienotā ģenerālštāba vadītāji, sekojot ģenerāļa ieteikumam, 12. janvārī ierosinājuši ievadīt rīcību pret komūnistisko Ķīnu. Taču apstākļi vēlāk esot mainījušies un šie ierosinājumi palikuši neizpildīti.

Tālāk ministrs paskaidroja, ka viņš esot atbalstījis Mekartura atstādināšanu no amata. Ģenerāla Mekartura viedoklis tik krasi atšķīries no amerikāņu valdības politiskajiem un militārajiem mērķiem, ka viņa palikšana līdzšinējos amatos Tālajos austrumos kļuvusi problēmatiska. Vietējam virspavēlniekam neesot tiesības diktēt globālu stratēģiju, tādējādi pārkāpjot savas kompetences.

DAŽOS VĀRDOS

30.000 strādnieku ceturtdien sāka streiku Spānijas Navaras provinces galvaspilsētā Pamplonā, protestējot pret dzīves dārdzības pieaugumu.

Starptautisko šefredaktoru apvienību Strasburgā atjaunojuši 26 nāciju laikrakstu vadītāji.

Šumana plānu par labu atzinusi Francijas valdība un iesniegusi to tālāk nacionālajai sapulcei ratificēšanai.

Jaunas 2 DM naudas zīmes otrdien laistas apgrozībā Rietumvācijā.

Vairākus tūkstošus „darba varoņa" ordeņu Čechoslovakijas valsts prezidents Gotvalds izdalījis fabriku strādniekiem — trieciennieki em 1. maija svētkos Prāgā. Ordeņus saņēmuši tikai komūnistu partijas biedri.

Amerikāņu militārās policijas vienības nolēmis piedalīt Rietumvācijas muitas iestādēm sekmīgākai neleģālās tirdzniecības apkarošanai ar Austrumvāciju.

Komūnisms pagarina cilvēka mūžu, paziņoja Pad. savienības telegrafa aģentūra TASS. Charkovā dzīvojot 183, bet visā Ukrainā 2700 pilsoņu, kas vecāki par simt gadiem, kamēr pirms oktobra revolūcijas tādu bijis tikai 74 resp. 1100. — Skiet, ka padomju valsts „laimīgajā" dzīvē minētos ukraiņus tik ilgi pie dzīvības uzturējusi cerība piedzīvot komūnisma sabrukumu.

Lācis laužas uz rietumu pusi... — Berlīnes padomju sektorā izlikti simtiem plakātu, kas vēstī: „Demnaechst erscheint der Roman „Sohn des Fischers" von Vilis Lācis.

Trīs gada gājumu vīrieši, 1929.—31. g. dzimušie, steidzamības kārtā iesaukti Čechoslovakijas armijā, — ziņo uz Rietumberlīni atbēguši čechu dezertieri. Vairums jauniesauktos iedalīti artilerijas un izplētņu lēcēju vienībās.

Austrumvācijas komūnistisko jauniešu organizācijas (FDJ) vienības nolemts iesaistīt „trieciena izpalīgu akcijā" ogļraktuvēs. Jaunieši strādāšot vienkāršu ogļraču darbu.

1000 modernu motordžonku piekrastes apsardzībai patlaban būvē komūnistiskā Ķīna, kā arī izveido radara tīklu gar visu Ķīnas piekrasti.

Nacionālizētā naftas rūpniecībā Irānas valdība bez angļu un vācu speciālistiem paredzējusi nodarbināt arī Šveices, Itālijas un ASV naftas lietpratējus.

Iraka uzteikts savienības līgumu Lielbritānijai pie pirmās izdevības, paskaidroja ministru prezidents Nuri Alsaids Bagdades parlamentā.

Ženēvas pašvaldības vēlēšanās komūnistiskā strādnieku partija zaudējusi 9 no 24 vietām pilsētas padomē.

Lielbritānija gatava izbeigt tirdzniecību ar sarkano Ķīnu, ja to pieprasītu UN, paskaidroja tirdzniecības ministrs Šaukross.

40.000 amerikāņiešu jūnijā iesauks galas spēku izpalīdzu dienestā.

Islandē ieradušās pirmās amerikāņu vienības, lai pārņemtu salas aizsardzību. Iestājoties Atlantika paktā, Islande paskaidroja, ka kara gadījumā ļaus ierīkot savā salā aizsardzības bazes, līdzīgi kā tas bija otrā pasaules karā.

Francijas vēlēšanu likums pieņemts nacionālsapulcē galīgā veidā ar 332 pret 248 balsīm. Ar to izbeigušies veselu gadu ilgie strīdi par vēlēšanu likumu.

Izjukušas amerikāņu-padomju sarunas par Maskavas parādu nokārtošanu, kas radušies otrā pasaules kara laikā uz nomas un aizdevuma līguma pamata. Pad. savienība savu 10,8 miljardu dolaru lielo parādu pilnā mērā neatzīst.

No amata atlūdzies ģen. Vedemeijers, amerikāņu 6. armijas virspavēlnieks Sanfrancisko. Kā zināms, viņa slepenais ziņojums, kurā jau 1947. g. bija sniegta iepriekšēja informācija par Korejas karu, sagādāja lielu apjukumu valdības un kongresa aprindās.

Par ASV tirdzniecības kameras prezidentu ievēlēts Dečards Halkijs. Viņš savu karjēru sācis kā kurpju spodrinātājs sava tēva frizētavā Arkanzasā un tagad vada lielu degvielu sabiedrību Teksasā.

Plespiedu veselības pārbaudes kopā aprīļa notiek Vācijas padomju joslā. Visiem valsts rūpniecībā nodarbinātiem 16—65 g. vecīem vīriešiem un 16—60 g. vecām sievietēm izsniedz īpašas „veselības pases". Pēc informētu eprindu domām, šādā veidā paredzēts iegūt materiālus eventuālai mobilizācijai nākotnē.

Turku kara lidotāja, aviācijas majore Sabina Gokcena jau kopš 3 mēnešiem veltī gaida UN atbildi uz viņas lūgumu uzņemt to Apvienoto nāciju gaisa spēkos Korejā, lai viņai rastos izdevība „pārmācīt komūnistus". Gokcena ir mirušā Turcijas prezidenta Kemala Ataturka adoptētā meita.

Draudzību pret krievu tautu pauž ASV senāta vienprātīgi pieņemta rezolūcija, kurā izteikta nožēla, ka „mākslīgi šķēršļi" kavē krievus uzzināt Amerikas miermīlīgos nodomus. ASV apbrunojas tikai neqribīgi, draudošu briesmu dēļ, un ne amerikāņu tauta, ne valdība nevēlas karu ar Pad. savienību, bet gan taisnīgu un ilgstošu mieru.

Iebraukšanas vīzas 3840 vāciešiem aprīlī izsniegusi seši ASV konsulāti Vācijā, kamēr līdz šim caurmērā mēnesī izsniegtas tikai 2550 vīzu. Pēc ASV iekšējās drošības likuma mīkstināšanas konsulāti steidz izskirt daudzos lūgumus, kas uzkrājušies kopš šī likuma spēkā stāšanās pag. gada oktobrī.

ASV senāts pieņēmis un nosūtījis tālāk Baltajam namam likumprojektu, kas ārpus kārtas dotu uzturēšanās atļauju krievu skolotājai Kosenkinai. Viņa, kā zināms, 1948. g. izbēga no padomju konsulāta Nujorkā, izlēcot pa logu.

„Princis Ali Khans tik stipri mīl Rītu," izteicās prinča tēvs Aga Khans, „ka dos tai šķiršanos, ja viņa to pieprasīs." Viņš tomēr cerot, ka vedekla uz šķiršanos nepastāvēšot.

2500 kartonu vilttotu amerikāņu cigarešu konfiscējušas Rietumberlīnes muitas iestādes. Cigaretes kontrabandē no padomju joslas ar amerikāniskiem nosaukumiem un iesaiņojumiem.

7377 emigranti aprīlī caur Bremerhaveni devušies uz aizjūru, ziņo IRO. Uz ASV izceloļuši 4780, uz Kanadu 2278, uz Venecuelu 379. No tiem bijuši 2918 poļu, 977 jugoslavi, 943 baltieši, bez tam mazākas grupas ungāru, čechoslovaku, krievu, rumāņu, ukraiņu u. c. Vislielāko iecelotāju skaitu saņēmis Nujorkas Štats — 1644, seko Ilinoisa — 740, Pensilvēnija, Mičigana u. t. t.

Aizsardzības plānu Afrikai patlaban izstrādā Dienvidafrikas Ūnijas aizsardzības ministrija, pieskaņojot to Lielbritānijas un ASV stratēģijai.

285 „tautas ienaidniekus" vienā dienā — 30. aprīlī — pakāra Šanghajā, ziņo Ķīnas laikraksti. Visus nāves spriedumus izpildīja publiski, sapulcinot milzīgas skatītāju masas.

Amerikāņu palīdzības akcijas ievadījumu Spānijai otrdien pieteica ASV vēstnieks Madridē Stentons Grifiss.

10 aktīvu kaujas divīziju Lielbritānijai būs vēl līdz šā gada beigām, paziņoja angļu kara ministrs Strečijs. No tām divas tanku un divas kājnieku divīzijas būs paklautas Atlantika bruņoto spēku virspavēlniekam ģen. Eizenhaueram komandai.

10.000 Dienvidafrikas iezemiešu uzsāka streiku, protestējot pret Malana valdības nodomu paredzēt atsevišķus vēlēšanu sarakstus melnajiem.

Bij. ASV aizsardzības ministrs Džonsons, ko senāta komisija grib nopratināt ģen. Mekartura lietā, pauž viedokli, ka ģen. Eizenhauers ar savā laikā sniegtiem padomiem un ieteikumiem plašā mērā esot atbildīgs par vilcināšanos un skopošanos amerikāņu bruņošanās programmā. Šī rīcība novedusi arī pie Džonsona atstādināšanas.